

DE PREVENTIEPEILING IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS 2022

RAPPORT THEMATISCH PREVENTIEF GEZONDHEIDSBELEID

VAN WIE GAAT DIT RAPPORT UIT?

De Preventiepeiling wordt uitgevoerd door het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#), in opdracht van het [Departement Zorg](#).

In samenwerking met:

- het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD)
- het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)
- het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond)
- de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's)

VOOR WIE IS DIT RAPPORT BEDOELD?

Dit rapport is bedoeld voor al wie de volledige resultaten van de Preventiepeiling in het secundair onderwijs wil raadplegen.

Wie een beknopter overzicht wil van de resultaten, kan de [factsheet](#) van de Preventiepeiling in het secundair onderwijs raadplegen.

Wie nuttige tips wil en links naar ondersteuningsmaterialen en methodieken om zelf mee aan de slag te gaan, kan de [inspiratiegids](#) voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid in het secundair onderwijs raadplegen.

HOE IS DIT RAPPORT OPGEBOUWD?

In dit rapport bespreken we de resultaten van het 'thematisch' preventief gezondheidsbeleid in het secundair onderwijs. Het rapport is opgebouwd rond de gezondheidsthema's die bevraagd worden in de Preventiepeiling in het secundair onderwijs.

Per gezondheidsthema vind je:

- een overzicht van de kwaliteitscriteria voor een preventief gezondheidsbeleid
- een bespreking van de resultaten van de kwaliteitscriteria
- waar mogelijk, een vergelijking met de resultaten van de vorige editie (2019)

In de [BIJLAGEN](#) van het rapport kunnen de resultaten van de vragen die niet gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium teruggevonden worden per gezondheidsthema.

INHOUD

INLEIDING	5
Wat is de preventiepeiling?	6
Methodologie.....	10
VOEDING	17
Kwaliteitscriteria	18
Resultaten	20
Samenvatting	38
MONDGEZONDHEID.....	41
Kwaliteitscriteria	42
Resultaten	43
Samenvatting	47
BEWEGING	49
Kwaliteitscriteria	50
Resultaten	51
Samenvatting	63
LANG STILZITTEN.....	65
Kwaliteitscriteria	66
Resultaten	67
Samenvatting	74
MENTAAL WELBEVINDEN.....	76
Kwaliteitscriteria	77
Resultaten	79
Samenvatting	89
ROKEN.....	92
Kwaliteitscriteria	93
Resultaten	95
Samenvatting	110

ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS	113
Kwaliteitscriteria	114
Resultaten	115
Samenvatting	125
BIJLAGEN	128
Bijlage 1. De impact van COVID-19	129
Bijlage 2. Resultaten extra vragen	133
COLOFON.....	148

INLEIDING

WAT IS DE PREVENTIEPEILING?

De **Preventiepeiling** (vroeger: indicatorenbevraging) is een driejaarlijkse vragenlijststudie die peilt naar het **preventieve gezondheidsbeleid** in scholen, ondernemingen, steden en gemeenten, en zorg- en welzijnsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Met de vragenlijst monitoren we in deze 'settings' hoe(veel) de organisaties, instellingen en voorzieningen inzetten op verschillende **preventieve gezondheidsthema's** (bv. voeding, beweging, mentaal welbevinden, ...) en hoe ze ervoor zorgen dat hun beleid succesvol is. Zo krijgen overheden (bv. Vlaams, ook over beleidsdomeinen heen, en lokaal), de preventieve gezondheidssector, en

de organisaties uit de setting zelf (bv. de secundaire scholen) een zicht op de stand van zaken en evoluties.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw voert de Preventiepeiling uit in opdracht van het Departement Zorg en in samenwerking met verschillende partners: het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen (Evv), Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond) en de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's).

5 SETTINGS, 12 BEVRAGINGEN

De Preventiepeiling wordt afgenomen in 5 hoofdsettings, die in sommige gevallen bestaan uit meerdere subsettings. In totaal worden er 12 verschillende vragenlijsten opgesteld, telkens specifiek gericht op 1 van de bevraagde (sub)settings.

Onderwijs

- Basisonderwijs
- Secundair onderwijs
- Hoger onderwijs

Werk

Lokale besturen

Zorg en welzijn

- Lokale dienstencentra
 - Jeugdhulp
 - Ouderenzorg
- Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- Voorzieningen voor personen met een handicap

Kinderopvang

- Voor baby's en peuters
- Voor schoolgaande kinderen

2 LUIKEN

De Preventiepeiling bestaat uit 2 luiken: het thematische luik en het algemene luik. Sinds deze editie zijn deze luiken opgesplitst in 2 aparte bevestigingen die op een verschillend moment worden afgenomen.

Thematisch luik

In het thematische deel peilen we naar hoe(veel) de settings inzetten op de volgende gezondheidsthema's: voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, illegale drugs, valpreventie en mondgezondheid. Dit zijn de gezondheidsthema's die opgenomen zijn in de [Vlaamse gezondheidsdoelstelling](#) 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Niet alle thema's worden in elke setting bevestigd. Per setting werd nagegaan welke thema's relevant zijn voor de doelgroep binnen elke setting. In de Preventiepeiling in het secundair onderwijs bevroegen we alle thema's, behalve valpreventie.

Dit rapport geeft de resultaten weer van de thematische bevestiging.

Binnen elk thema worden er vragen gesteld die betrekking hebben op 1 van de [4 preventiestrategieën](#) die een organisatie (bv. school) kan toepassen in haar acties, en die als basis dienen voor het preventieve gezondheidsbeleid rond elk thema.

Binnen elk gezondheidsthema is de set vragen opgebouwd rond een aantal criteria voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid. Deze kwaliteitscriteria vatten samen welke initiatieven, maatregelen en faciliteiten deel uitmaken van een kwaliteitsvol preventief beleid voor het betreffende thema.

VOEDING

BEWEGING

LANG STILZITTEN
(SEDENTAIR GEDRAG)

ALCOHOL

ROKEN

ILLEGALE
DRUGS

MENTAAL
WELBEVINDEN

VALPREVENTIE

MONDGEZONDHEID

Algemeen luik

In het algemene luik van de Preventiepeiling kijken we naar het algemene preventieve gezondheidsbeleid. De kwaliteit daarvan schatten we in aan de hand van een aantal [succesfactoren](#), bv. deskundigheid, communicatie, samenwerking, tijd en middelen. Zet je als school in op meerdere succesfactoren, dan verhoog je de kans dat je gezondheidsbeleid goed in elkaar zit.

Het algemene deel van de bevestiging in het secundair onderwijs wordt afgenomen eind 2023.

De resultaten van het algemeen deel worden gepubliceerd in een apart rapport, terug te vinden op www.preventiepeiling.be.

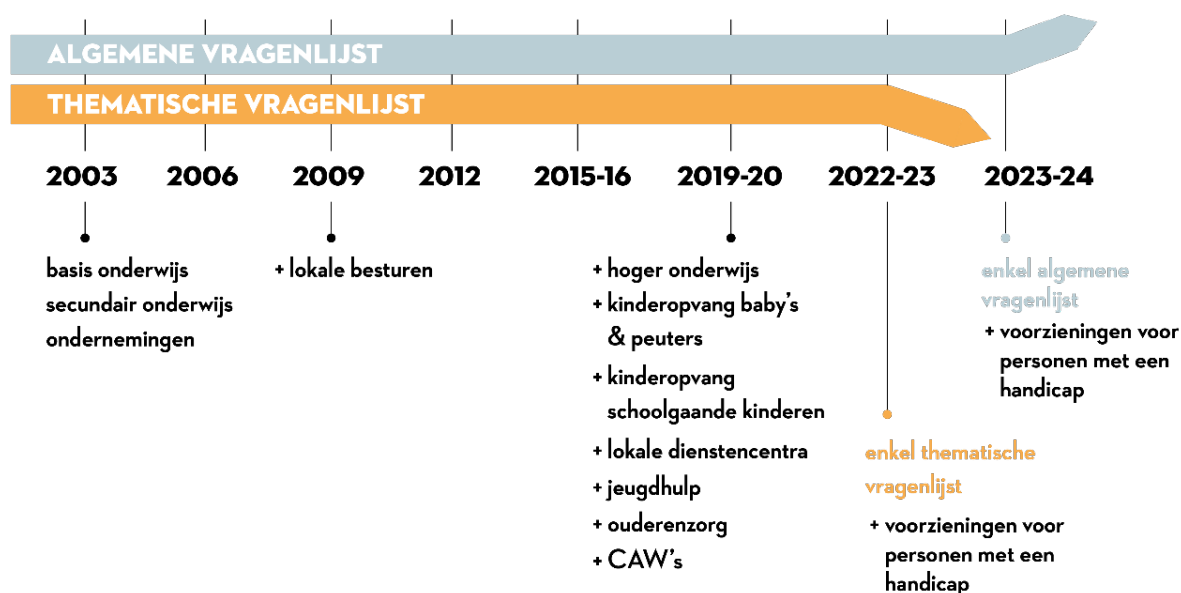
EVOLUTIE SINDS 2003

De Preventiepeiling is geen eenmalige bevraging, maar wordt sinds 2003 ongeveer driejaarlijks herhaald. Bij de eerste editie in 2003 werden er 3 verschillende settings bevroegd.

Ondertussen zijn we toe aan de zevende editie en onderzoeken we het preventieve gezondheidsbeleid in 5 hoofdsettings, met een aantal subsettings (goed voor in totaal 12 bevragingen). De subsetting 'voorzieningen voor personen met een handicap' wordt in 2023/2024

voor het eerst bevroegd. Voor secundair onderwijs was dit de zevende editie van de Preventiepeiling.

De voorbije edities peilden we in 1 vragenlijst zowel naar het thematische gezondheidsbeleid als naar het algemene gezondheidsbeleid. Vanaf de huidige editie is de vragenlijst opgesplitst over 2 meetpunten: het thematische gezondheidsbeleid wordt bevroegd in 2022-2023 en het algemene gezondheidsbeleid in 2023-2024.

2 DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: het preventieve gezondheidsbeleid in Vlaanderen monitoren

De Vlaamse overheid gebruikt de resultaten van de Preventiepeiling om de realisatie van de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' te monitoren. Op basis van de resultaten kan de overheid bovendien haar eigen preventieve gezondheidsbeleid gericht verder uitwerken en de nodige acties ondernemen.

Ook voor de preventieve gezondheidssector zijn de resultaten een leidraad om mee aan de slag te gaan. Ze kunnen helpen om prioriteiten te stellen en acties te bepalen.

Doelstelling 2: actoren uit de settings informeren, inspireren en inzichten bieden

Met de Preventiepeiling wil het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw ook alle betrokken actoren uit de verschillende settings informeren over de kwaliteit van, en werkpunten voor, het preventieve gezondheidsbeleid bij de betreffende settings.

De resultaten bieden inzicht in wat al goed loopt en wat nog beter kan. Organisaties die aan de slag willen gaan met hun preventieve gezondheidsbeleid, kunnen bij de Vlaamse Logo's, het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, het Vlaams Instituut Mondgezondheid en het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen terecht voor informatie, ondersteunend materiaal en vorming.

METHODOLOGIE

OPZET EN UITVOERING

De vragenlijst van 2019 vormde de basis voor de opmaak van de vragenlijst van 2022. Deze werd in 3 stappen geoptimaliseerd door de verantwoordelijke Preventiepeilingmedewerker. Verschillende soorten experts waren hierbij betrokken: thema-experten voeding, beweging, lang stilzitten, roken en mentaal welbevinden (vanuit het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), thema-experten alcohol en illegale drugs (vanuit het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs - VAD), en relevante partners van de setting zelf (Departement Onderwijs, de pedagogisch begeleiders/adviseurs van de onderwijsskoepeles en de Logo's).

FASE 1 Kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid

In een eerste fase formuleerden de thema-experten kwaliteitscriteria voor elk gezondheidsthema binnen de Preventiepeiling secundair onderwijs. Deze kwaliteitscriteria omvatten de **meest effectieve manieren** voor secundaire scholen om in te zetten op de thema's voeding, mondgezondheid, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, roken en alcohol en illegale drugs naar hun leerlingen toe. Ze zijn gebaseerd op bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring.

Met de kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid slaat de Preventiepeiling deze editie een nieuwe weg in. Waar in voorgaande edities de kwaliteit van de verschillende preventieve acties in de vragenlijst werd beoordeeld via een puntensysteem, wordt nu gekozen voor een beknopte en heldere set van kwaliteitscriteria waaraan organisaties wel of niet voldoen. Met de introductie van de kwaliteitscriteria bieden we een wetenschappelijk onderbouwde, transparante en eenduidige manier om de kwaliteit van het preventieve beleid voor elk gezondheidsthema te onderzoeken en te rapporteren.

De kwaliteitscriteria werden als maatstaf gehanteerd om de bestaande vragenlijst in te korten en te optimaliseren. Ze zorgen namelijk voor een duidelijker onderscheid tussen de *must know*-vragen (= vragen die rechtstreeks gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium) en de *nice to know*-vragen (= bijvragen of specifieke vragen om bepaalde zaken meer in detail in kaart te brengen). In het rapport ligt de focus op de bespreking van de kwaliteitscriteria en de antwoorden op de bijhorende *must know*-vragen. De antwoorden op de *nice to know*-vragen geven we weer in de **BIJLAGEN**.

FASE 2 Feedback stakeholders uit de setting

In de tweede fase werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen en antwoordopties afgetoetst met stakeholders en partners van secundaire scholen, namelijk met het Departement Onderwijs, de pedagogische begeleiders/adviseurs van de verschillende onderwijsskoepeles en de Logo's. We vroegen hen om vanuit hun voeling en ervaring met secundaire scholen feedback te geven op de haalbaarheid van de opgestelde kwaliteitscriteria en de mate waarin deze in lijn zijn met de dagdagelijkse realiteit van secundaire scholen.

FASE 3 Terugkoppeling naar thema-experten en vragenlijst finaliseren

In de derde en laatste fase koppelden we de feedback van de stakeholders en partners terug naar de thema-experten. Vervolgens werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen gefinaliseerd. Hierbij werd een evenwicht gezocht tussen de vragen niet te veel aanpassen met oog op vergelijkbaarheid met de vorige editie (2019), maar wel aanpassen wanneer dit de kwaliteit van de bevroegde informatie ten goede kwam.

Als gevolg van de optimalisatie van de vragenlijst van 2022 zijn niet alle vragen hetzelfde gebleven, waardoor niet alle vragen uit deze editie vergelijkbaar zijn met de vorige editie (2019). Bij de beschrijving van de resultaten halen we telkens aan wanneer de vergelijking met de vorige editie niet mogelijk was.

Uitnodiging en herinneringsmail(s)

Alle 1.093 Vlaamse scholen (in Vlaanderen en in Brussel) werden via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan de Preventiepeiling. De contactgegevens werden verkregen via het Departement Onderwijs, waar elke secundaire school is geregistreerd. Naast de contactgegevens werden ook enkele demografische gegevens, zoals het aantal leerlingen en de ligging (bv. centrumstad of niet), opgevraagd.

De vragenlijst stond open van 7 september 2022 tot 7 februari 2023. In deze periode werden er 3 herinneringsmails verstuurd naar de secundaire scholen die de vragenlijst nog niet of slechts gedeeltelijk hadden ingevuld. Daarnaast werd er een Facebook- en Instagram-campagne opgezet en maakten enkele partners de bevraging mee bekend in hun nieuwsbrief en op sociale media.

Respons

238 secundaire scholen vulden de vragenlijst volledig in (responspercentage 22%). Het eerste thema – *voeding* – werd door 262 secundaire scholen volledig ingevuld (24%). Doorheen de vragenlijst zijn er 24 respondenten (9%) uitgevallen. **Grafiek 1** toont voor elk thema het aantal respondenten dat alle vragen volledig invulde.

Vorige editie (2019) vulden 212 secundaire scholen van de volledige populatie van 1.076 secundaire scholen de bevraging volledig in (responspercentage 20%). De respons is deze editie dus iets hoger.

We gingen na in welke mate de deelnemende groep secundaire scholen de totale populatie weerspiegelt op een aantal identificatiekenmerken. De verdeling komt overeen met die van de populatie voor alle onderzochte kenmerken (nl. onderwijstype, onderwijsnet, aantal leerlingen, percentage indicatorleerlingen, ligging, provincie). Zie **settingkenmerken van de deelnemende scholen (p. 13)**.

Invulprocedure

Aan de hand van een infographic in de uitnodigingsmail en op de startpagina van de bevraging kregen de deelnemers een overzicht van wie de bevraging het best kon invullen, welke documenten van pas konden komen bij het invullen, welke personen of diensten konden helpen en hoelang het invullen zou duren.

Daarnaast gaven we informatie over het feit dat alle antwoorden anoniem verwerkt worden, over de mogelijkheid om de vragenlijst tussendoor te pauzeren en over de FAQ-pagina voor deelnemers die nog bijkomende vragen hadden over de Preventiepeiling.

Sommige secundaire scholen bestaan uit verschillende scholen (of vestigingen) met een uniek instellingsnummer. Respondenten kregen de mogelijkheid om de vragenlijst 1 keer in te vullen voor de verschillende instellingsnummers samen, op voorwaarde dat hetzelfde preventieve gezondheidsbeleid van toepassing was op de leerlingen van alle scholen.

238

SECUNDAIRE SCHOLEN VULDEN DE VRAGENLIJST VOLLEDIG IN

= 22%

VAN DE POPULATIE

26 MIN.

= GEMIDDELDE INVULTIJD

Interpretatie van de resultaten

Dit rapport geeft de resultaten van 2022 weer en vergelijkt bepaalde bevindingen met de resultaten van

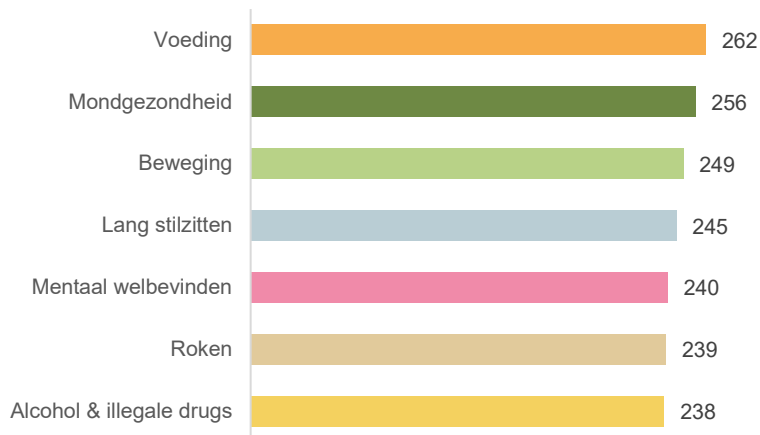
2019. Bij het vergelijken van de data werden geen statistische analyses uitgevoerd¹. Er werd voor gekozen om van een daling of stijging te spreken zodra het verschil 5% of meer bedraagt. Hierbij is het dus niet uit te sluiten dat het verschil op het toeval berust.

Omdat de volledige populatie secundaire scholen werd uitgenodigd om deel te nemen aan de bevraging (=populatiebevraging) kan de minimale responsgrootte niet statistisch worden berekend zoals bij een steekproefbevraging. We gaan er in dit rapport vanuit dat het responspercentage van 22%, in combinatie met de representatieve verdeling van de settingkenmerken, volstaat om de resultaten te veralgemenen naar de volledige populatie van secundaire scholen.

¹Er zijn meerdere redenen waarom er geen statistische analyses uitgevoerd werden. Ten eerste is het klassieke arsenaal aan statistische tests bedoeld voor data van steekproefbevestigingen, en niet geschikt voor het analyses van de resultaten van populatiebevestigingen. Bovendien zijn de meeste tests bedoeld voor ofwel cross-sectionele studies (= 2 groepen met verschillende respondenten vergelijken) ofwel

longitudinale studies (= dezelfde groep respondenten doorheen de tijd volgen). In het geval van de Preventiepeiling in het hoger onderwijs is er een gedeelde overlap (15 of 16 instellingen, afhankelijk van het thema) tussen de 2 edities, waardoor het noch om een zuiver cross-sectioneel noch om een zuiver longitudinaal onderzoek gaat.

1 Aantal secundaire scholen dat de vragenlijst invulde, per thema

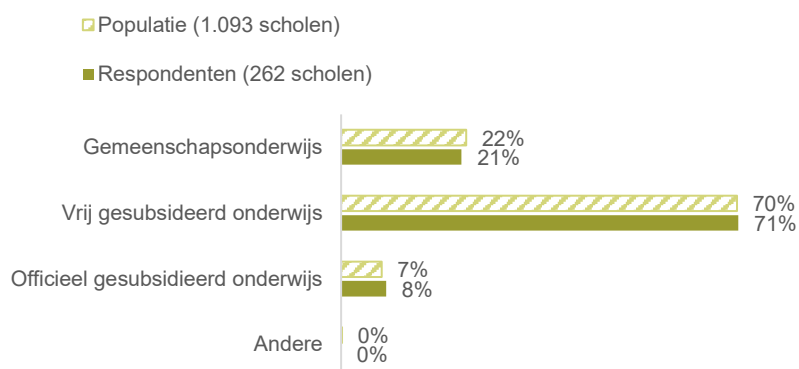
SETTINGKENMERKEN VAN DE DEELNEMENDE SCHOLEN

Hieronder vergelijken we voor een aantal kenmerken de verdeling in de groep respondenten met de verdeling in de populatie (alle secundaire scholen in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). De verdeling werd statistisch getest door middel van χ^2 -testen, en dit voor elk thema (= voor de groep respondenten die dat thema volledig invulden, zie [grafiek 1](#)).

Onderwijsnet

De verdeling van de scholen over de onderwijsnetten, nl. gemeenschapsonderwijs (21% vs. 22% in de populatie), vrij gesubsidieerd onderwijs (71% vs. 70% in de populatie), officieel gesubsidieerd onderwijs (8% vs. 7% in de populatie) en andere onderwijsnetten (0% vs. 0,2% in de populatie) komt overeen met de verdeling in de populatie. Op het vlak van onderwijsnet is de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

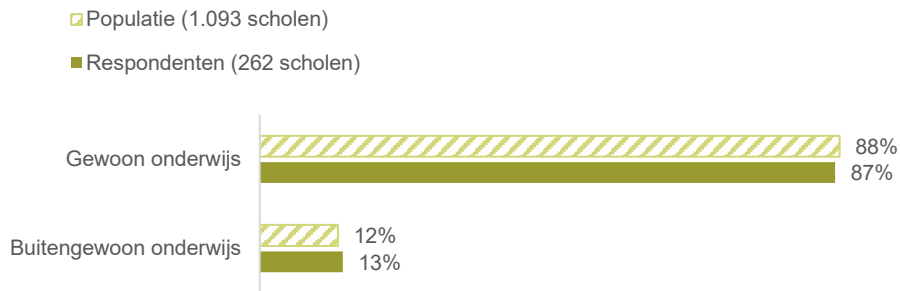
2 Verdeling van onderwijsnetten in de populatie vs. in de groep van respondenten

Onderwijstype

De verdeling van de scholen over de onderwijstypes – nl. gewoon onderwijs (88% vs. 87% in de populatie) en buitengewoon onderwijs (13% vs. 12% in de populatie) – komt overeen met de verdeling in de populatie. Op het vlak van onderwijstype is de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

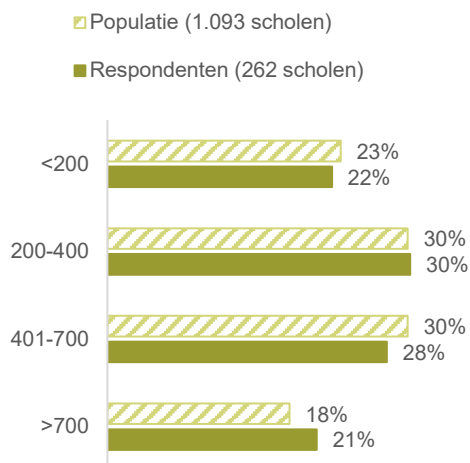
3 Verdeling van onderwijstype in de populatie vs. in de groep van respondenten

Aantal leerlingen

De verdeling van de scholen volgens het aantal leerlingen – nl. <200 leerlingen (22% vs. 23% in de populatie), 201-400 leerlingen (30% vs. 30% in de populatie), 401-700 leerlingen (28% vs. 30% in de populatie) en >700 leerlingen (21% vs. 18% in de populatie) – komt overeen met de verdeling in de populatie. Dit kenmerk is dus evenredig weerspiegeld in de groep respondenten t.o.v. de populatie.

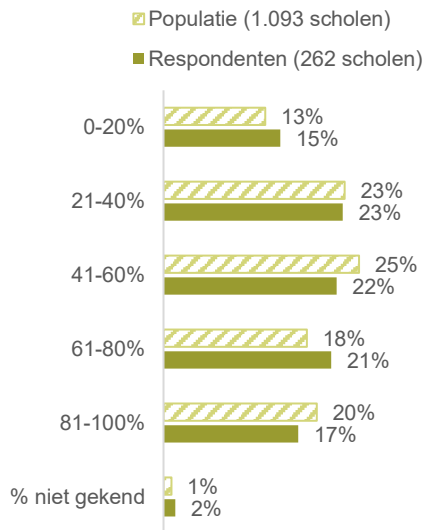
4 Verdeling van het kenmerk 'aantal leerlingen' in de populatie vs. in de groep respondenten

Percentage indicatorleerlingen

De verdeling van de scholen volgens het percentage indicatorleerlingen komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor dit kenmerk vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

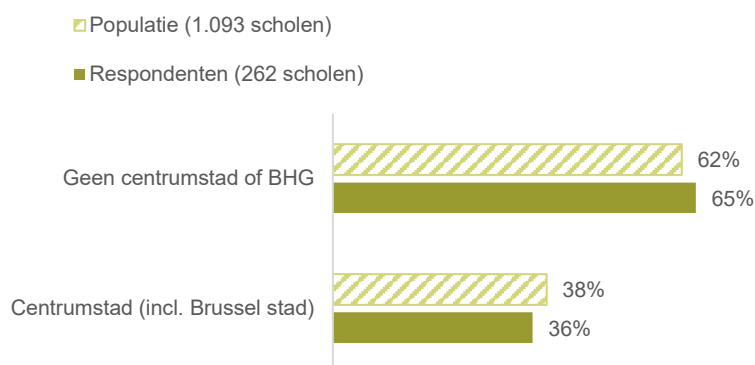
5 Verdeling van het kenmerk 'percentage indicatorleerlingen' in de populatie vs. in de groep respondenten

Ligging

De ligging van de scholen – in een niet-centrumstad of Brussels Hoofdstedelijk gewest (65% vs. 62% in de populatie), of in een centrumstad, incl. Brussel stad (36% vs. 38% in de populatie) – komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor het kenmerk 'ligging' vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

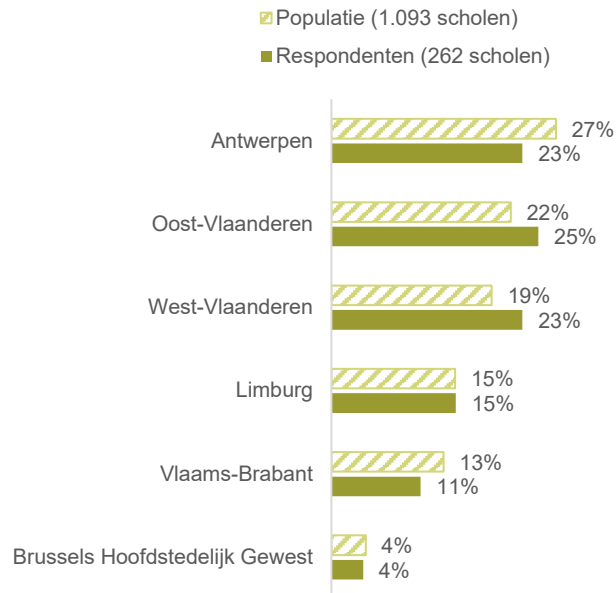
6 Verdeling van het kenmerk 'ligging' in de populatie vs. in de groep respondenten

Provincie

De verdeling volgens provincie komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor dit kenmerk vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

7 Verdeling van het kenmerk 'ligging' in de populatie vs. in de groep respondenten

***De bovenstaande grafieken geven de verdeling van de settingkenmerken weer in de grootste groep respondenten, namelijk alle respondenten die het eerste thema van de vragenlijst (voeding) volledig ingevuld hebben. De verdeling van de kenmerken blijft nagenoeg hetzelfde voor de kleinere groepen respondenten die de volgende thema's volledig ingevuld hebben.**

FUNCTIE VAN DE INVULLERS

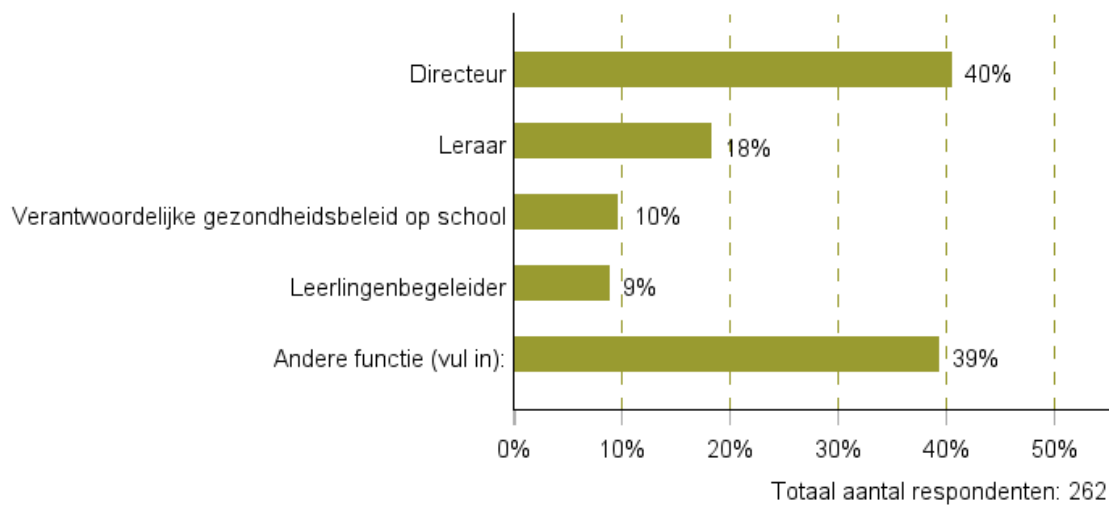
De meeste respondenten zijn directeur van de school (40%). Daarnaast zien we dat vooral leraars (18%) de vragenlijst invulden.

Een groot aandeel van de respondenten geeft aan dat ze (ook) een “andere” functie hebben. Het gaat hierbij vooral om:

- preventieadviseur of contactpersoon preventie (17%)
- adjunct-directeur (5%)
- technisch adviseurs (coördinator) (TAC) (5%)

8 Wat is jouw functie binnen de school?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

VOEDING

262

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

BASISCRITERIA

- 1 | Gezonde voeding komt minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod.
- 2 | Leerkrachten stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema gezonde voeding op elkaar af*.
*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.
- 3 | De school communiceert actief* naar leerlingen of ouders over afspraken en/of regels** om gezonde voeding te stimuleren bij leerlingen.
*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.
**bv. over het drinken van water tijdens de les, over het niet meebrengen van vetrijke of gesuikerde dranken en tussendoortjes naar school
- 4 | De leerlingen mogen water drinken gedurende de hele les.
- 5 | Er is dagelijks gratis (kraan)water beschikbaar.
- 6 | De school biedt dranken uit het uitdoofbeleid* nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan.
*Dit zijn: gesuikerde frisdranken, gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun) en sport- of energiedrank.
- 7 | De school biedt minstens 1 tussendoortje uit het aanmoedigingsbeleid* minstens wekelijks aan.
*Dit zijn: vers fruit, verse groenten als tussendoortje of ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur.
- 8 | De school biedt tussendoortjes uit het uitdoofbeleid* nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan.
*Dit zijn: koeken met chocolade of vulling; koffiekoeken, croissants, donuts, worstenbroodje als tussendoortje, wafels, cake, taart, snoep en chocolade en zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes).
- 9 | De school heeft procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding*.
*bv. diabetes, allergieën
- 10 | De school verwijst leerlingen met een probleem m.b.t. voeding* door naar interne of externe begeleiding.
*bv. overgewicht, eetstoornissen

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN*

1

De school biedt bij de warme maaltijden dagelijks een volwaardige groenteportie* aan.

*Dit is een half bord bij de warme maaltijd.

2

De school biedt bij de warme maaltijden minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger* aan.

*Dit zijn bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. **Let op:** hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

3

De school biedt bij de warme maaltijden minder dan 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten aan.

KWALITEITSCRITERIA AANBOD BELEGDE BROODJES*

1

De school biedt bij de belegde broodjes bruin brood, groenten* en minstens 1 andere gezonde optie** aan.

*rauw, gegrild of als spread

**Dit zijn:

1. fruit als beleg (bv. banaan, aardbei, perzik) of fruitmoes ([light]confituur valt hier niet onder);
2. plantaardig beleg (bv. hummus, paprikaspread, notenpasta);
3. (verse) onbewerkte kip en kalkoen (bv. reepjes gebakken kalkoen, sneetjes gebakken kipfilet) (bewerkte vleeswaren zoals kippenwit vallen hier niet onder);
4. een broodje zonder saus.

*Goed om te weten: we berekenen de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden en belegde broodjes afzonderlijk van de basiskwaliteitscriteria voor voeding omdat niet alle scholen warme maaltijden en/of belegde broodjes aanbieden aan de leerlingen. 123 scholen (47%) bieden warme maaltijden aan, 156 scholen (60%) bieden belegde broodjes aan.

RESULTATEN

BASISCRITERIA

KWALITEITSCRITERIUM 1. GEZONDE VOEDING KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

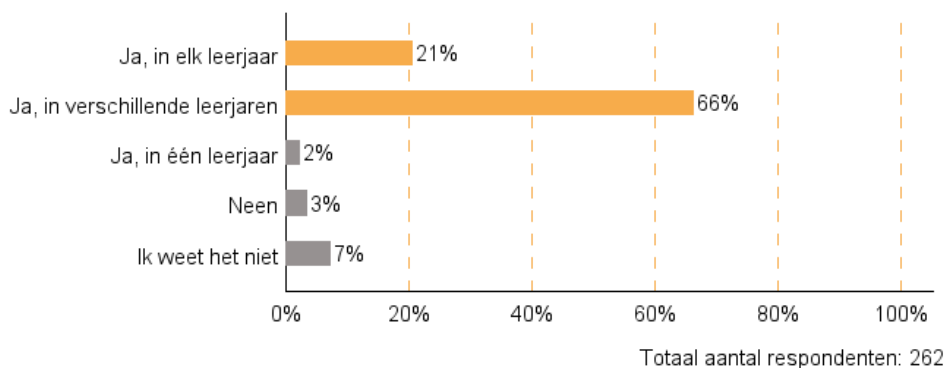
- ✓ 2022: 87% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 95% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 8% ten opzichte van 2019.

Bij 87% van de scholen komt gezonde voeding minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod. Dit is minder dan in 2019, toen dit bij 95% van de scholen het geval was.

We zien vooral een daling bij het aandeel scholen waarbij dit thema *in elk leerjaar* aan bod komt (21% vs.. 27% in 2019). Net als in 2019 komt het thema bij het merendeel van de scholen *in verschillende leerjaren* (maar niet in elk leerjaar) aan bod (66%; stabiel t.o.v. 2019: 68%).

9 Komt gezonde voeding als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. LEERKRACHTEN STEMMEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCATIEVE ACTIVITEITEN OVER HET THEMA GEZONDE VOEDING OP ELKAAR AF*

*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.

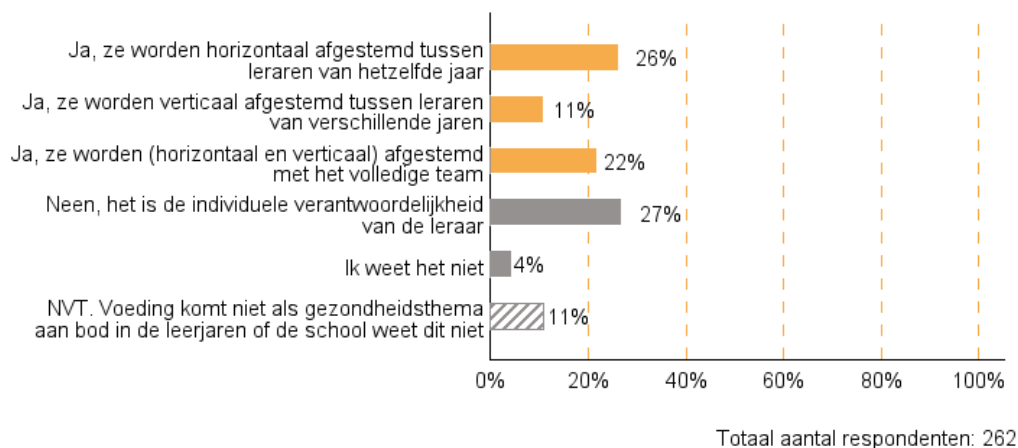
- ✓ 2022: 58% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 64% voldeed aan dit criterium.
- ↓ We zien een daling met 6% ten opzichte van 2019.

Bij 58% van de scholen stemmen de leerkrachten de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema voeding op elkaar af (58%). Dit is een daling t.o.v. 2019 (64%).

10 Worden de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond voeding op elkaar afgestemd?²

De respondent kon één antwoord selecteren.

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in de voorgaande vraag (grafiek 9) aangaven dat voeding niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (11%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Voeding komt niet als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren of de school weet dit niet'.

²In de huidige editie (2022) waren de antwoordopties: 'Ja, ze worden horizontaal afgestemd tussen leraren van hetzelfde leerjaar', 'Ja, ze worden verticaal afgestemd tussen leraren van verschillende leerjaren' en 'Ja, ze worden (horizontaal en verticaal) afgestemd met het volledige team'. In 2019 was er nog een extra antwoordoptie: 'Ja, ze worden horizontaal afgestemd tussen vakleraren van dezelfde klas'. Deze laatste optie zit in 2022 vervat in de eerste antwoordoptie, 'Ja, tussen leraren van hetzelfde leerjaar', waar dit via een extra verduidelijking bij de antwoordoptie meegegeven werd, namelijk: "horizontaal overleg" = Er is overleg en afstemming gebeurd tussen leraren die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan over de lesinhouden, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema beweging en de planning ervan in het schooljaar

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR LEERLINGEN OF OUDERS OVER AFSPRAKEN EN/OF REGELS** OM GEZONDE VOEDING TE STIMULEREN BIJ LEERLINGEN

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over het drinken van water tijdens de les, over het niet meebrengen van vetrijke of gesuikerde dranken en tussendoortjes naar school

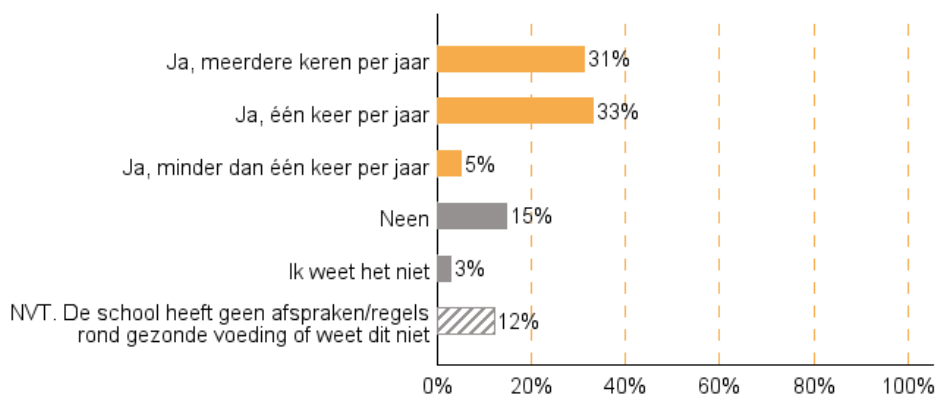
- ✓ 2022: 70% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

Aan de scholen die aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben om gezonde voeding te stimuleren bij leerlingen (88%; zie [grafiek 114](#) in bijlage) werd gevraagd hoe vaak ze deze afspraken en/of regels actief communiceren naar leerlingen of ouders. Hieruit blijkt dat 70% van de scholen afspraken of regels communiceert (t.o.v. het totale aantal scholen). Dit gebeurt meestal ofwel 1 keer per jaar (33%) ofwel meerdere keren per jaar (31%).

11 Communiceert jouw school de afspraken en/of regels om gezonde voeding te stimuleren bij leerlingen actief naar leerlingen of ouders?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie [grafiek 114](#) in bijlage) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels hebben om gezonde voeding te stimuleren bij de leerlingen of dit niet weten (12%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school heeft geen afspraken/regels om gezonde voeding te stimuleren / aan te moedigen bij de leerlingen of weet dit niet'.

Totaal aantal respondenten: 262

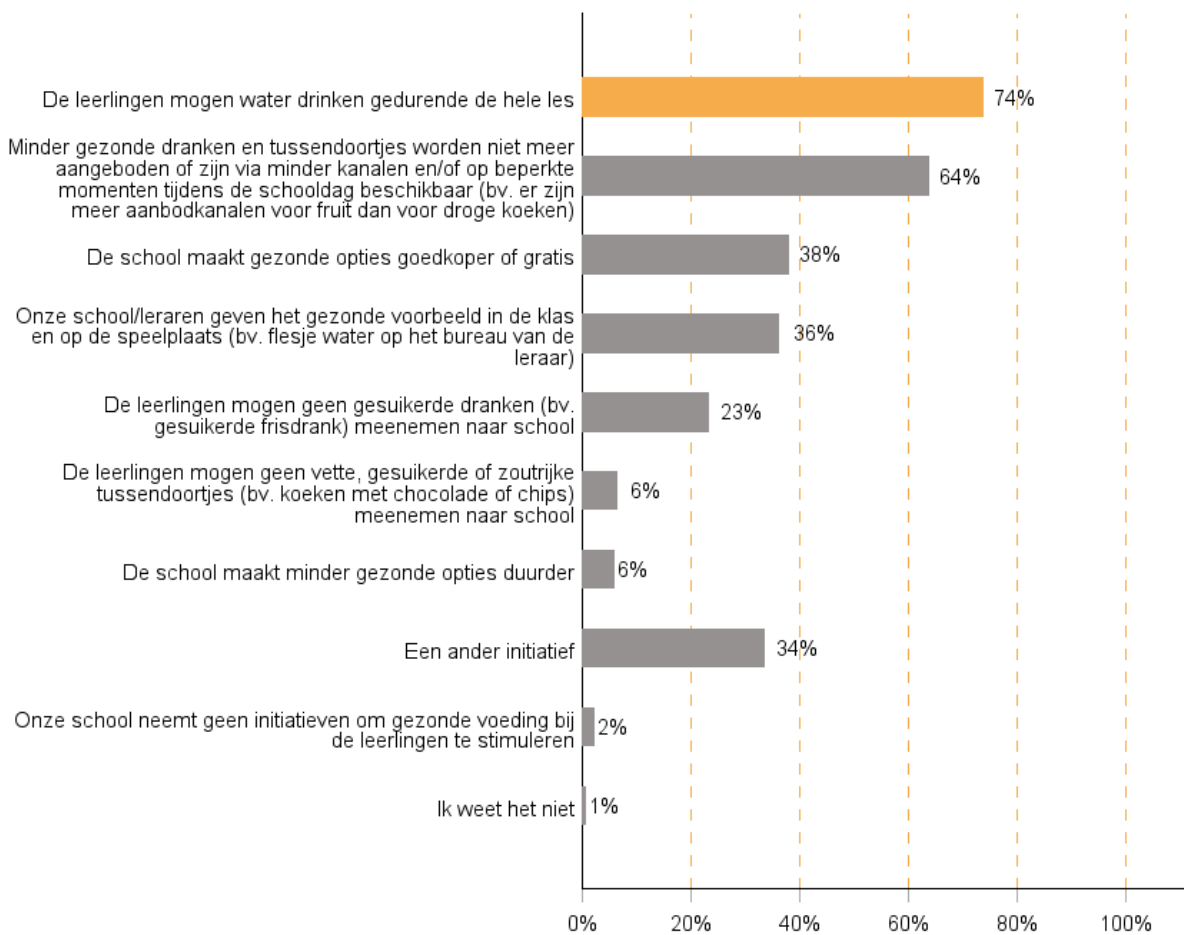
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE LEERLINGEN MOGEN WATER DRINKEN GEDURENDE DE HELE LES

- ✓ 2022: 74% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 68% voldeed aan dit criterium.
- ↑ We zien een stijging met 6% ten opzichte van 2019.

Bij 74% van de scholen mogen leerlingen water drinken gedurende de hele les. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (68%).

12 Welke initiatieven neemt jouw school om gezonde voeding bij de leerlingen te stimuleren?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 262

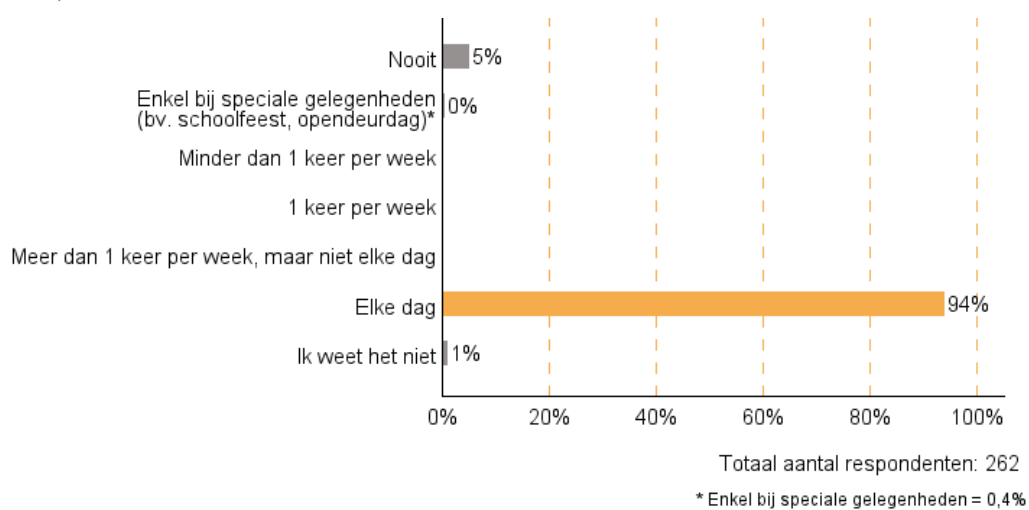
KWALITEITSCRITERIUM 5. ER IS DAGELIJKS GRATIS (KRAAN)WATER BESCHIKBAAR

- ✓ 2022: 94% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 85% voldeed aan dit criterium.
 - ↑ We zien een stijging met 9% ten opzichte van 2019.
-

Bij 94% van de scholen is er dagelijks gratis (kraan)water beschikbaar voor de leerlingen. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (85%).

13 Hoe vaak is gratis kraanwater op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL BIJT DRANKEN UIT HET UITDOOFBELEID* NOOIT OF ENKEL BIJ SPECIALE GELEGENHEDEN AAN

*Dit zijn: gesuikerde frisdranken, gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun) en sport- of energiedranken.

- ✓ 2022: 88% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.³

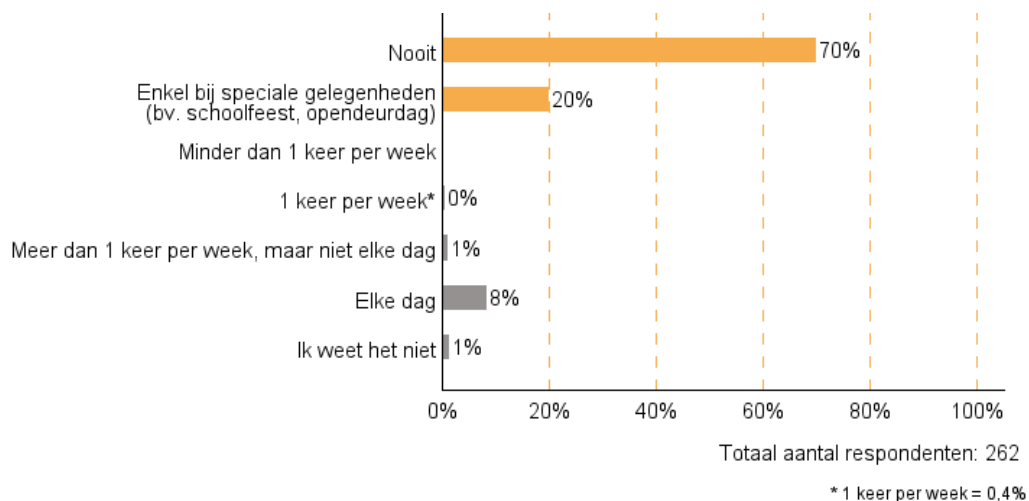
88% van de scholen biedt dranken uit het uitdoofbeleid nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan. De drank die nog het meest wordt aangeboden, is gesuikerde frisdrank.

GESUIKERDE FRISDRANKEN

90% van de scholen biedt gesuikerde frisdranken ofwel nooit aan (70%), ofwel enkel bij speciale gelegenheden (20%). Bij 8% worden deze nog elke dag aangeboden.

14 Hoe vaak zijn gesuikerde frisdranken op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

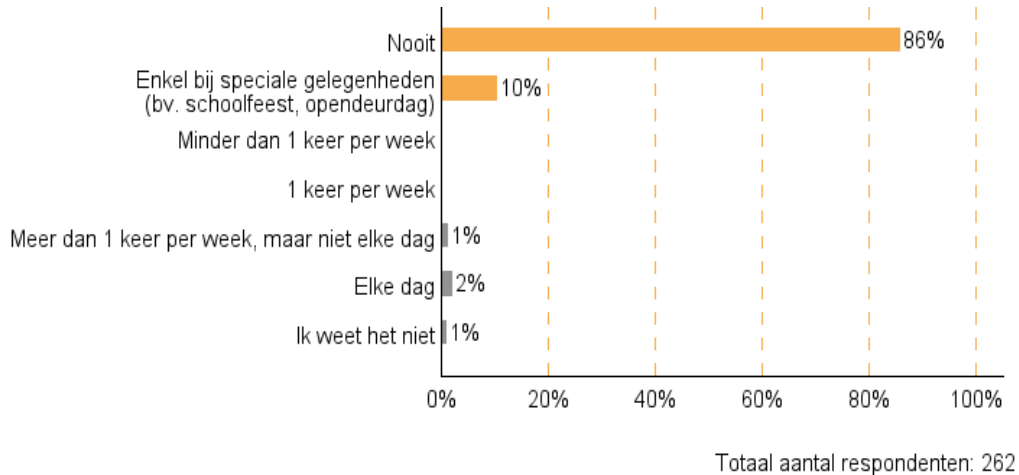
³ In 2019 werd de vraag geformuleerd als: 'Hoe vaak zijn volgende dranken, zowel betalend als gratis, beschikbaar voor de leerlingen, op uw school?'. Bovendien waren de frequenties 'enkel bij speciale gelegenheden (bv. schoolfeest, opendeurdag)' en '1 keer per week' niet opgenomen in de antwoordopties.

GESUIKERDE FRUITDRANKEN EN -NECTARS

96% van de scholen biedt gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) ofwel nooit aan (86%), ofwel enkel bij speciale gelegenheden (10%).

15 Hoe vaak zijn gesuikerde fruitdranken en -nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

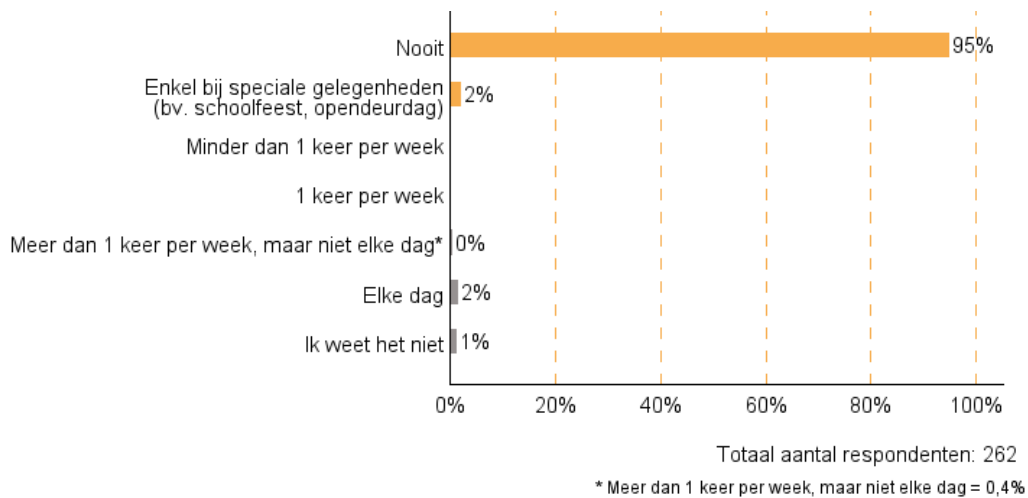

SPORTDRANKEN EN ENERGIEDRANKEN

97% van de scholen biedt sportdranken (bv. Aquarius) en energiedranken ofwel nooit aan (95%), ofwel, bij een kleine minderheid, enkel bij speciale gelegenheden (2%).

16 Hoe vaak zijn sportdranken (bv. Aquarius) en energiedranken op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL BIJDT MINSTENS 1 TUSSENDOORTJE UIT HET AANMOEDIGINGSBELEID* MINSTENS WEKELIJKS AAN

*Dit zijn: vers fruit, verse groenten als tussendoortje of ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur.

- ✓ 2022: 40% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁴

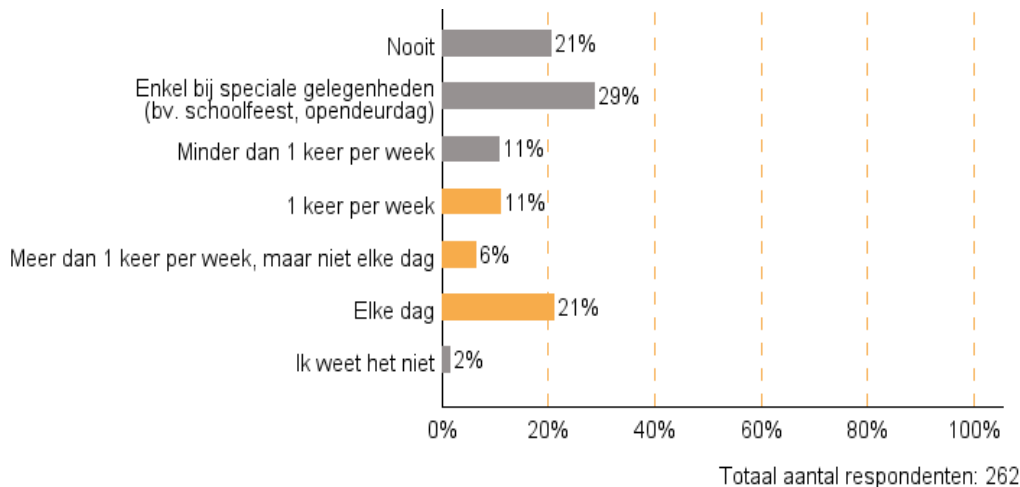
Bij 40% van de scholen is minstens 1 van de tussendoortjes uit het aanmoedigingsbeleid wekelijks beschikbaar. Als we naar de verschillende gezonde opties in detail kijken, zien we dat scholen voornamelijk vers fruit aanbieden, al gaat het ook daar om een minderheid van de scholen.

VERS FRUIT

38% van de scholen biedt minstens wekelijks vers fruit aan als tussendoortje voor de leerlingen. 21% doet dit dagelijks. Daar staat tegenover dat 21% dit nooit doet.

17 Hoe vaak is vers fruit op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

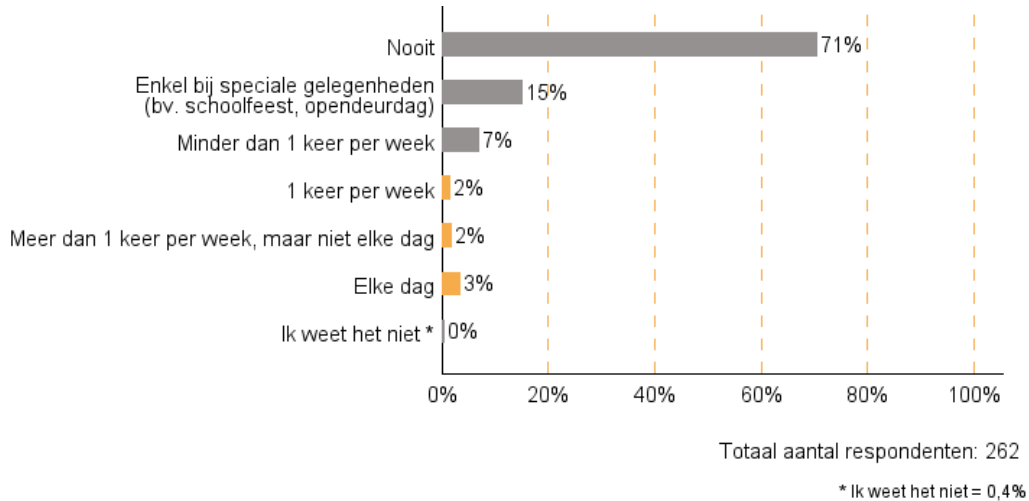
⁴In 2019 werd de vraag op een andere manier geformuleerd, namelijk: 'Hoe vaak zijn volgende tussendoortjes, zowel betalend als gratis, beschikbaar voor de leerlingen, op uw school?'. Bovendien waren de frequenties 'enkel bij speciale gelegenheden (bv. schoolfeest, opendeurdag)' en '1 keer per week' niet opgenomen in de antwoordopties.

VERSE GROENTEN ALS TUSSENDOORTJE

7% biedt minstens wekelijks verse groenten aan als tussendoortje (bv. snacktomaatjes in de pauze van 10 uur). De meerderheid (71%) biedt dit nooit aan.

18 Hoe vaak zijn verse groenten als tussendoortje (bv. snacktomaatjes in de pauze van 10 uur) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

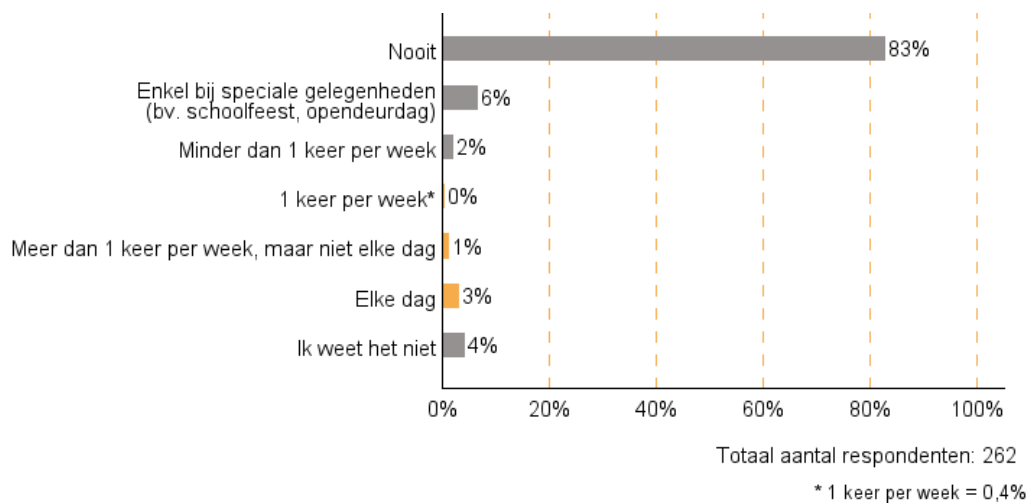

ONGEZOETE YOGHURT NATUUR OF ALTERNATIEF OP BASIS VAN SOJA NATUUR (ONGEZOET EN CALCIUMVERRIJKT), ONGEZOETE VERSE KAAS NATUUR

4% van de scholen biedt minstens wekelijks ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur aan. De meerderheid (83%) doet dit nooit.

19 Hoe vaak is ongezoete yoghurt natuur of alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) en/of ongezoete verse kaas natuur op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL BIJTUSSENDOORTJES UIT HET UITDOOFBELEID* NOOIT OF ENKEL BIJ SPECIALE GELEGENHEDEN AAN

*Dit zijn: koeken met chocolade of vulling; koffiekoeken, croissants, donuts, worstenbroodje als tussendoortje, wafels, cake, taart, snoep en chocolade en zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes).

- ✓ 2022: 58% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁵

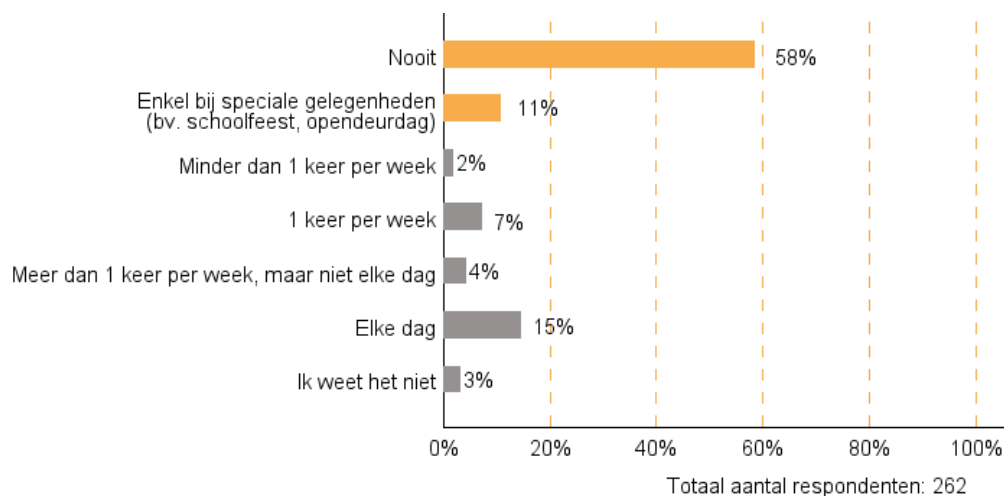
58% van de scholen biedt tussendoortjes uit het uitdoofbeleid nooit of enkel bij speciale gelegenheden aan. Koeken met chocolade of vulling worden nog het meest aangeboden.

KOEKEN MET CHOCOLADE OF VULLING

69% van de scholen biedt koeken met chocolade of vulling nooit aan (58%) of enkel bij speciale gelegenheden (11%). Bij 15% worden deze nog elke dag aangeboden.

20 Hoe vaak zijn koeken met chocolade of vulling op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

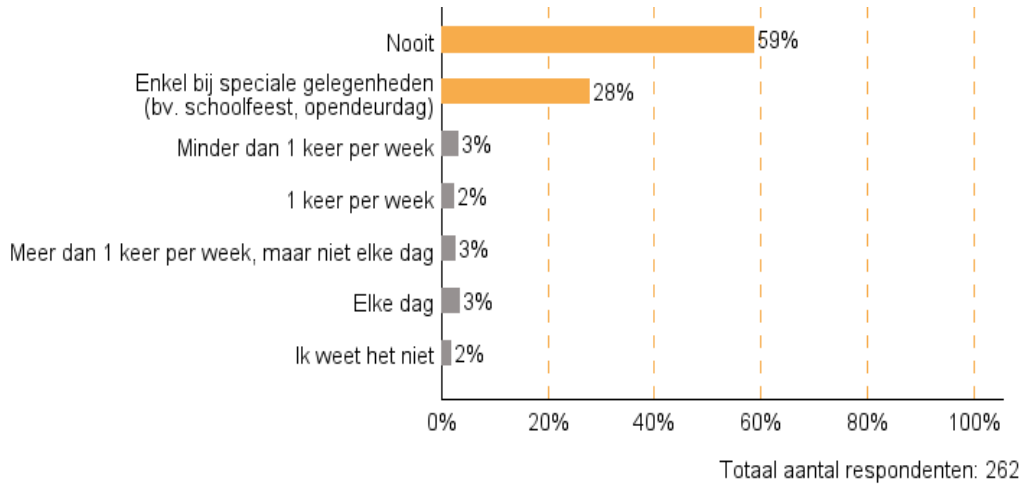
⁵In 2019 werd de vraag op een andere manier geformuleerd, namelijk: 'Hoe vaak zijn volgende tussendoortjes, zowel betalend als gratis, beschikbaar voor de leerlingen, op uw school?'. Bovendien waren de frequenties 'enkel bij speciale gelegenheden (bv. schoolfeest, opendeurdag)' en '1 keer per week' niet opgenomen in de antwoordopties.

KOFFIEKOEKEN, CROISSANTS, DONUTS OF WORSTENBROODJES ALS TUSSENDOORTJE

87% van de scholen biedt koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes ofwel nooit aan als tussendoortje (59%), ofwel enkel bij speciale gelegenheden (28%).

21 Hoe vaak zijn koffiekoeken, croissants, donuts of worstenbroodjes als tussendoortje op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

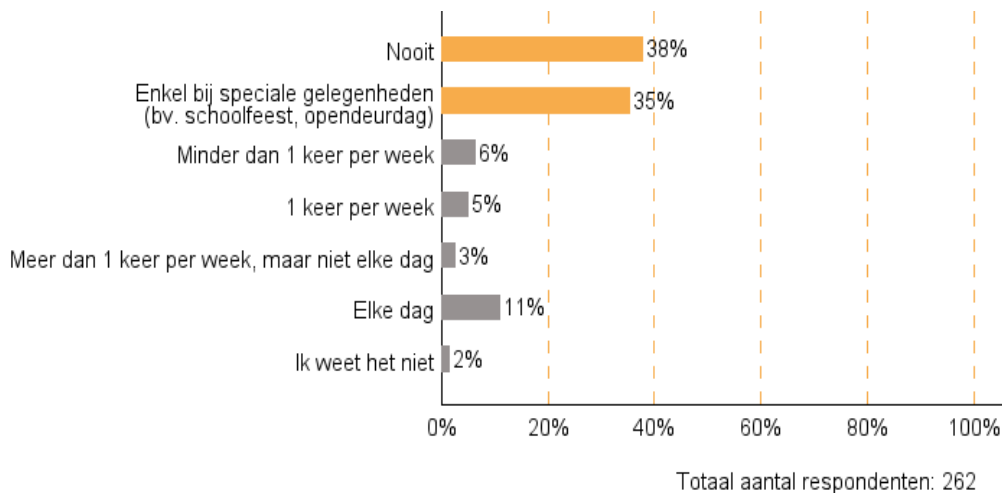

WAFELS, CAKE, TAART, CHOCOLADE EN SNOEP

73% van de scholen biedt wafels, cake, taart, chocolade en snoep ofwel nooit aan (38%), ofwel enkel bij speciale gelegenheden (35%). 11% biedt dit nog elke dag aan.

22 Hoe vaak zijn wafels, cake, taart, chocolade en snoep op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

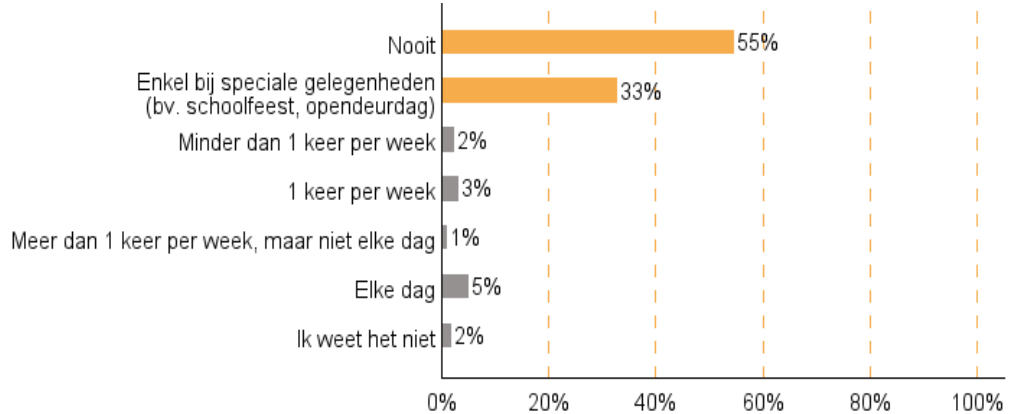

ZOUTE SNACKS

88% van de scholen biedt zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes) ofwel nooit aan (55%), ofwel enkel bij speciale gelegenheden (33%).

23 Hoe vaak zijn zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 262

KWALITEITSCRITERIUM 9. DE SCHOOL HEEFT PROCEDURES VOOR HET SIGNALEREN VAN LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN ROND VOEDING*

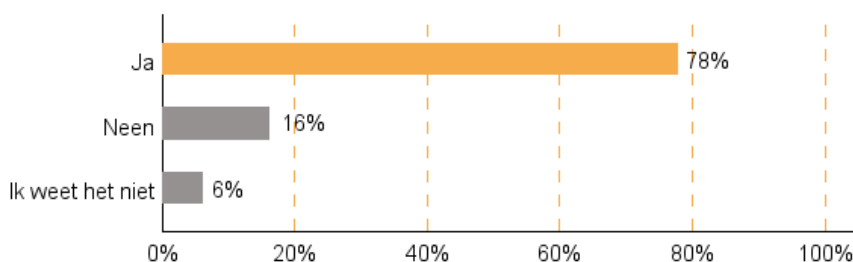
*bv. diabetes, allergieën

- ✓ 2022: 78% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 76% voldeed aan dit criterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

78% van de scholen beschikt over procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (76%).

24 Zijn er procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond voeding (bv. diabetes, allergieën)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 10. DE SCHOOL VERWIJST LEERLINGEN MET EEN PROBLEEM M.B.T. VOEDING* DOOR NAAR INTERNE OF EXTERNE BEGELEIDING

*bv. overgewicht, eetstoornissen

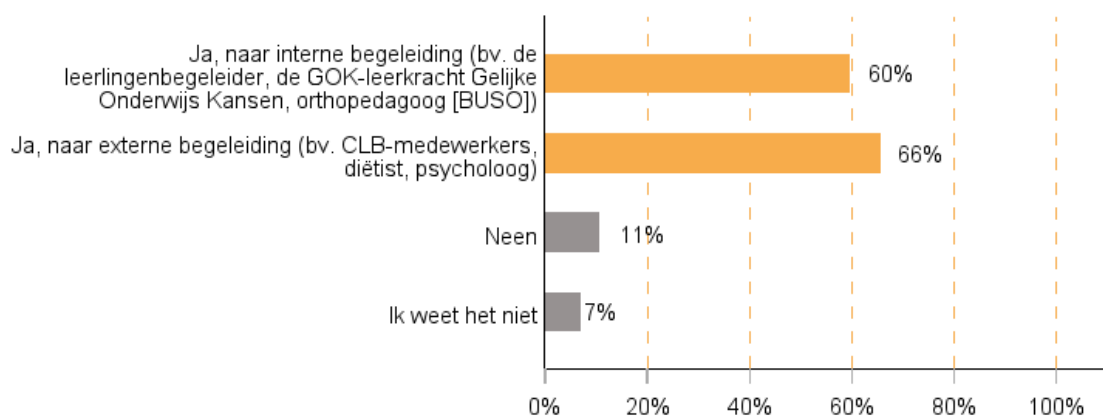
- ✓ 2022: 82% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 85% voldeed aan dit criterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

82% van de scholen verwijst leerlingen met een probleem m.b.t. voeding door naar interne begeleiding of externe begeleiding. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (85%).

Wanneer we in meer detail naar de resultaten kijken, zien we dat scholen net als in 2019 vaker doorverwijzen naar externe begeleiding (66%) dan naar interne begeleiding (60%). In beide gevallen bleven de cijfers stabiel t.o.v. 2019 (resp. 65% en 57%).

25 Verwijst jouw school leerlingen met een probleem m.b.t. voeding door (bv. overgewicht, eetstoornissen)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 262

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN

We berekenen de 3 criteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle secundaire scholen warme maaltijden aanbieden aan de leerlingen. 123 scholen (= 47%) gaven aan warme maaltijden te voorzien.

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE SCHOOL BIEDT BIJ DE WARME MAALTIJDEN DAGELIJKS EEN VOLWAARDIGE GROENTEPORTEE* AAN

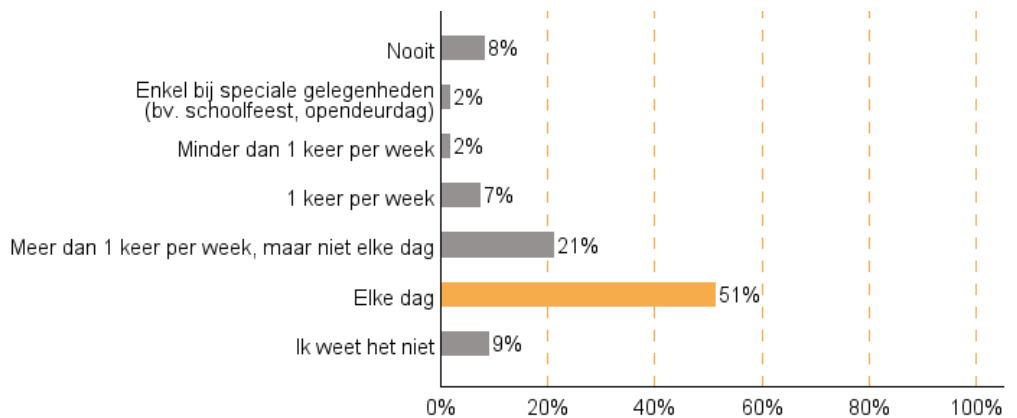
*Dit is een half bord.

- ✓ 2022: 51% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 32% voldeed aan dit criterium.
- ↑ We zien een stijging met 19% ten opzichte van 2019.

De helft van de scholen die een warme maaltijd aanbieden, serveert dagelijks een volwaardige groenteportie bij de warme maaltijd. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (32%).

26 Hoe vaak biedt jouw school bij de warme maaltijden een volwaardige groenteportie (=1/2 bord) aan?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 123

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL BIJ DE WARME MAALTIJDEN MINSTENS 1 KEER PER WEEK EEN PLANTAARDIGE VLEESVERVANGER* AAN

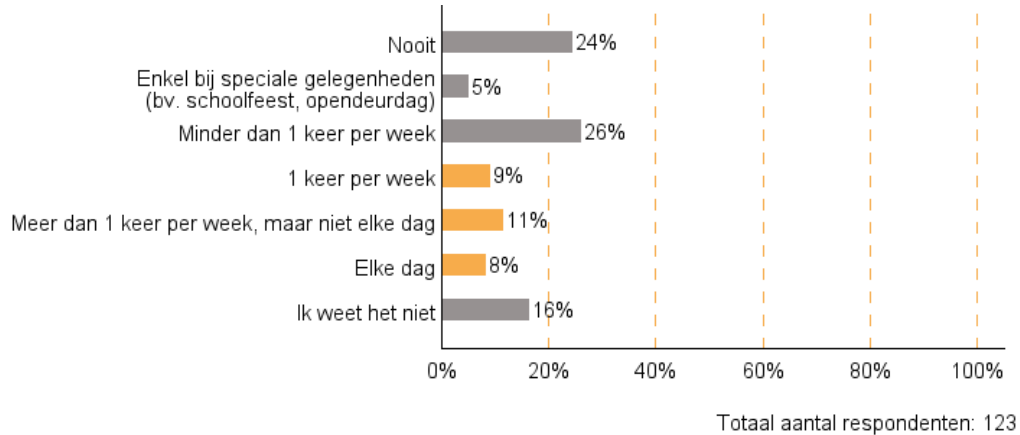
*Dit zijn bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

- ✓ 2022: 29% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁶

29% van de scholen die warme maaltijden aanbieden, biedt minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger aan. Een gelijkaardig aandeel (31%) biedt deze aan met een lagere frequentie (minder dan 1 keer per week of enkel bij speciale gelegenheden). Een kwart (25%) biedt deze nooit aan.

27 Hoe vaak biedt jouw school bij de warme maaltijden een plantaardige vleesvervanger aan zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn? **Let op:** hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

De respondent kon één antwoord selecteren.

⁶ In 2019 werd de vraag op dezelfde manier gesteld, namelijk: 'Hoe vaak worden in de warme maaltijden de volgende voedingsmiddelen aangeboden?'. De indeling van de frequenties bij de antwoordopties was echter verschillend, namelijk 'nooit', 'één keer per week of minder', 'meer dan één keer per week, maar niet elke dag', 'elke dag', 'ik weet het niet'.

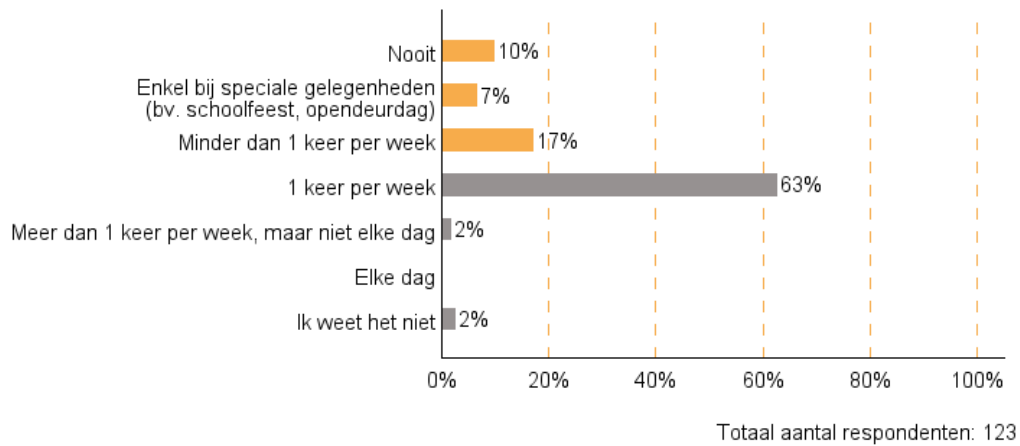
KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL BIJ DE WARME MAALTIJDEN MINDER DAN 1 KEER PER WEEK GEFRITUURDE AARDAPPELPRODUCTEN AAN

- ✓ 2022: 33% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.⁷
-

33% van de scholen die warme maaltijden aanbiedt, serveert minder dan 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten (bv. frieten, kroketten). De meerderheid (63%) biedt deze 1 keer per week aan.

28 Hoe vaak biedt jouw school bij de warme maaltijden gefrituurde aardappelproducten (bv. frieten, kroketten) aan?

De respondent kon één antwoord selecteren.

⁷ In 2019 werd de vraag op dezelfde manier gesteld, namelijk: 'Hoe vaak worden in de warme maaltijden de volgende voedingsmiddelen aangeboden?'. De indeling van de frequenties bij de antwoordopties waren echter verschillend, namelijk 'nooit', 'één keer per week of minder', 'meer dan één keer per week, maar niet elke dag', 'elke dag', 'ik weet het niet'.

KWALITEITSCRITERIA AANBOD BELEGDE BROODJES

We berekenen het criterium voor belegde broodjes afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle secundaire scholen belegde broodjes aanbieden aan de leerlingen. 156 scholen (= 60%) gaven aan belegde broodjes te voorzien.

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE SCHOOL BIJ DE BELEGDE BROODJES BRUIN BROOD, GROENTEN* EN MINSTENS 1 ANDERE GEZONDE OPTIE** AAN

*rauw, gegrild of als spread

**Dit zijn: fruit als beleg, plantaardig beleg (bv. hummus, paprikaspread, notenpasta), (verse) onbewerkte kip en kalkoen (bv. reepjes gebakken kalkoen, sneetjes gebakken kipfilet) (bewerkte vleeswaren zoals kippenwit vallen hier niet onder), een broodje zonder saus.

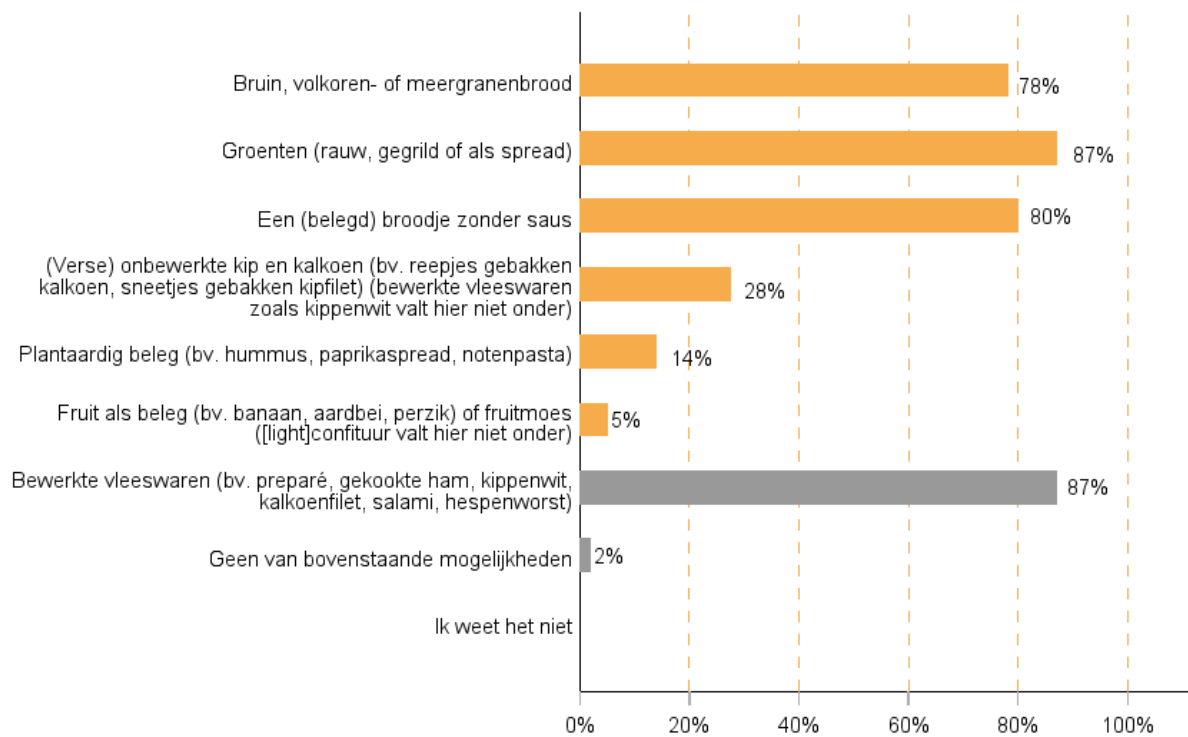
- ✓ 2022: 65% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 63% voldeed aan dit criterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

65% van de scholen die broodjes aanbieden, biedt daarbij bruin brood, groenten en minstens 1 andere gezonde optie aan. Dit is stabiel gebleven t.o.v. de vorige editie (63%).

Bruin, volkoren- of meergranen brood wordt bij 78% van de scholen aangeboden, even vaak als in 2019 (78%). Groenten (rauw, gegrild of als spread) worden bij iets minder scholen aangeboden (87% vs. 92% in 2019). In de categorie 'andere gezonde opties' zien we dat vooral een (belegd) broodje zonder saus bij een groot deel van de scholen wordt aangeboden (80%). Dit is een stijging t.o.v. 2019 (60%). De minder vaak voorkomende optie 'plantaardig beleg' wordt t.o.v. 2019 bij evenveel scholen aangeboden (14% vs. 12% in 2019), fruit als beleg wordt bij minder scholen aangeboden (5% vs. 16% in 2019).

29 Kan er bij de belegde broodjes of boterhammen (één van) volgende mogelijkheden verkregen worden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 156

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond voeding in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafieken 30 en 31** op de volgende pagina geven weer hoeveel scholen voldeden aan resp. de basiscriteria en de criteria met betrekking tot warme maaltijden en belegde broodjes, en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 32** geeft het cumulatief aantal behaalde basiscriteria weer in de huidige editie. **Grafiek 33** doet hetzelfde voor de criteria met betrekking tot warme maaltijden⁸. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafieken de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN VOEDINGSBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 7 van de 10 basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid (7 = het gemiddeld aantal behaalde basiscriteria).
- 7% voldoet aan alle 10 de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.
- 0,4% (1 school) voldoet aan geen enkel basiscriterium voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid, nog eens 0,4% (1 school) voldoet aan slechts 1 basiscriterium. De overige 99,2% voldoet aan minstens 2 basiscriteria.
- Criteria warme maaltijden: 3% voldoet aan alle criteria voor warme maaltijden, 23% voldoet aan geen enkel criterium.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Gratis kraanwater ter beschikking stellen (94%).
- Dranken uit het uitdoofbeleid nooit aanbieden of enkel bij speciale gelegenheden (88%).
- Voeding minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod laten komen (87%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Tussendoortjes uit het uitdoofbeleid nooit of enkel bij speciale gelegenheden aanbieden (58%).
- Het afstemmen tussen leerkrachten van lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema gezonde voeding (58%).
- Minstens 1 tussendoortje uit het aanmoedigingsbeleid minstens wekelijks aanbieden (40%).
- Scholen die warme maaltijden aanbieden: minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger aanbieden (29%) en minder dan 1 keer per week gefrituurde aardappelproducten aanbieden (33%).

EVOLUTIE VOEDINGSBELEID (2019 - 2022)

8 van de 14 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 4 criteria zien we een vooruitgang, voor 2 een achteruitgang. De resultaten van de andere 2 criteria bleven stabiel.

Wat is de grootste vooruitgang?

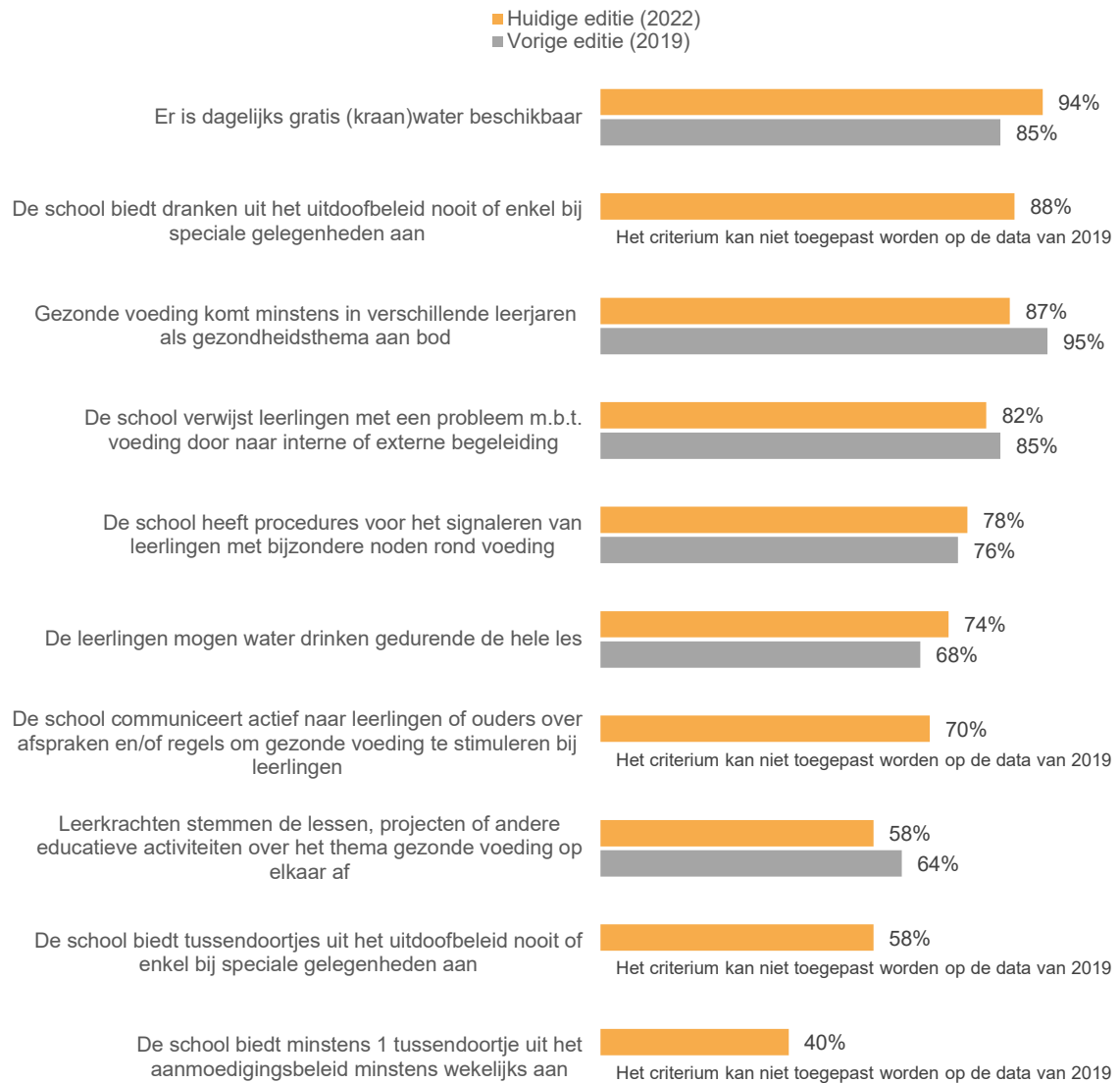
- Meer scholen bieden bij de warme maaltijden een volwaardige groenteportie aan (51% vs. 32% in 2019).
- Meer scholen bieden gratis kraanwater aan (94% vs. 85% in 2019).

Wat is de grootste achteruitgang?

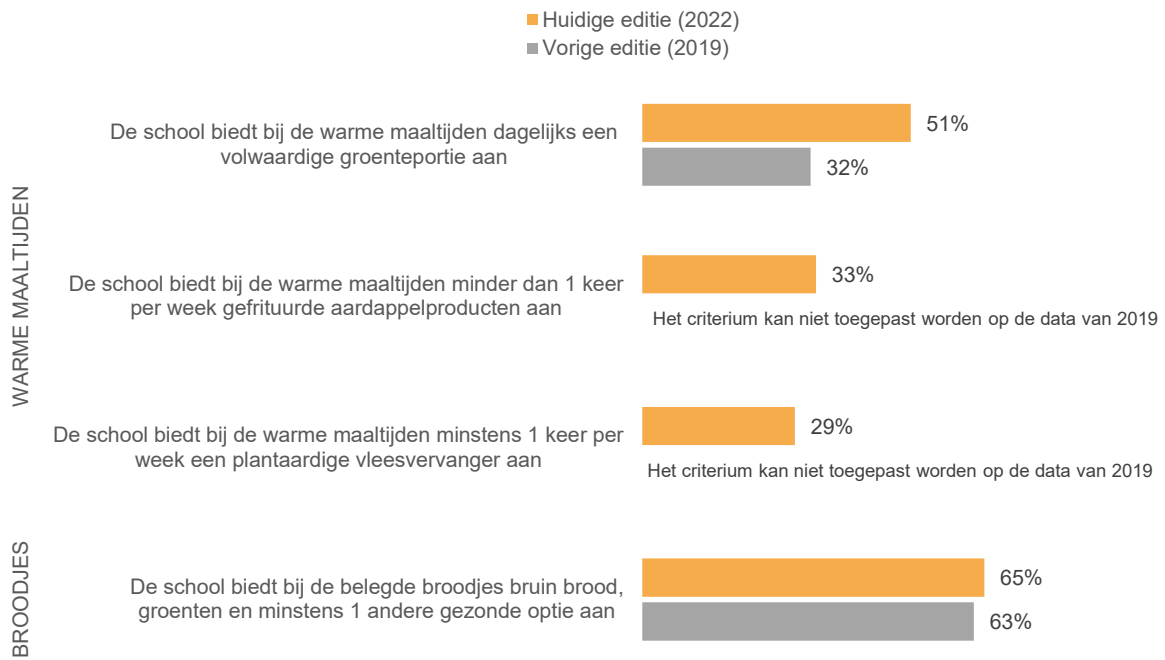
- Bij minder scholen komt gezonde voeding minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod (87% vs. 95% in 2019).
- Bij minder scholen stemmen leerkrachten de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten over het thema gezonde voeding met elkaar af (58% vs. 64% in 2019).

⁸ Voor belegde broodjes was er slechts 1 criterium en zijn er dus geen cumulatieve cijfers om weer te geven.

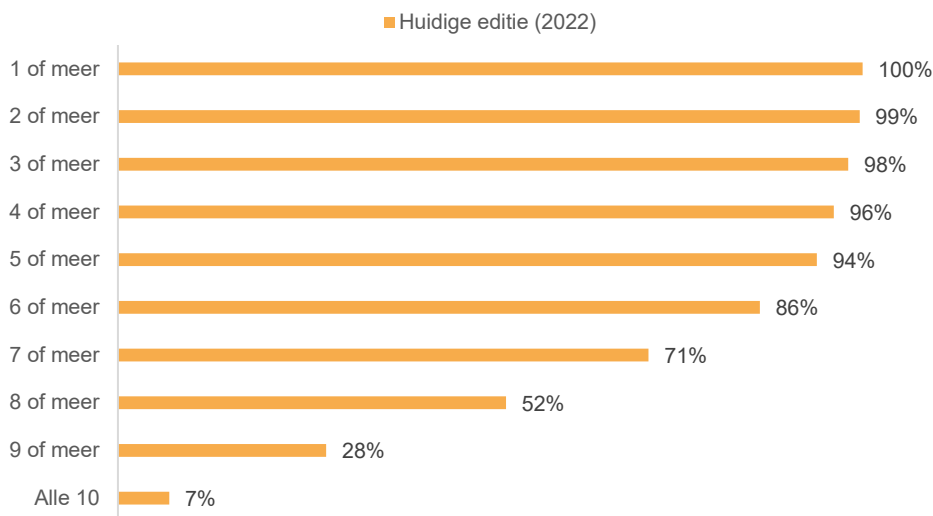
30 Aandeel secundaire scholen dat aan de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid voldoet

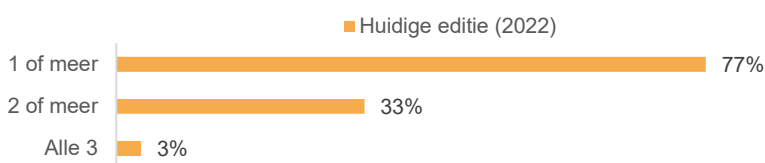
31 Aandeel secundaire scholen dat aan de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden en belegde broodjes voldoet

32 Cumulatief aantal behaalde basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid

33 Cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria voor warme maaltijden

MONDGEZONDHEID

256

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 | Mondgezondheid komt minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod.
- 2 | De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven voor een mond vriendelijk voedingsbeleid op school:
 1. tijdens de pauzes mogen leerlingen alleen water drinken (en geen andere dranken zoals fruitstap, frisdrank, chocomelk; ook niet als ze die van thuis meebrengen);
 2. leerlingen mogen alleen trakteren met mond vriendelijke voeding (bv. groenten, noten, kaas).
- 3 | De school geeft leerlingen de mogelijkheid om bezig te zijn met mondhygiëne tijdens de middagpauze*.
*in een speciaal voorziene ruimte of in de toiletruimte
- 4 | De school beschikt over een procedure voor de te ondernemen stappen bij een ongeval met mondletsel.

RESULTATEN

Het thema mondgezondheid werd in 2019 niet bevroegd. Hierdoor kan er dus ook geen vergelijking worden gemaakt met de vorige editie.

KWALITEITSCRITERIUM 1. MONDGEZONDHEID KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

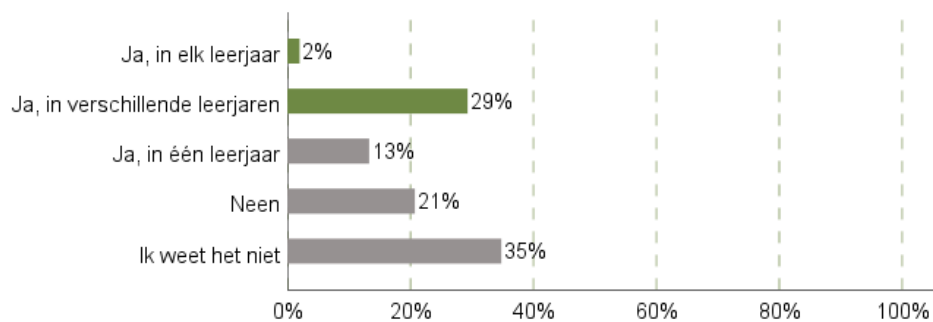
✓ 2022: 31% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij een derde van de scholen komt mondgezondheid minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod. Bij een kleine minderheid (2%) is dit in elk leerjaar het geval, bij 29% in verschillende leerjaren (maar niet in elk leerjaar).

Het valt op dat meer dan een derde van de respondenten (35%) het antwoord op de vraag niet weet.

34 Komt mondgezondheid als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 256

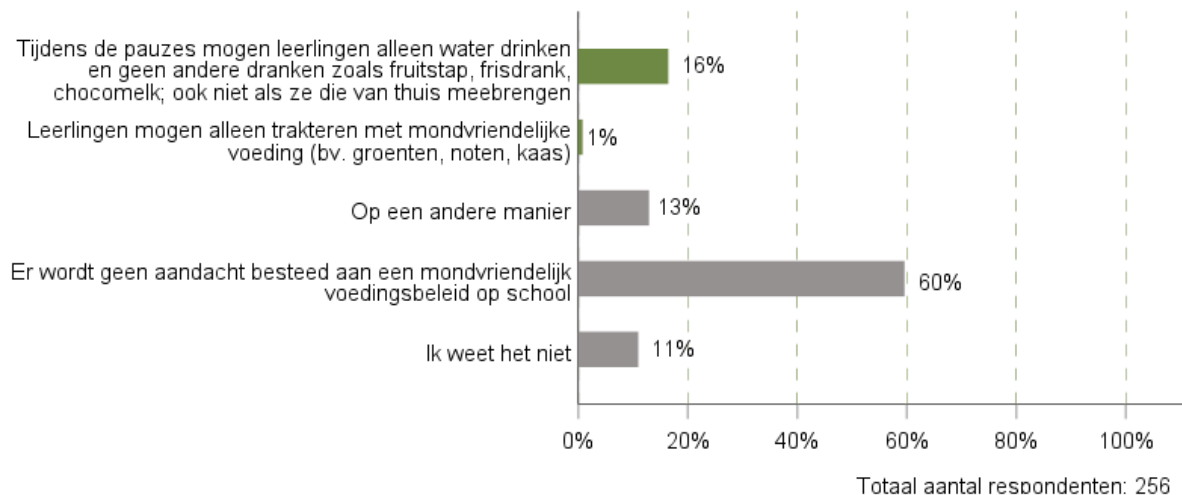
KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF VOOR EEN MONDVRIENDELIJK VOEDINGSBELEID OP SCHOOL

✓ 2022: 17% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

17% neemt minstens 1 initiatief voor een mondvriendelijk voedingsbeleid op school. Het meest genomen initiatief is dat leerlingen tijdens de pauzes alleen water mogen drinken en geen andere dranken zoals fruitsap, frisdrank, chocolmelk; ook niet als ze die van thuis meebrengen (16%). Bij een beperkt aantal scholen (1%) mogen leerlingen alleen trakteren met mond vriendelijke voeding. Meer dan de helft (60%) besteedt geen aandacht aan een mond vriendelijk voedingsbeleid.

35 Op welke manier zet jouw school in op een mond vriendelijk voedingsbeleid?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL GEEFT LEERLINGEN DE MOGELIJKHEID OM BEZIG TE ZIJN MET MONDHYGIËNE TIJDENS DE MIDDAGPAUZE*

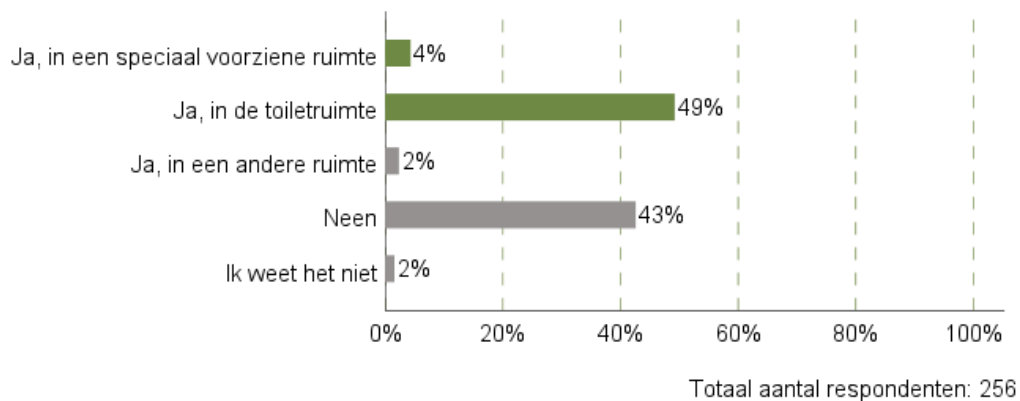
*in een speciaal voorziene ruimte of in de toiletruimte

- ✓ 2022: 54% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

54% van de scholen geeft leerlingen de mogelijkheid om bezig te zijn met mondhygiëne tijdens de middagpauze (bv. tandenpoetsen). Dit kan voornamelijk in de toiletruimte (49%), en slechts in mindere mate in een speciaal voorziene ruimte (4%).

36 Hebben leerlingen de mogelijkheid om bezig te zijn met mondhygiëne tijdens de middagpauze (bv. tandenpoetsen)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

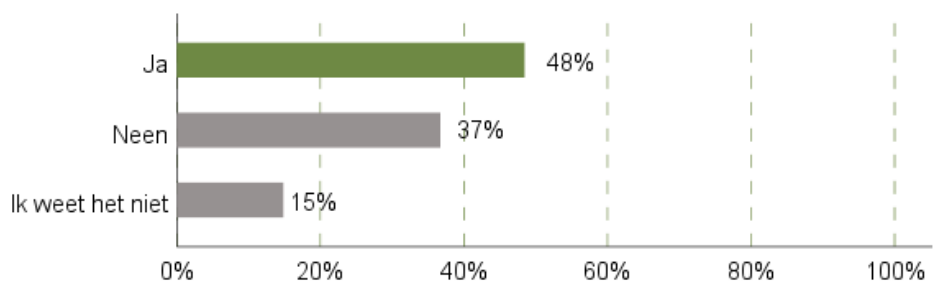
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL BESCHIKT OVER EEN PROCEDURE VOOR DE TE ONDERNEMEN STAPPEN BIJ EEN ONGEVAL MET MONDLETSEL

✓ 2022: 48% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Net niet de helft van de scholen (48%) beschikt over een procedure voor de te nemen stappen bij een ongeval met mondletsel (bv. het personeel weet wat te doen als er schade is aan de tanden van een leerling na een ongeval).

37 Heeft jouw school een procedure of stappenplan bij een ongeval met een mondletsel bij een leerling (bv. het personeel weet wat te doen als er schade is aan de tanden van een leerling na een ongeval)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 256

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria voor mondgezondheid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 38** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden. **Grafiek 39** geeft het cumulatief aantal behaalde basiscriteria weer voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.

STAND VAN ZAKEN BELEID MONDGEZONDHEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 2 van de 4 criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid (2 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 4% voldoet aan alle 4 de criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.
- 16% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Leerlingen de mogelijkheid geven om bezig te zijn met mondhygiëne tijdens de middagpauze (54%).
- Over een procedure beschikken voor de te ondernemen stappen bij een ongeval met mondletsel (48%).

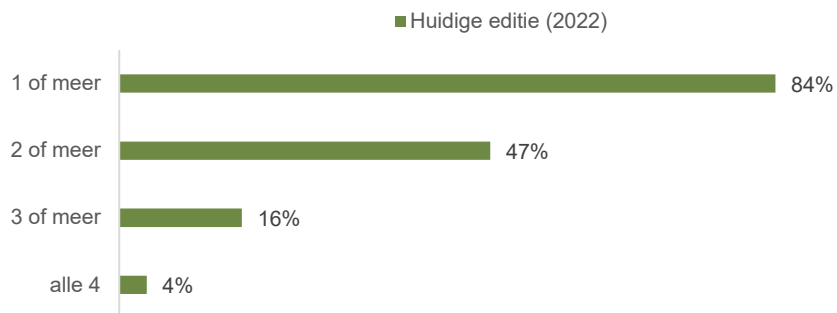
Waarop wordt het minst ingezet?

- Mondgezondheid minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod laten komen (31%).
- Minstens 1 initiatief nemen voor een mondvriendelijk voedingsbeleid op school (17%).

38 Aandeel secundaire scholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid voldoet

39 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol mondgezondheidsbeleid

BEWEGING

Met het thema beweging bedoelen we alle activiteiten waarbij energieverbruik en spierwerking nodig zijn, zoals wandelen, fietsen, springen. Beweging is dus ruimer dan sport.

249

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 **Beweging komt minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod*.**
*De les L.O. telt niet mee voor dit kwaliteitscriterium.
- 2 **Leerkrachten stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema beweging op elkaar af*.**
*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.
- 3 **De school communiceert actief* naar leerlingen of ouders over afspraken en/of regels** om beweging te stimuleren bij leerlingen.**
*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.
**bv. over de mogelijkheid om spel- en sportmateriaal mee te brengen, te voet of met de fiets naar school te gaan, te sporten tijdens de pauzes, ...
- 4 **De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven rond actief transport:**
 1. een fietsenstalling hebben met toezicht waar men zich veilig voelt;
 2. bij de organisatie van schooluitstappen de voorkeur geven aan bestemmingen die te voet of met de fiets bereikbaar zijn;
 3. communiceren over het schoolbereikbaarheidsplan naar leerlingen en ouders;
 4. fietsen ter beschikking stellen van de leerlingen om zich tijdens de schooldag te verplaatsen naar activiteiten of bij uitstappen;
 5. begeleiding voorzien voor het actief transport van leerlingen (bv. STAPSPOTS, samen met de fiets naar of van school).
- 5 **De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven om leerlingen aan te zetten tot bewegingsactiviteiten:**
 1. meermaals per week sport- en spelmateriaal aanbieden tijdens de pauzes;
 2. meermaals per week korte bewegingsmomenten aanbieden tussen of tijdens de lessen;
 3. meermaals per week begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten aanbieden.
- 6 **De school heeft toegang* tot een zwembad.**
*op de school zelf of via een derde
- 7 **De school stelt minstens 2 van volgende bewegingsfaciliteiten beschikbaar voor de leerlingen tijdens de pauzes:**
 1. turnzaal;
 2. sporthal;
 3. overdekte speelplaats / recreatieruimte binnen;
 4. speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin);
 5. voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen).
- 8 **De school vervult een signaaldetectiefunctie* voor leerlingen met bijzondere noden m.b.t. beweging**.**
*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond beweging doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.
**bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek-en rugklachten, obesitas

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. BEWEGING KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD*

*De les L.O. telt niet mee voor dit kwaliteitscriterium.

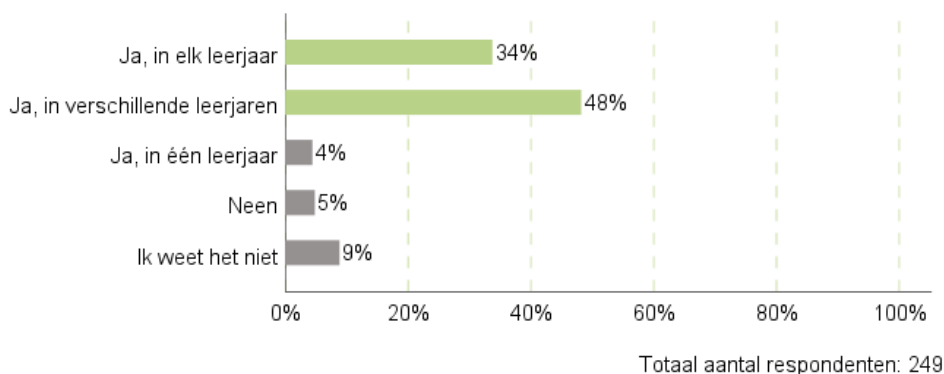
- ✓ 2022: 82% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 93% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 11% ten opzichte van 2019.

Bij 82% van de scholen komt beweging minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod. Dit is minder dan in 2019, toen dit bij 93% van de scholen het geval was.

Meer specifiek zien we een verschuiving in de frequentie waarmee het thema aan bod komt: het thema komt in vergelijking met de vorige editie bij minder scholen *in elk leerjaar* aan bod (34% vs. 63% in 2019), bij meer scholen komt het *in verschillende leerjaren* (maar niet in elk leerjaar) aan bod (48% vs. 29% in 2019).

40 Komt beweging als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren? De les L.O. wordt niet meegerekend.

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. LEERKRACHTEN STEMMEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCatieve ACTIVITEITEN OVER HET THEMA BEWEGING OP ELKAAR AF*

*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.

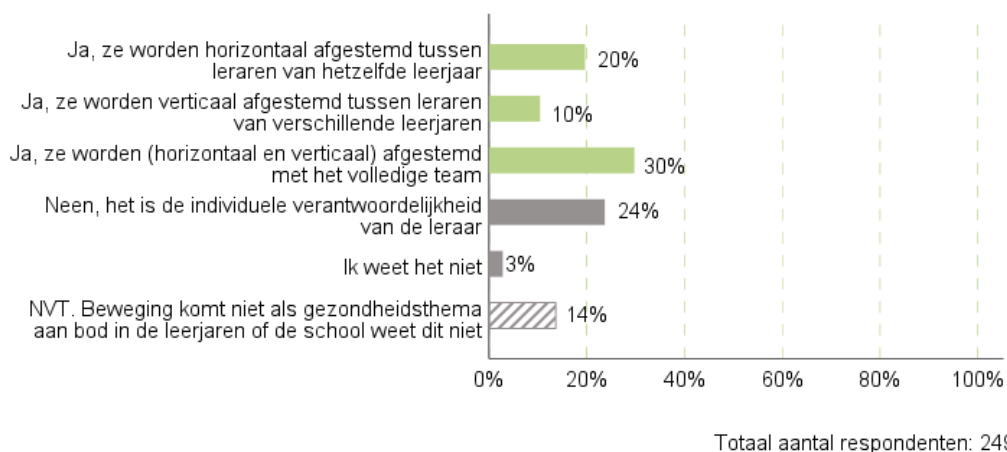
- ✓ 2022: 60% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 78% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 18% ten opzichte van 2019.

In 60% van de scholen stemmen de leerkrachten de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema beweging op elkaar af. In 2019 was dit nog het geval bij 78% van de scholen.

41 Worden de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond beweging op elkaar afgestemd? ⁹

De respondent kon één antwoord selecteren.

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in de voorgaande vraag (zie **grafiek 40**) aangaven dat beweging niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (14%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Beweging komt niet als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren of de school weet dit niet'.

⁹ In de huidige editie (2022) waren de antwoordopties: 'Ja, ze worden horizontaal afgestemd tussen leraren van hetzelfde leerjaar', 'Ja, ze worden verticaal afgestemd tussen leraren van verschillende leerjaren' en 'Ja, ze worden (horizontaal en verticaal) afgestemd met het volledige team'. In 2019 was er nog een extra antwoordoptie: 'Ja, ze worden horizontaal afgestemd tussen vakleraren van dezelfde klas'. Deze laatste optie zit in 2022 vervat in de eerste antwoordoptie, 'Ja, tussen leraren van hetzelfde leerjaar', waar dit via een extra verduidelijking bij de antwoordoptie meegegeven werd, namelijk: "horizontaal overleg" = Er is overleg en afstemming gebeurd tussen leraren die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan over de lesinhouden, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema beweging en de planning ervan in het schooljaar

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR LEERLINGEN OF OUDERS OVER AFSPRAKEN EN/OF REGELS** OM BEWEGING TE STIMULEREN BIJ LEERLINGEN

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over de mogelijkheid om spel- en sportmateriaal mee te brengen, te voet of met de fiets naar school te gaan, te sporten tijdens de pauzes, ...

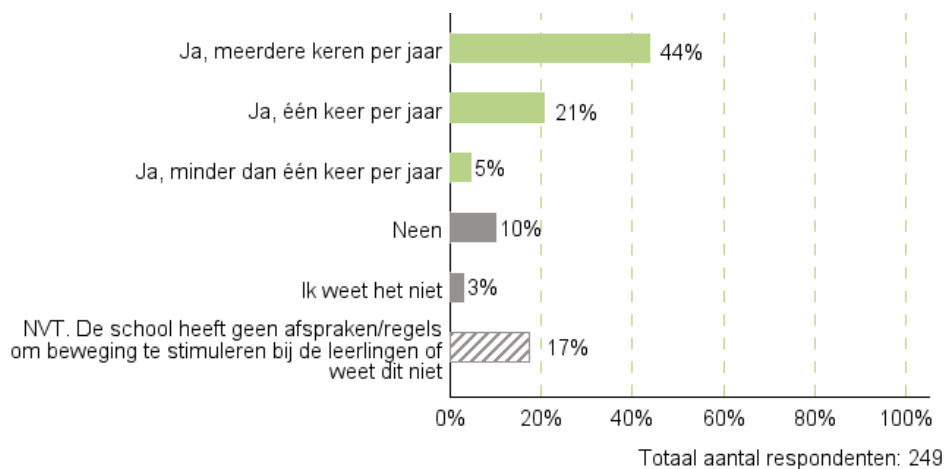
- ✓ 2022: 70% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

Aan de scholen die aangaven dat ze (mondelinge en/of schriftelijke) afspraken en/of regels hebben om beweging te stimuleren bij leerlingen (83%; zie [grafiek 127](#) in bijlage) werd gevraagd hoe vaak ze deze afspraken en/of regels actief communiceren naar leerlingen of ouders. Hieruit blijkt dat 70% van de scholen de afspraken of regels actief communiceert (t.o.v. het totale aantal scholen). In de meeste gevallen gebeurt dit meerdere keren per jaar (44%).

42 Communiceert jouw school de afspraken en/of regels om beweging te stimuleren bij leerlingen actief naar leerlingen of ouders?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie [grafiek 127](#) in bijlage) aangaven dat ze geen afspraken of regels hebben rond beweging of dat ze het niet weten (17%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school heeft geen afspraken/regels om beweging te stimuleren bij de leerlingen of weet dit niet'.

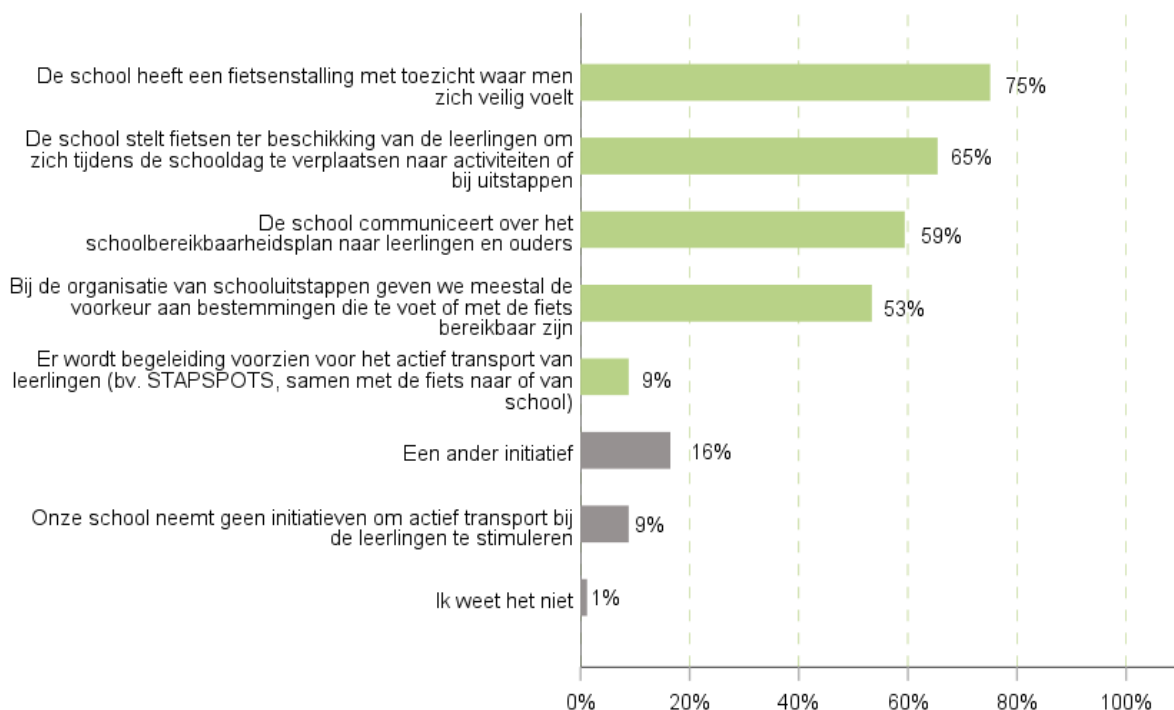
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF ROND ACTIEF TRANSPORT

- ✓ 2022: 90% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.¹⁰

90% van de scholen neemt minstens 1 initiatief rond actief transport.

Het meest genomen initiatief is het voorzien van een fietsenstalling met toezicht waar men zich veilig voelt. 75% beschikt hierover, een daling t.o.v. 2019 toen 91% hierover beschikte. Het ter beschikking stellen van fietsen waarmee leerlingen zich tijdens de schooldag kunnen verplaatsen naar activiteiten of bij uitstappen staat op de tweede plaats (65% vs. 60 in 2019).

43 Welke initiatieven neemt jouw school om actief transport bij de leerlingen te stimuleren?

Totaal aantal respondenten: 249

¹⁰Eén van de bevroegde initiatieven, nl. 'De school communiceert over het schoolbereikbaarheidsplan naar leerlingen en ouders, kan niet vergeleken worden met 2019. Toen was de antwoordoptie namelijk: "De school heeft een schoolbereikbaarheidsplan".

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF OM LEERLINGEN AAN TE ZETTEN TOT BEWEGINGSACTIVITEITEN

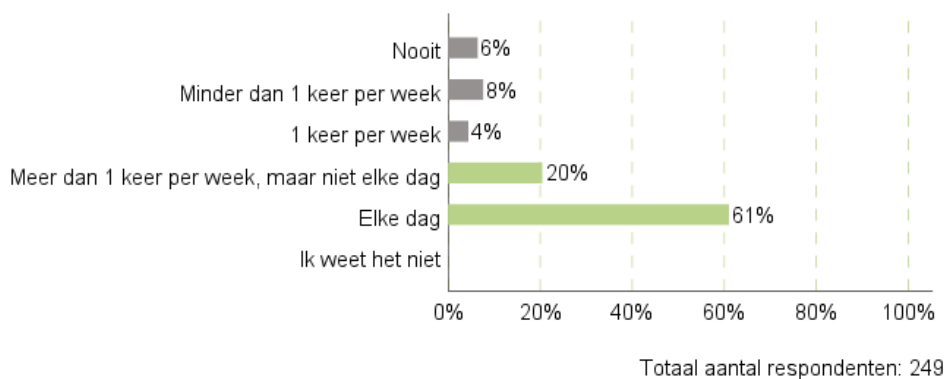
- ✓ 2022: 84% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.¹¹
-

84% van de scholen neemt minstens 1 initiatief om leerlingen aan te zetten tot bewegingsactiviteiten. Het gaat hierbij om het meermaals per week ter beschikking stellen of aanbieden van sport- en spel materiaal tijdens de pauzes (81%), korte bewegingsmomenten tussen of tijdens de lessen (20%) en/of begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten (19%).

SPORT- EN SPELMATERIAAL TIJDENS DE PAUZES

81% van de scholen biedt meer dan 1 keer per week of vaker sport- en spel materiaal aan aan de leerlingen tijdens de pauzes. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (80%).

44 Hoe vaak wordt er tijdens de pauzes sport- en spel materiaal aangeboden aan de leerlingen?

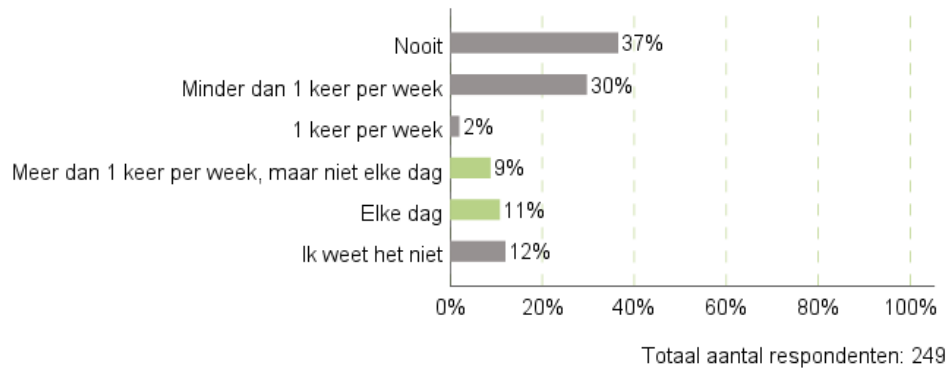
KORTE BEWEGINGSMOMENTEN TUSSEN OF TIJDENS LESSEN

20% van de scholen voorziet tussen of tijdens de lessen korte bewegingsmomenten voor de leerlingen. Dit is meer dan in 2019 (15%).

¹¹Eén van de bevroegde initiatieven, nl. 'begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten', kan niet vergeleken worden met 2019. Toen werd er namelijk gepeild naar 'begeleide bewegingsactiviteiten *tijdens de pauzes* of aansluitend op de schooluren'.

45 Hoe vaak worden er tussen of tijdens de lessen korte bewegingsmomenten aangeboden aan de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

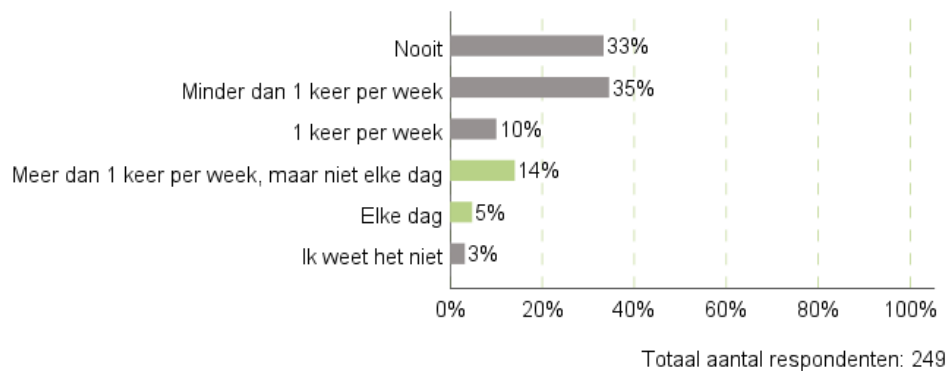

BEGELEIDE NASCHOOLSE BEWEGINGSMOMENTEN OF ACTIVITEITEN

19% van de scholen biedt begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten aan aan de leerlingen. Het resultaat van deze vraag kan niet worden vergeleken met 2019, toen er werd gepeild naar 'begeleide bewegingsactiviteiten tijdens de pauzes of aansluitend op de schooluren'.

46 Hoe vaak worden begeleide naschoolse bewegingsmomenten of activiteiten aangeboden aan de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL HEEFT TOEGANG TOT EEN ZWEMBAD*

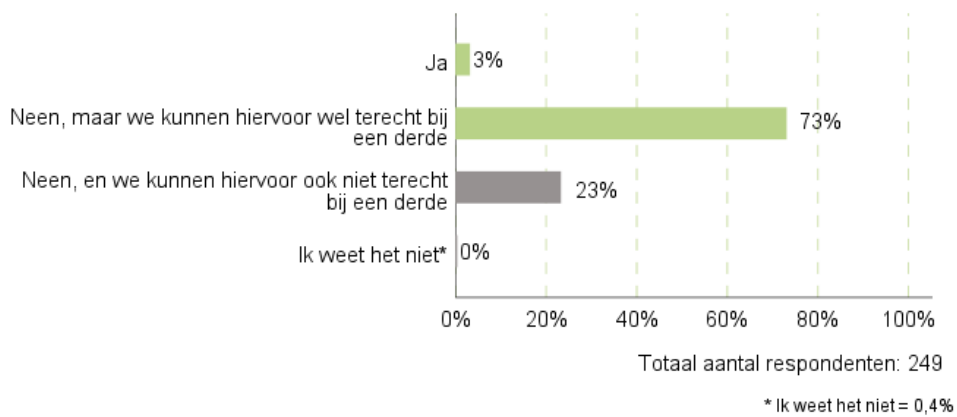
*op de school zelf of via een derde

- ✓ 2022: 76% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 87% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 11% ten opzichte van 2019.

Het aandeel scholen dat toegang heeft tot een zwembad is gedaald t.o.v. 2019 (76% vs. 87% in 2019). Slechts een klein aandeel scholen beschikt over een eigen zwembad (3% vs. 7% in 2019). De meerderheid kan hiervoor enkel bij een derde terecht (73%; een daling t.o.v. 2019: 80%).

47 Is er een zwembad aanwezig op jouw school?

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL STELT MINSTENS 2 BEWEGINGSFACILITEITEN BESCHIKBAAR VOOR DE LEERLINGEN TIJDENS DE PAUZES

- ✓ 2022: 81% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 83% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.
-

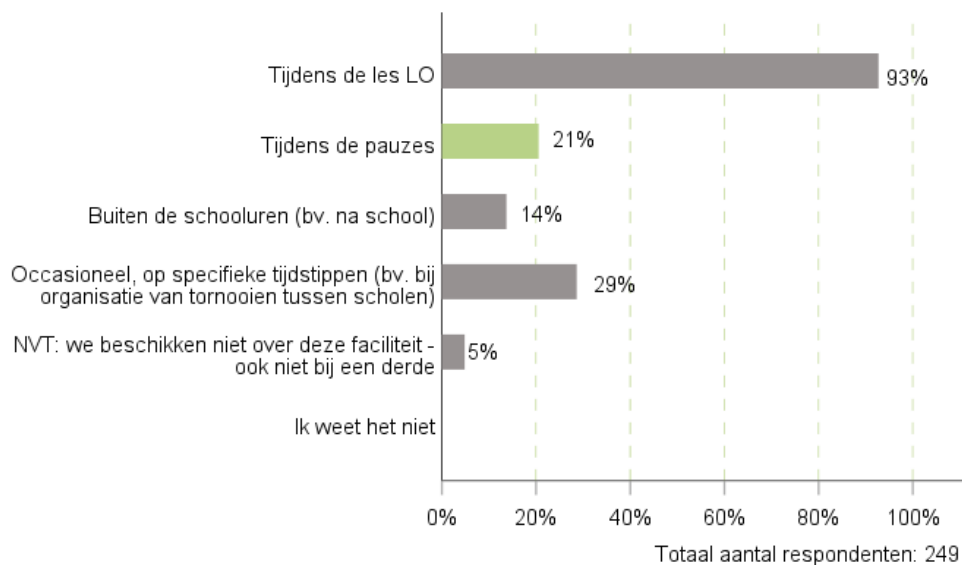
81% van de scholen stelt minstens 2 bewegingsfaciliteiten beschikbaar tijdens de pauzes. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019. De bewegingsfaciliteiten die bij de meeste scholen beschikbaar zijn tijdens de pauze, zijn een speelplaats of schooltuin (86%) en een overdekte speelplaats of recreatieruimte binnen (71%).

TURNZAAL

Het aandeel scholen waar de turnzaal beschikbaar is voor de leerlingen tijdens de pauzes is stabiel gebleven (21% vs. 25% in 2019).

48 Geef aan wanneer de turnzaal beschikbaar is voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

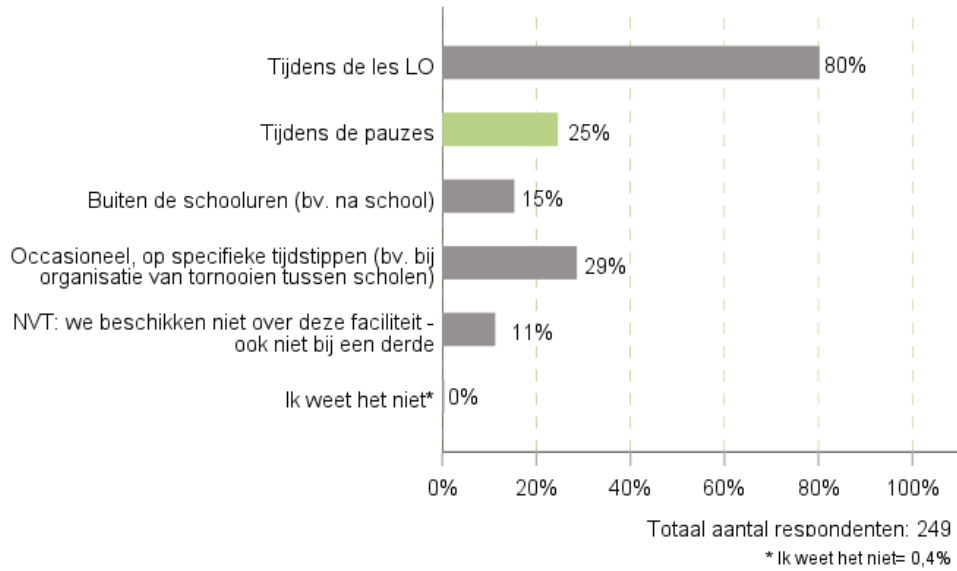

SPORTHAL

Het aandeel scholen waar de sporthal beschikbaar is voor de leerlingen tijdens de pauzes is stabiel gebleven (25% vs. 28% in 2019).

49 Geef aan wanneer de sporthal beschikbaar is voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

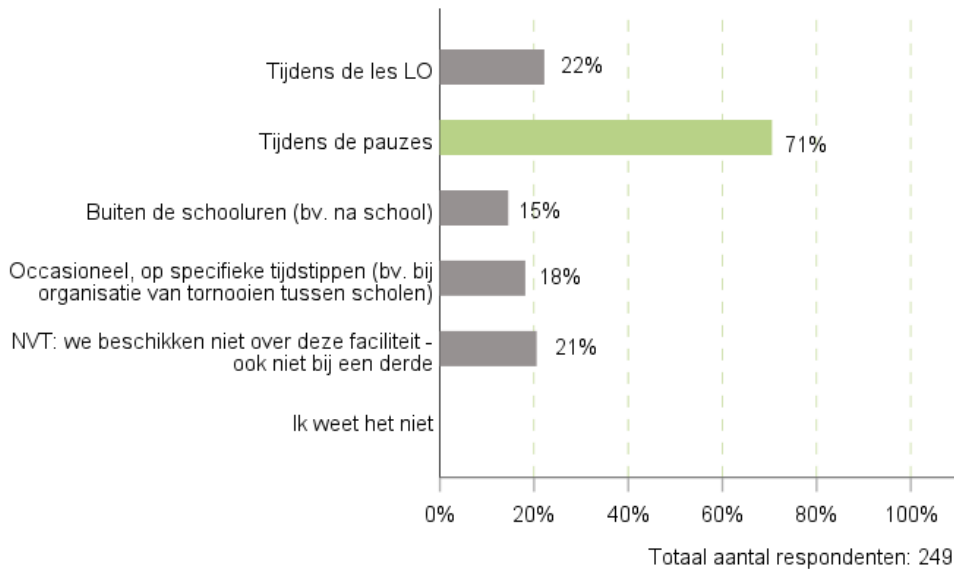

OVERDEKTE SPEELPLAATS/RECREATIERUIMTE BINNEN

Het aandeel scholen waar de overdekte speelplaats of recreatieruimte binnen beschikbaar is voor de leerlingen tijdens de pauzes is licht gedaald (71% vs. 76% in 2019).

50 Geef aan wanneer de overdekte speelplaats / recreatieruimte binnen beschikbaar is voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

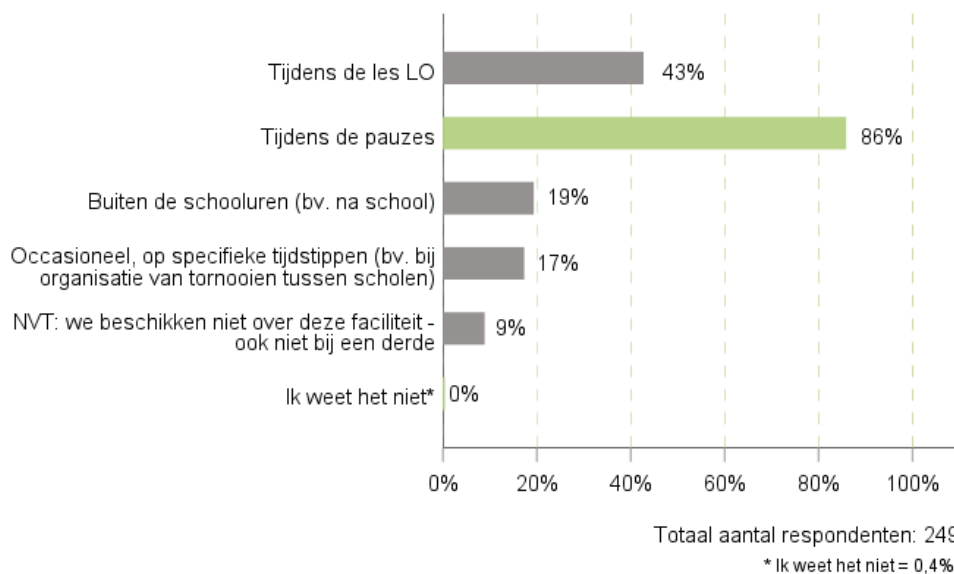

SPEELPLAATS OF SCHOOLTUIN

Het aandeel scholen waar de speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin) beschikbaar is voor de leerlingen tijdens de pauzes is stabiel gebleven (86% vs. 87% in 2019).

51 Geef aan wanneer de speelplaats of schooltuin (bv. grasplein, moestuin) beschikbaar is voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

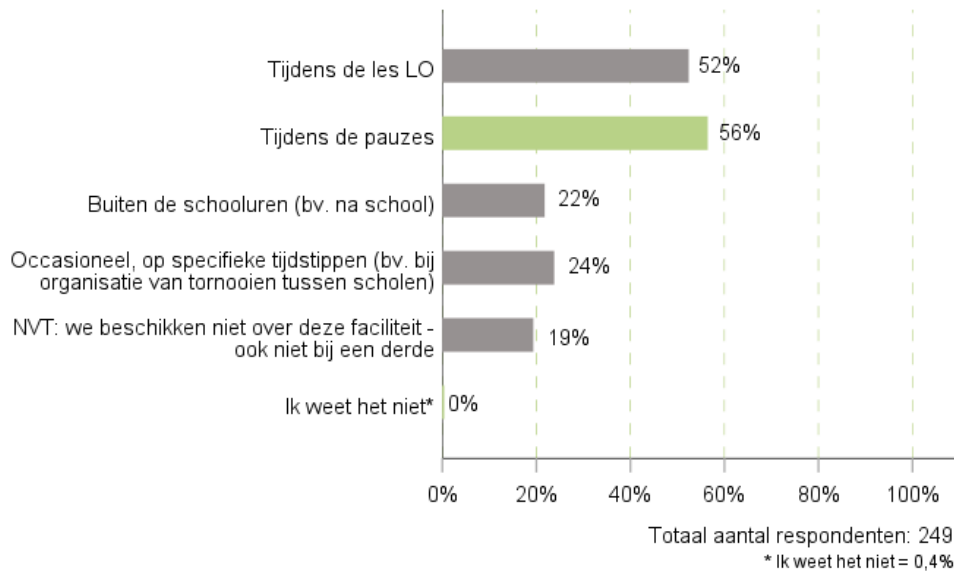

VOETBAL-, BASKET- OF ANDERE SPORTVELDEN

Het aandeel scholen waar de voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen) beschikbaar zijn voor de leerlingen tijdens de pauzes is gestegen (56% vs. 44% in 2019).

52 Geef aan wanneer de voetbal-, basket- of andere sportvelden (niet op de speelplaats via bv. veldlijnen) beschikbaar zijn voor de leerlingen.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL VERVULT EEN SIGNAALDETECTIEFUNCTIE* VOOR LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN M.B.T. BEWEGING**

*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond beweging doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.

**bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek- en rugklachten, obesitas

- ✓ 2022: 82% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 83% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = In vergelijking met de vorige editie (2019) bleef dit stabiel.

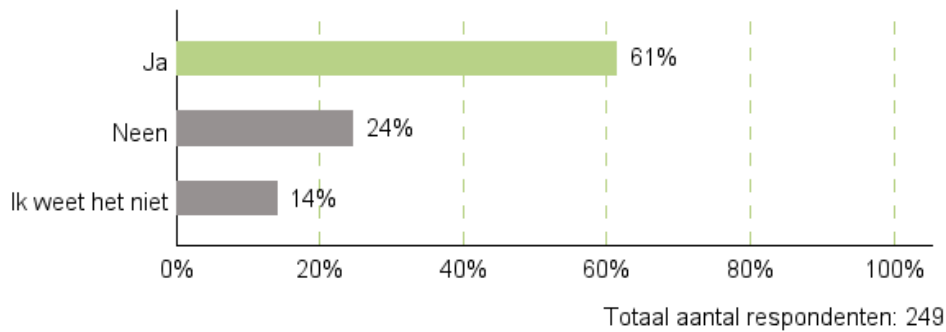
82% van de scholen vervult een signaaldetectiefunctie voor leerlingen met bijzondere noden met betrekking tot beweging (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek- en rugklachten, obesitas). Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (83%). Concreet houdt dit in dat ze procedures hebben voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond beweging (zie [grafiek 53](#)) en/of dat ze leerlingen met bijzonder noden rond beweging doorverwijzen naar interne of externe begeleiding (zie [grafiek 54](#)).

PROCEDURES VOOR HET SIGNALEREN VAN LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN

Het aandeel scholen dat procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden is stabiel gebleven (61% vs. 65% in 2019).

53 Zijn er procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond bewegen (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek-en rugklachten, obesitas)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

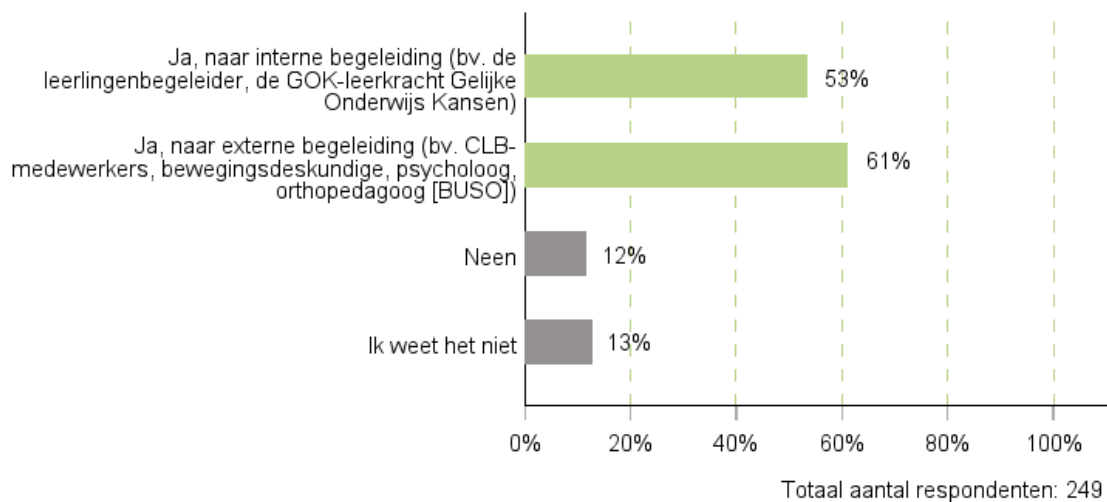
DOORVERWIJZEN NAAR BEGELEIDING BIJ BIJZONDERE NODEN ROND BEWEGING

Het aandeel scholen dat leerlingen met bijzondere noden rond beweging doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding is stabiel gebleven (75% in 2022 en in 2019).

Meer specifiek zien we dat een gelijkaardig aandeel scholen leerlingen doorverwijst naar interne begeleiding (bv. de leerlingenbegeleider, de GOK-leerkracht Gelijke Onderwijs Kansen) (53% vs. 57% in 2019). Beduidend meer scholen verwijzen leerlingen door naar externe begeleiding (bv. CLB-medewerkers, bewegingsdeskundige, psycholoog, orthopedagoog [BUSO]) (61% vs. 50% in 2019).

54 Verwijst jouw school leerlingen met bijzondere noden rond beweging door? (bv. leerlingen met een beperking, diabetes, nek-en rugklachten, obesitas)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond beweging in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 55** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 56** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BEWEGINGSBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 6 van de 8 criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid (6 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 27% voldoet aan alle 8 de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.
- 0,4% (1 school) voldoet aan geen enkel kwaliteitscriterium voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 initiatief nemen rond actief transport (90%).
- Minstens 1 initiatief nemen om leerlingen aan te zetten tot bewegingsactiviteiten (84%).
- Beweging als gezondheidsthema aan bod laten komen in verschillende leerjaren (82%).
- Een signaaldetectiefunctie vervullen voor leerlingen met bijzondere noden m.b.t. beweging (82%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- De afspraken en/of regels om beweging bij leerlingen te stimuleren actief communiceren naar leerlingen of ouders (70%).
- Het afstemmen tussen leerkrachten van lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema beweging (60%).

EVOLUTIE BEWEGINGSBELEID (2019 - 2022)

5 van de 8 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor geen enkel criterium zien we een vooruitgang, voor 3 een achteruitgang. Voor de overige 2 criteria bleven de resultaten stabiel.

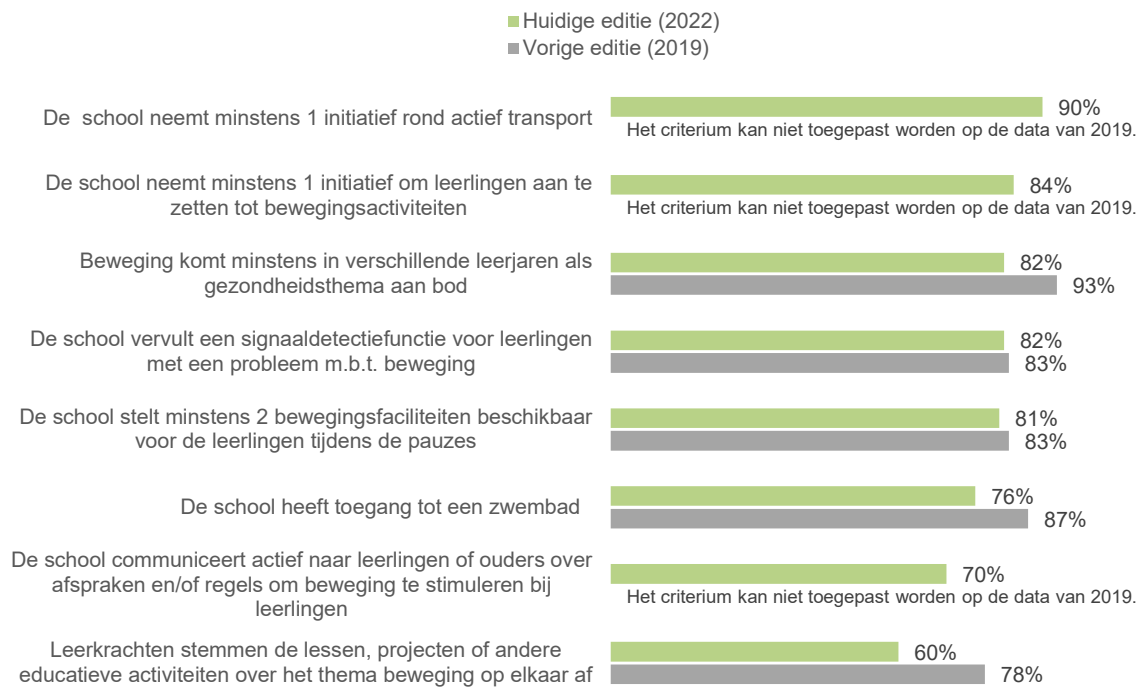
Wat is de grootste vooruitgang?

- We zien bij geen enkel kwaliteitscriterium een vooruitgang.

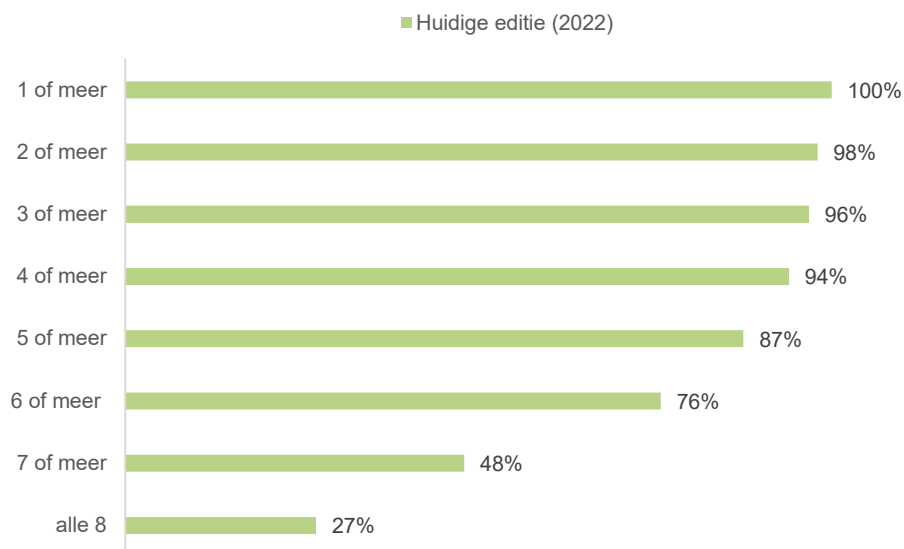
Wat is de grootste achteruitgang?

- In minder scholen stemmen leerkrachten de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema beweging op elkaar af (60% vs. 78% in 2019).
- Minder scholen hebben toegang tot een zwembad (76% vs. 87% in 2019).
- In minder scholen komt beweging minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod (82% vs. 93% in 2019).

55 Aandeel secundaire scholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid voldoet

56 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid

LANG STILZITTEN

Met lang stilzitten of sedentair gedrag bedoelen we alle activiteiten die uitgevoerd worden in een zittende of liggende houding buiten de slaaptijd én die gekenmerkt worden door een laag energieverbruik, zoals televisie kijken, computeren, zitten tijdens de les of in de auto of bus.

Lang stilzitten is niet hetzelfde als fysiek inactief zijn. Leerlingen die veel bewegen omdat ze bijvoorbeeld dagelijks naar de les fietsen, maar verder de dag vooral zittend doorbrengen, kunnen toch een sedentaire levensstijl hebben.

245

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 **Lang stilzitten komt minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod***.
*De les L.O. telt niet mee.
- 2 **Leerkrachten stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema lang stilzitten op elkaar af***.
*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.
- 3 **De school communiceert actief* naar leerlingen of ouders over afspraken en/of regels** om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen.**
*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.
**bv. over het niet meebrengen van schermpjes (tablets, gameconsoles, ...) naar school, ontmoedigen van autogebruik
- 4 **De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven met betrekking tot de klas- of lesinrichting:**
 1. aangepaste werkruimtes voorzien in het klaslokaal waar ook rechtstaand aan gewerkt kan worden (bv. aan zit-stabureaus, tafels, kasten of planken op verschillende hoogtes aan de muur of ergonomische stations);
 2. de les organiseren in functie van rechtstaand werken (bv. gemakkelijk te herschikken of te verwijderen tafels en stoelen voor groepswork of bewegingstussendoortjes, hoekenwerk met sta- of beweeghoeken, de gang of buitenruimte als extra klasruimte).
- 5 **Leerkrachten houden actief toezicht*.**
*Actief toezicht is een begrip afgeleid van het ruimere begrip 'activerend toezicht'. Dit betekent een toezicht waarbij de begeleider kinderen aanzet tot meer lichaamsbeweging en minder zitten door effectieve vormen van aanmoediging, door het goede voorbeeld te geven.
- 6 **De school stimuleert leerlingen op minstens 1 van volgende manieren om het zitten te onderbreken tijdens de lessen:**
 1. bewegingstussendoortjes voorzien tijdens de lessen;
 2. inzetten op bewegend leren (nastreven van leerdoelen [kennis, vaardigheden of attitudes] door middel van beweging, fysiek actieve werkvormen, buitenlessen).
- 7 **De school vervult een signaaldetectiefunctie* voor leerlingen met bijzondere noden m.b.t. lang stilzitten**.**
*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.
**bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. LANG STILZITTEN KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD*

*De les L.O. telt niet mee.

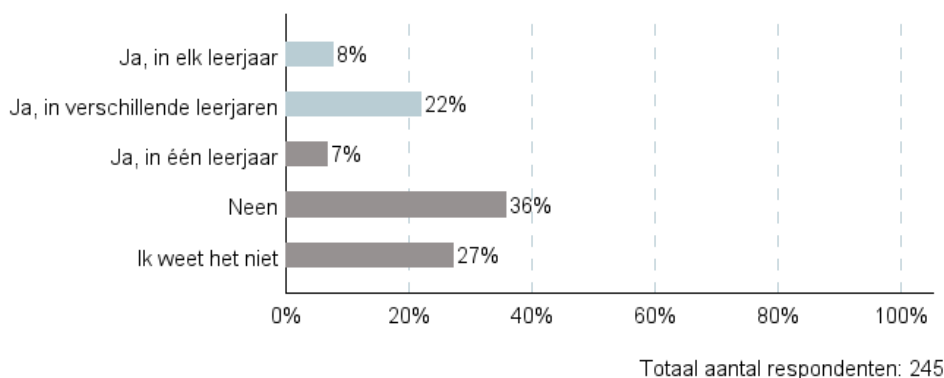
- ✓ 2022: 30% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 27% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.

Bij 30% van de scholen komt lang stilzitten minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod (30%). Dit is een gelijkaardig aandeel als in 2019 (27%).

Bij de meeste scholen komt het thema *in verschillende leerjaren* (maar niet in elk leerjaar) aan bod (22%; stabiel t.o.v. 2019: 17%). Bij een kleiner aandeel komt het in elk leerjaar aan bod (8%; stabiel t.o.v. 2019: 9%).

57 Komt minder lang stilzitten als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren? De les L.O. wordt niet meegeteld.

De respondent kon één antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITE RIUM 2. LEERKRACHTEN STEM MEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCATIEVE ACTIVITEITEN OVER HET THEMA LANG STILZITTEN OP ELKAAR AF*

*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.

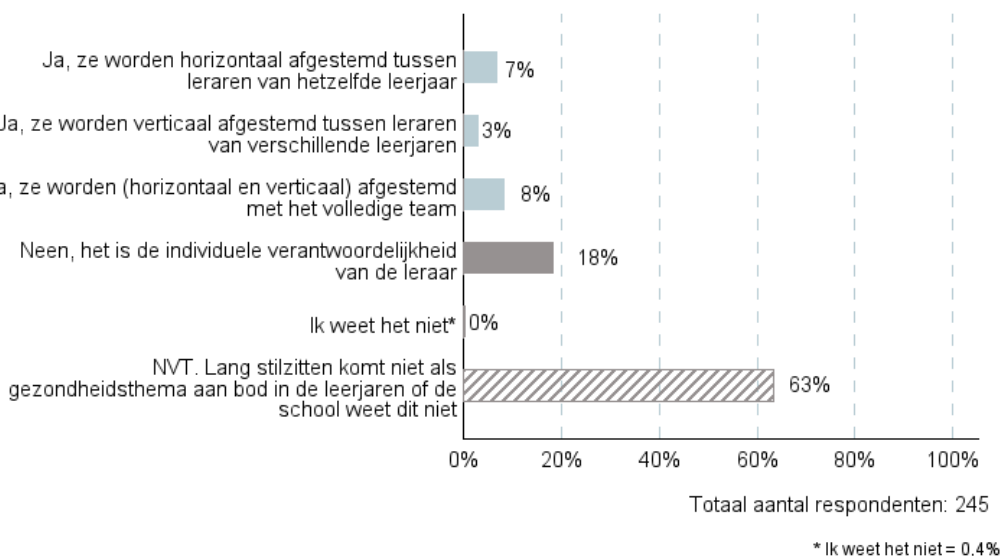
- ✓ 2022: 18% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 17% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.

Bij 18% van de scholen stemmen de leerkrachten de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema lang stilzitten op elkaar af. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (17%).

58 Worden de lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond lang stilzitten op elkaar afgestemd?¹²

De respondent kon één antwoord selecteren.

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in de voorgaande vraag (grafiek 57) aangaven dat lang stilzitten niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (63%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Lang stilzitten komt niet als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren of de school weet dit niet'.

¹² De antwoordopties bij deze vraag werden in 2022 anders ingedeeld dan in 2019. In de huidige editie (2022) waren de antwoordopties: 'Ja, ze worden horizontaal afgestemd tussen leraren van hetzelfde leerjaar', 'Ja, ze worden verticaal afgestemd tussen leraren van verschillende leerjaren' en 'Ja, ze worden (horizontaal en verticaal) afgestemd met het volledige team'. In 2019 was er nog een extra antwoordoptie: 'Ja, ze worden horizontaal afgestemd tussen vakleraren van dezelfde klas'. Deze laatste optie zit in 2022 vervat in de eerste antwoordoptie, 'Ja, tussen leraren van hetzelfde leerjaar', waar dit via een extra verduidelijking bij 'horizontaal overleg' werd meegegeven, namelijk 'Er is overleg en afstemming gebeurd tussen leraren die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan over de lesinhouden, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema beweging en de planning ervan in het schooljaar'.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR LEERLINGEN OF OUDERS OVER AFSPRAKEN EN/OF REGELS** OM MINDER LANG STILZITTEN TE STIMULEREN BIJ LEERLINGEN

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

**bv. over het niet meebrengen van schermpjes (tablets, gameconsoles, ...) naar school, ontmoedigen van autogebruik

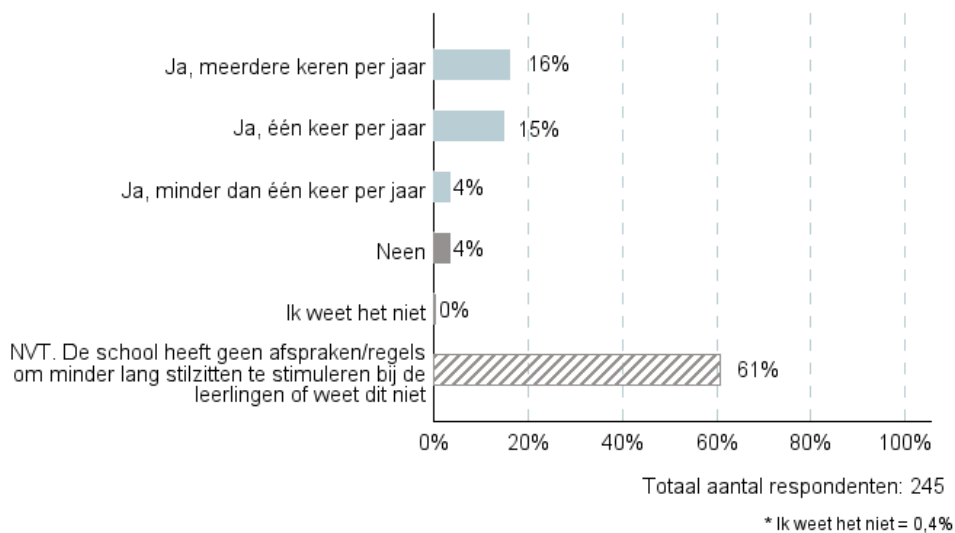
- ✓ 2022: 35% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

Aan de scholen die aangaven dat ze (mondelijke en/of schriftelijke) afspraken en/of regels hebben om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen (39%; zie [grafiek 134](#) in bijlage) werd gevraagd hoe vaak ze deze afspraken en/of regels actief communiceren naar leerlingen of ouders. Hieruit blijkt dat 35% van de scholen de afspraken of regels communiceert (t.o.v. het totale aantal scholen). In de meeste gevallen gebeurt dit meerdere keren per jaar (16%) of 1 keer per jaar (15%).

59 Communiceert jouw school de afspraken en/of regels om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen actief naar leerlingen of ouders?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie [grafiek 134](#) in bijlage) aangaven dat ze geen afspraken of regels hebben rond lang stilzitten of dat ze het niet weten (61%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 3. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school heeft geen afspraken/regels om minder lang stilzitten te stimuleren bij de leerlingen of weet dit niet'.

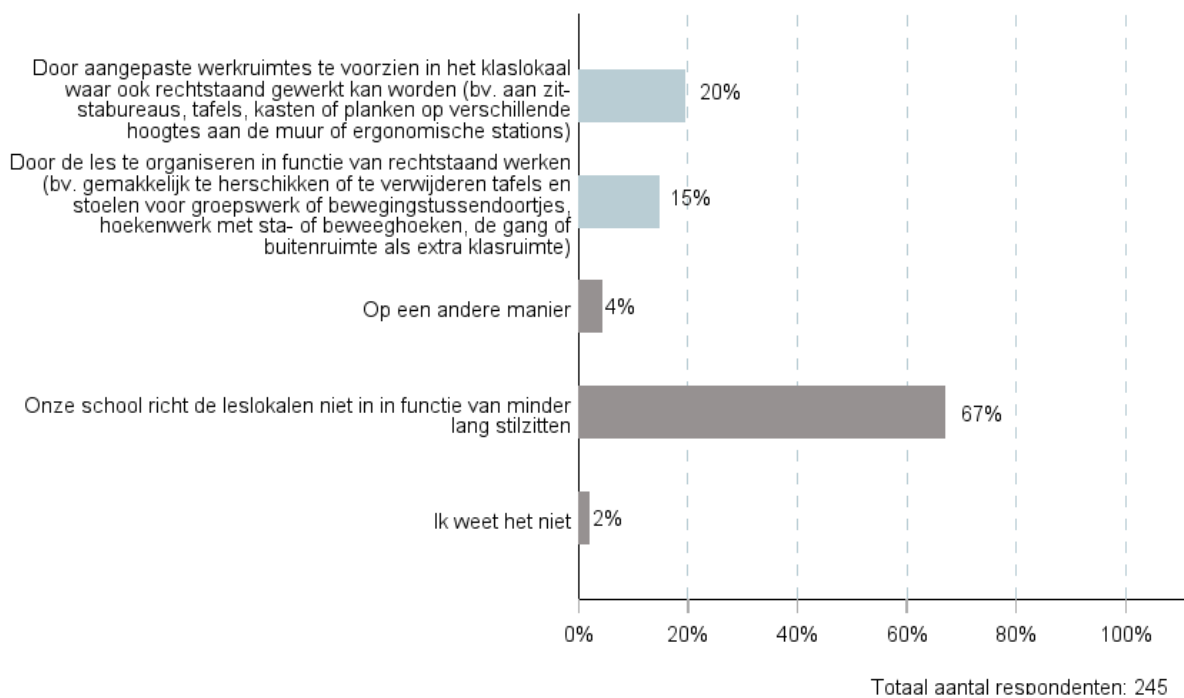
KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF MET BETREKKING TOT DE KLAS- OF LESINRICHTING

- ✓ 2022: 28% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

Ongeveer een derde van de scholen neemt minstens 1 initiatief met betrekking tot de klas- of lesinrichting met als doel het zitten te beperken of onderbreken bij de leerlingen. We zien dat 20% aangepaste werkruimtes voorziet in het leslokaal waar ook rechtstaand kan gewerkt worden. Verder organiseert 15% de les in functie van rechtstaand werken.

60 Op welke manier richt jouw school de leslokalen in om leerlingen minder te doen zitten of het zitten te onderbreken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. LEERKRACHTEN HOUDEN ACTIEF TOEZICHT*

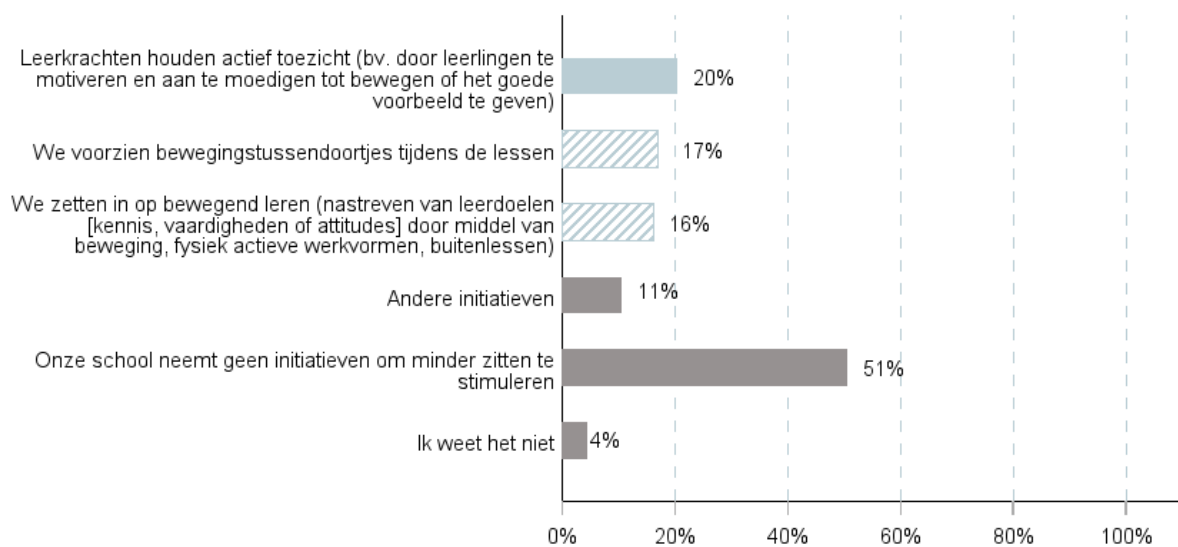
*Actief toezicht is een begrip afgeleid van het ruimere begrip 'activerend toezicht'. Dit betekent een toezicht waarbij de begeleider kinderen aanzet tot meer lichaamsbeweging en minder zitten door effectieve vormen van aanmoediging, door het goede voorbeeld te geven.

- ✓ 2022: 20% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 27% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - ↓ We zien een daling met 7% ten opzichte van 2019.
-

Bij 20% van de scholen houden leerkrachten actief toezicht. Dit is een daling t.o.v. 2019 (27%).

61 Welke andere initiatieven neemt jouw school om ervoor te zorgen dat leerlingen minder zitten of het zitten onderbreken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 245

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL STIMULEERT LEERLINGEN OP MINSTENS 1 MANIER OM HET ZITTEN TE ONDERBREKEN TIJDENS DE LESSEN

- ✓ 2022: 27% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 22% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 5% ten opzichte van 2019.

Bijna een derde van de scholen (27%) stimuleert leerlingen op minstens 1 andere manier om het zitten te onderbreken tijdens de lessen (zie [grafiek 61](#) bij [criterium 5](#) – gearceerde balkjes). Dit is een stijging t.o.v. 2019 (22%).

17% van de scholen doet dit door bewegingstussendoortjes te voorzien tijdens de lessen, eenzelfde aandeel als in 2019 (17%). 16% zet in op bewegend leren in de lessen (nastreven van leerdoelen [kennis, vaardigheden of attitudes] door middel van beweging, fysiek actieve werkvormen, buitenlessen), een stijging t.o.v. 2019 (8%).

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL VERVULT EEN SIGNAALDETECTIEFUNCTIE* VOOR LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN** M.B.T. LANG STILZITTEN*

*D.w.z. dat de school procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten en/of dat de school leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten doorverwijst naar interne en/of externe begeleiding.

**bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik

- ✓ 2022: 58% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 44% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 14% ten opzichte van 2019.

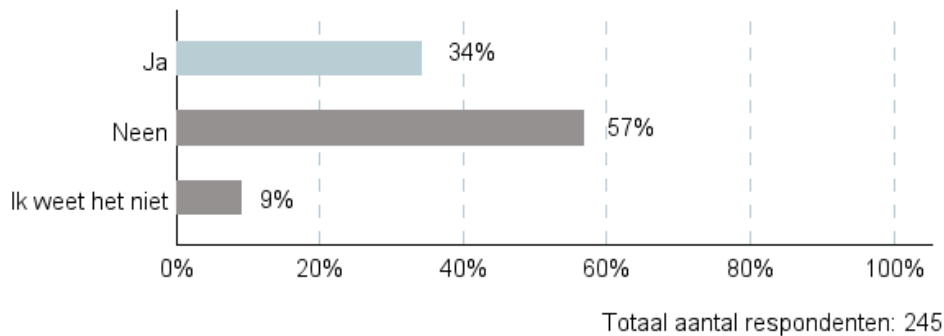
58% van de scholen vervult een signaaldetectiefunctie voor leerlingen met bijzondere noden m.b.t. lang stilzitten (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik) (58%). Dit is een stijging t.o.v. 2019 (44%). Concreet houdt dit in dat ze procedures hebben voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (zie [grafiek 62](#)) en/of dat ze leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten doorverwijzen naar interne of externe begeleiding (zie [grafiek 63](#)).

PROCEDURES VOOR HET SIGNALEREN VAN LEERLINGEN MET BIJZONDERE NODEN

Het aandeel scholen dat procedures heeft voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden is stabiel gebleven (34% vs. 33% in 2019).

62 Zijn er procedures voor het signaleren van leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik)?

De respondent kon één antwoord selecteren.

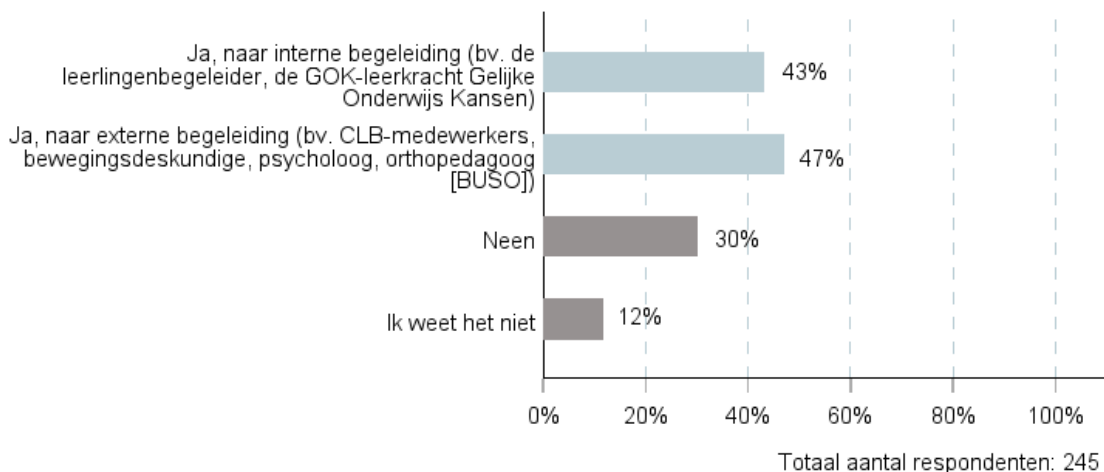
DOORVERWIJZEN NAAR BEGELEIDING BIJ BIJZONDERE NODEN ROND LANG STILZITTEN

Het aandeel scholen dat leerlingen met bijzondere noden rond beweging doorverwijst naar begeleiding, is gestegen (58% vs. 43% 2019).

Meer specifiek zien we dat meer scholen leerlingen doorverwijzen naar interne begeleiding (bv. de leerlingenbegeleider, de GOK-leerkracht Gelijke Onderwijs Kansen) (43% vs. 36% in 2019) en/of naar externe begeleiding (bv. CLB-medewerkers, bewegingsdeskundige, psycholoog, orthopedagoog [BUSO]) (47% vs. 25% in 2019).

63 Verwijst jouw school leerlingen met bijzondere noden rond lang stilzitten door (bv. leerlingen met overgewicht, diabetes, fysieke beperking, gameverslaving, overmatig schermgebruik)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond lang stilzitten in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 64** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 65** geeft het cumulatief aantal behaalde criteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND LANG STILZITTEN (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 2 van de 7 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten (2 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 0,8% (2 scholen) voldoet aan alle 7 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.
- 22% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Een signaaldetectiefunctie vervullen voor leerlingen met bijzondere noden m.b.t. lang stilzitten (58%).
- De afspraken en/of regels om minder lang stilzitten te stimuleren bij leerlingen actief communiceren naar leerlingen of ouders (35%).
- Lang stilzitten minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod laten komen (30%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Leerlingen op minstens 1 manier stimuleren om het zitten te onderbreken tijdens de lessen (27%).
- Actief toezicht door leerkrachten (20%).
- Het afstemmen tussen leerkrachten van lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond het thema lang stilzitten (18%).

EVOLUTIE BELEID ROND LANG STILZITTEN (2019 - 2022)

5 van de 7 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 2 criteria zien we een vooruitgang, voor 1 een achteruitgang. De resultaten van de andere 2 criteria bleven stabiel.

Wat is de grootste vooruitgang?

- Meer scholen vervullen een signaaldetectiefunctie voor leerlingen met bijzondere noden m.b.t. lang stilzitten (58% vs. 44% in 2019).
- Meer scholen stimuleren de leerlingen op minstens 1 manier om het zitten te onderbreken tijdens de lessen (27% vs. 22% in 2019).

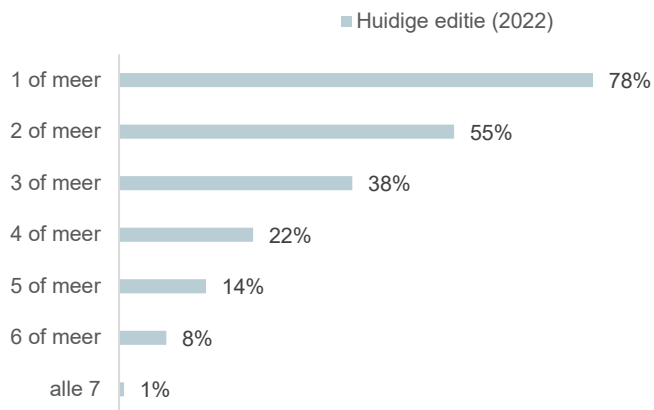
Wat is de grootste achteruitgang?

- In minder scholen houden de leerkrachten actief toezicht (20% vs. 27% in 2019).

64 Aandeel secundaire scholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten voldoet

65 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten

MENTAAL WELBEVINDEN

240

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

1

Mentaal welbevinden komt minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod.

2

De school maakt het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod* op minstens 1 van volgende manieren bekend bij de leerlingen en ouders:

*bv. leerlingbegeleiding/zorgleerkracht, CLB-werking, Kinder- en jongerentelefoon Awel, Overkophuizen

1. via de website van de school;
2. via de nieuwsbrief van de school;
3. via een infobrief naar de ouders;
4. via het online communicatieplatform van de school (bv. Smartschool, Quest);
5. via infoavonden op de opendeurdag.

3

De school heeft minstens 3 van volgende fysieke voorzieningen die het mentaal welbevinden van leerlingen kunnen bevorderen:

1. een schooltuin of speelweide;
2. een stille ruimte / prikkelvrije ruimte om zich terug te trekken;
3. een binnenruimte waar er samen kan gespeeld en gebabbeld worden (bv. een huiselijk ingerichte lounge-ruimte met zithoek, gezelschapspelletjes);
4. emotieplekken waar ruimte kan gemaakt worden voor moeilijkere emoties (bv. een rouw- of herinneringshoekje, een hoekje op de speelplaats met een boksbal om te ontladen);
5. een gevarieerd aanbod aan middag- of naschoolse activiteiten;
6. een gevarieerde speelplaats die (ook) aanmoedigt tot bewegen.

4

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed kunnen voelen:

1. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. aan leerlingen laten zien wat jullie doen om jullie energiek te voelen, open zijn over hoe jullie jullie voelen of het praten over gevoelens normaliseren);
2. inzetten op actief oefenen van emotionele intelligentie (benoemen van emoties, emoties reguleren) tijdens reguliere schoolactiviteiten.

5

De school neemt minstens 3 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zichzelf kunnen zijn:

1. leerlingen inspraak geven in het schoolgebeuren, actief betrekken bij verschillende beslissingen en goed luisteren naar hun verwachtingen en noden;
2. groei stimuleren bij de leerlingen / een groei-mindset aanmoedigen;
3. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. via een talentgericht personeelsbeleid);
4. mogelijkheden voorzien waarin leerlingen hun talenten kunnen ontplooien (bv. video's maken voor Facebook, cartoons maken voor in de schoolkrant, initiatieles geven, mee organiseren van het schoolfeest).

6

De school neemt minstens 3 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed omringd voelen:

1. nieuwe leerlingen warm onthalen (bv. kennismakings- of instapmomenten voor nieuwe leerlingen, in het bijzonder bij de start van het schooljaar);
2. inzetten op groepsvorming in de klas (bv. via kennismakingsactiviteiten bij de start van het schooljaar, cirkelen tijdens het schooljaar);
3. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. steun bieden aan collega's als ze het even moeilijk hebben);
4. als school minstens 2 keer per trimester contactmomenten voorzien met de ouders of voogden;
5. werken met lerarenteams waardoor kinderen weten dat ze terecht kunnen bij meerdere leerkrachten;
6. door een meter- en petersysteem waarbij leerlingen elkaar helpen en ondersteunen op basis van talenten, of door oudere kinderen een coachings- of begeleidingsopdracht te laten opnemen in een lagere klas.

7

De school neemt minstens 1 van volgende initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag:

1. als lerarenteam alert reageren op moeilijke situaties (bv. conflict in de klas, pestproblematiek, zelfmoord, grensoverschrijdend gedrag, geweld);
2. zelfregulatie ondersteunen en handvatten geven om te 'leren leren' (bv. door een formatief toetsstelsel);
3. als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. jezelf ook kwetsbaar durven opstellen naar je leerlingen en collega's toe).

8

De school beschikt over gedragsregels* om een veilig schoolklimaat te creëren en/of maakt duidelijke afspraken over bij wie / waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en/of over de gevolgen van overtreding van bepaalde gedragsregels.

*bv. "wij pesten niet", "wij zetten niemand onder druk", "wij respecteren elkaars verschillen"

9

De school zet op minstens 2 van volgende manieren in op vroeginterventie van leerlingen die niet goed in hun vel zitten:

1. het schoolteam opleiden rond het herkennen van signalen van verminderd welbevinden en/of psychische problemen;
2. ervoor zorgen dat leerlingen die zich niet goed in hun vel voelen terecht kunnen bij iemand op school, zoals bij een vertrouwensleraar of een leerlingenbegeleider;
3. leerlingen met extra zorgnoden doorverwijzen naar externe diensten of organisaties (bv. CLB) die een traject op maat kunnen opstarten met deze leerlingen.

10

De school levert op minstens 1 van volgende manieren extra inspanningen om leerlingen met psychische klachten tot 'leren' te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren ('inclusief werken'):

1. bij langdurige afwezigheid van een leerling contact blijven houden met de leerling (bv. via de klastitularis);
2. extra inspanningen leveren om de lessen toegankelijk te maken voor alle leerlingen (bv. anderstalige nieuwkomers of niet-begeleide minderjarige vreemdelingen [NBMV]);
3. voldoende afstemmen tussen de school en de partners die leerlingen naast de school begeleiden op het vlak van psychische klachten of geestelijke gezondheid(sproblemen).

RESULTATEN

In vergelijking met de vorige editie werden de vragen over het thema mentaal welbevinden grondig hervormd. De nieuwe vragen zijn gebaseerd op de [geluksdriehoek](#) die eind 2020 werd gelanceerd. De resultaten vergelijken met de vorige editie (2019) is enkel mogelijk voor het eerste kwaliteitscriterium.

KWALITEITSCRITERIUM 1. MENTAAL WELBEVINDEN KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE LEERJAREN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

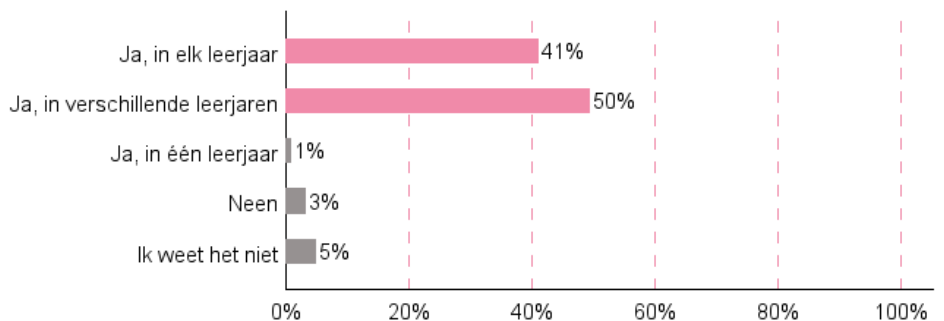
- ✓ 2022: 91% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 85% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 6% ten opzichte van 2019.

Bij 91% van de scholen komt mentaal welbevinden minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (85%).

Bij de helft van de scholen komt het thema in *verschillende* leerjaren (maar niet in elk leerjaar) aan bod (46% in 2019). Bij 41% komt het in elk leerjaar aan bod (39% in 2019).

66 Komt mentaal welbevinden als gezondheidsthema aan bod in de leerjaren?¹³

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

¹³ In 2019 was de vraag: 'Komen mentaal welbevinden en veerkracht als gezondheidsthema's aan bod in de leerjaren?'

KWALITEITSCRITERIUM 2. DE SCHOOL MAAKT HET ONDERSTEUNINGS- OF HULPVERLENINGS-AANBOD* OP MINSTENS 1 MANIER BEKEND BIJ DE LEERLINGEN EN OUDERS

*bv. leerlingbegeleiding/zorgleerkracht, CLB-werking, Kinder- en jongerentelefoon Awel, Overkophuizen

- ✓ 2022: 93% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

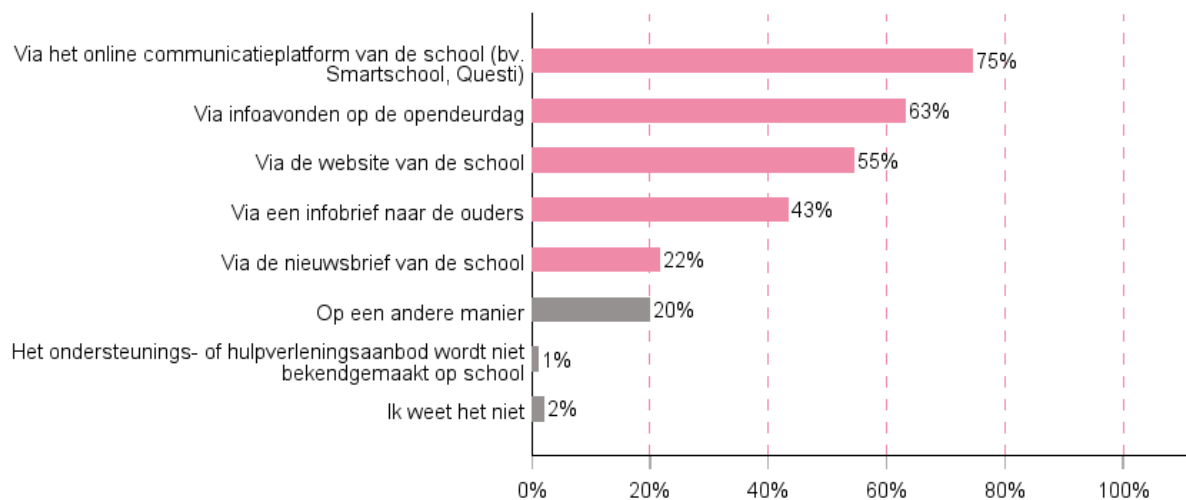
93% van de scholen maakt het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod (bv. voorstelling leerlingbegeleiding, CLB-werking, Kinder- en jongerentelefoon Awel, Overkophuizen) op minstens 1 manier bekend bij de leerlingen en ouders.

De meest gebruikte manieren om het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod bekend te maken bij leerlingen en ouders zijn het online communicatieplatform van de school (75%) en infoavonden op de opendeurdag (63%).

Minder gebruikte manieren zijn infobrieven naar de ouders (43%) en de nieuwsbrief van de school (22%).

67 Op welke manier maken jullie het ondersteunings- of hulpverleningsaanbod bekend bij leerlingen en ouders (bv. voorstelling leerlingbegeleiding, CLB-werking, Kinder- en jongerentelefoon Awel, Overkophuizen)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL HEEFT MINSTENS 3 FYSIEKE VOORZIENINGEN DIE HET MENTAAL WELBEVINDEN VAN LEERLINGEN KUNNEN BEVORDEREN

- ✓ 2022: 49% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

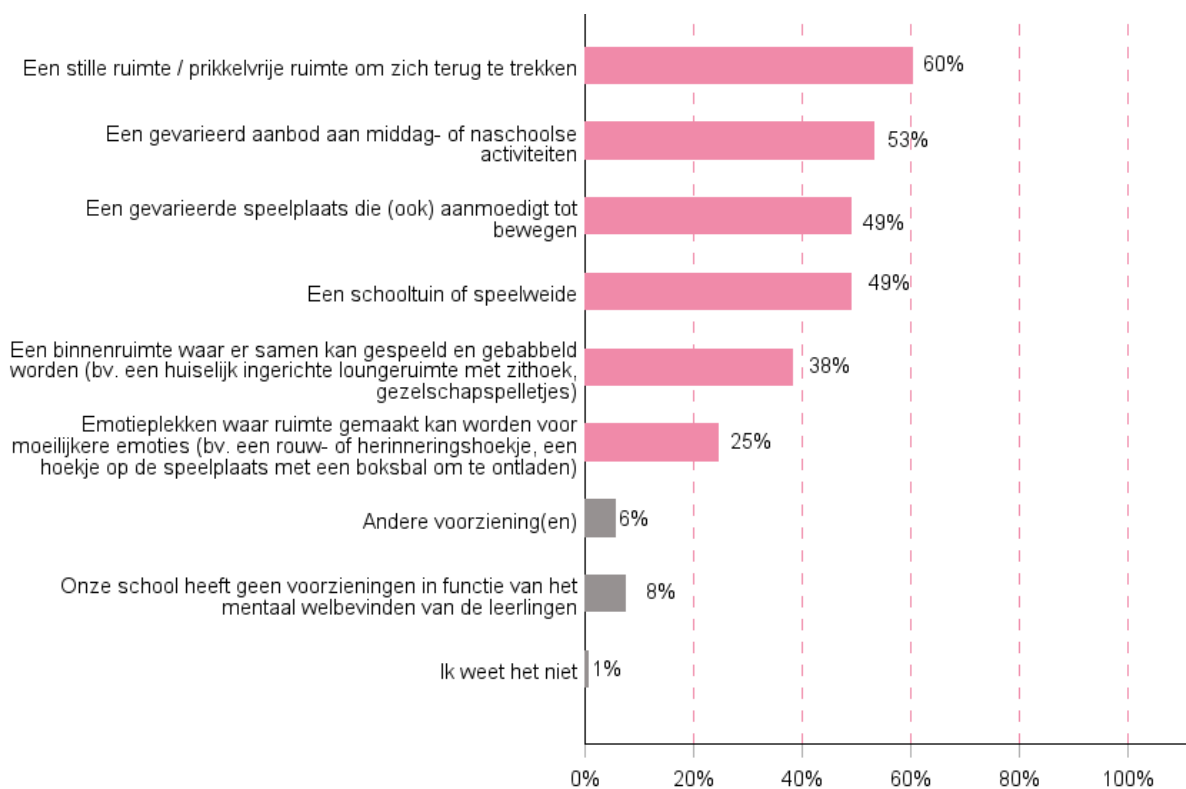
Net niet de helft (49%) van de scholen heeft minstens 3 fysieke voorzieningen die het mentaal welbevinden van de leerlingen kunnen bevorderen.

De meest voorkomende voorzieningen zijn een stille/prikkelvrije ruimte om zich terug te trekken (60%), gevarieerd aanbod van middag- of naschoolse activiteiten (53%) en een gevarieerde speelplaats die ook aanzet tot beweging (49%).

Emotieplekken waar ruimte kan gemaakt worden voor moeilijkere emoties (25%) en een binnenruimte waar er samen kan gespeeld en gebabbeld worden (38%) komen minder vaak voor.

68 Tot welke voorzieningen hebben de leerlingen toegang in functie van hun mentaal welbevinden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF DAT BIJDRAAGT AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN ZICH GOED KUNNEN VOELEN

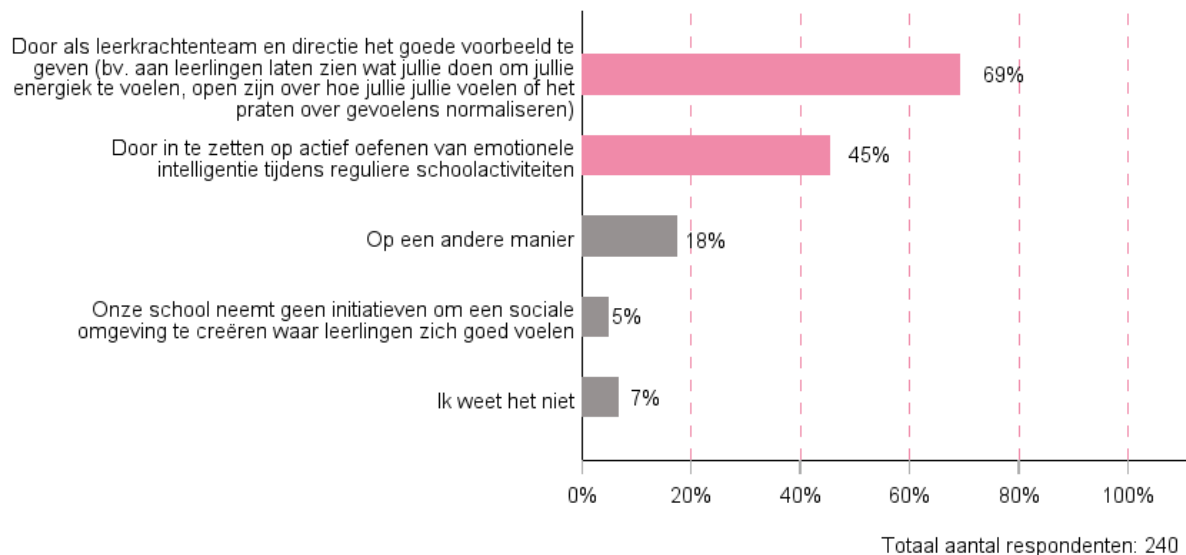
- ✓ 2022: 81% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

81% van de scholen neemt minstens 1 initiatief dat bijdraagt aan een sociale omgeving waarin leerlingen zich goed kunnen voelen.

69% doet dit door als lerarenteam en directie het goede voorbeeld te geven. Een kleiner aandeel doet dit door in te zetten op het actief oefenen van emotionele intelligentie tijdens reguliere schoolactiviteiten (45%).

69 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waar leerlingen zich goed voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 3 INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN ZICHZELF KUNNEN ZIJN

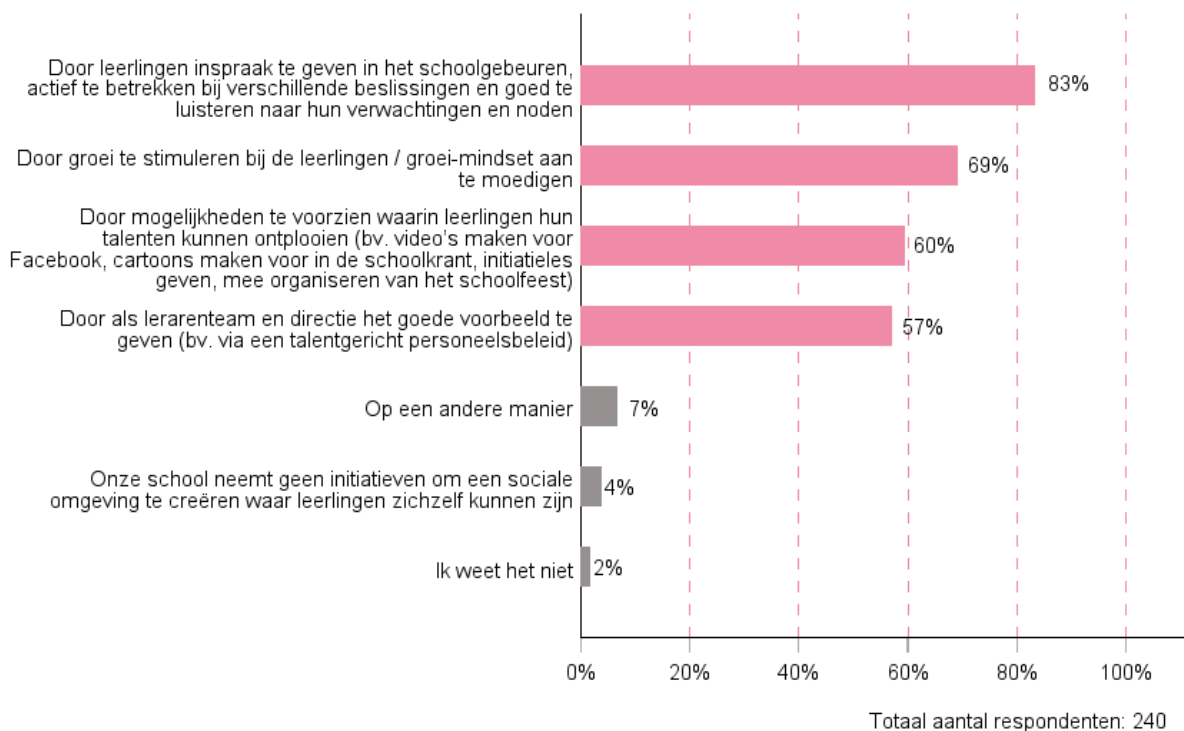
- ✓ 2022: 59% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

59% van de scholen neemt minstens 3 initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waar leerlingen zichzelf kunnen zijn.

De 3 meest voorkomende initiatieven zijn (1) leerlingen inspraak geven in het schoolgebeuren, hen actief te betrekken bij verschillende beslissingen en goed te luisteren naar hun verwachtingen en noden (83%), (2) groei stimuleren / een groei-mindset aanmoedigen (69%) en (3) mogelijkheden voorzien waarin leerlingen hun talenten kunnen ontplooiën (bv. video's maken voor Facebook, cartoons maken voor in de schoolkrant, initiatieles geven, mee organiseren van het schoolfeest) (60%).

70 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waar leerlingen zichzelf kunnen zijn?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

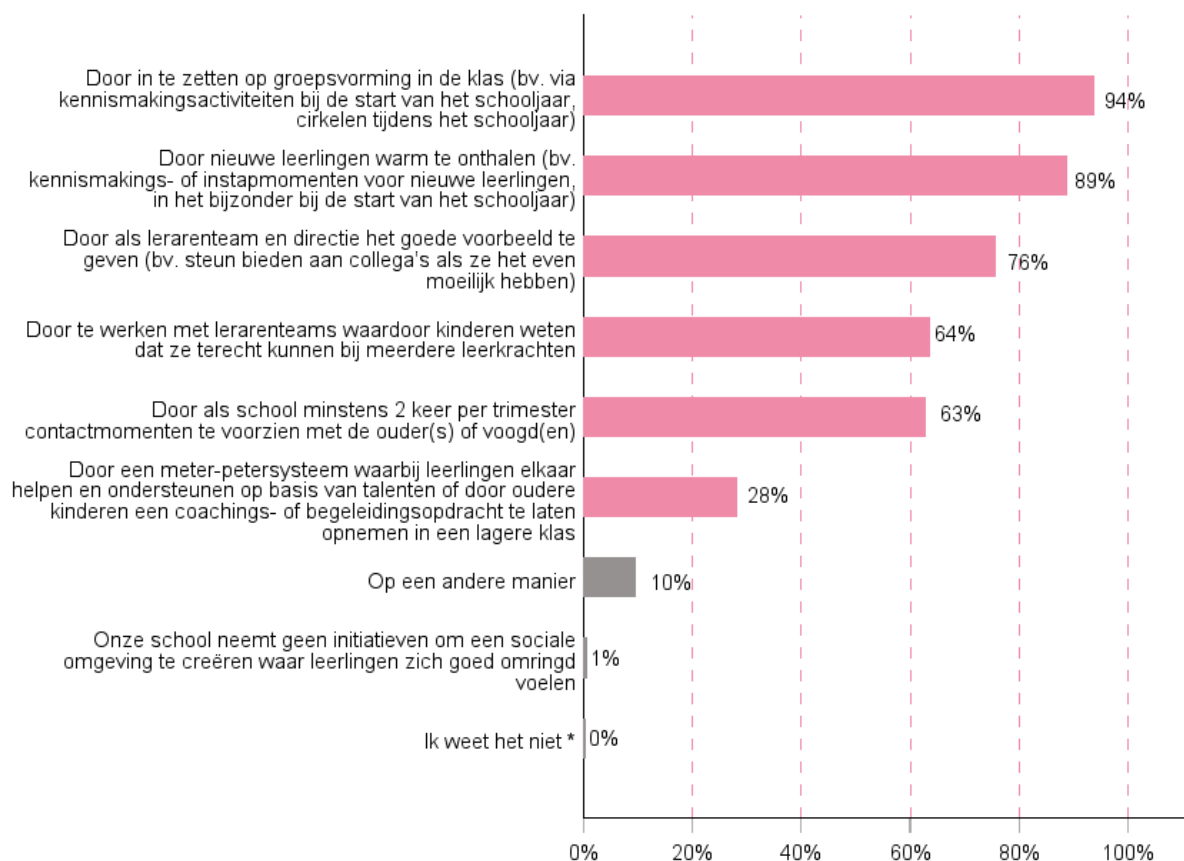
KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 3 INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN ZICH GOED OMRINGD VOELEN

- ✓ 2022: 85% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

85% van de scholen neemt minstens 3 initiatieven die bijdragen aan een sociale omgeving waar leerlingen zich goed omringd voelen. De 3 meest voorkomende initiatieven zijn: (1) inzetten op groepsvorming in de klas (bv. via kennismakingsactiviteiten bij de start van het schooljaar, cirkelen tijdens het schooljaar) (94%), (2) nieuwe leerlingen warm onthalen (bv. kennismakings- of instapmomenten voor nieuwe leerlingen, in het bijzonder bij de start van het schooljaar) (89%), en (3) als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. steun bieden aan collega's als ze het even moeilijk hebben)(76%).

71 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waar leerlingen zich goed omringd voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

* Ik weet het niet = 0,4%

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF DAT BIJDRAAGT AAN EEN SOCIALE OMGEVING WAARIN LEERLINGEN LEREN OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

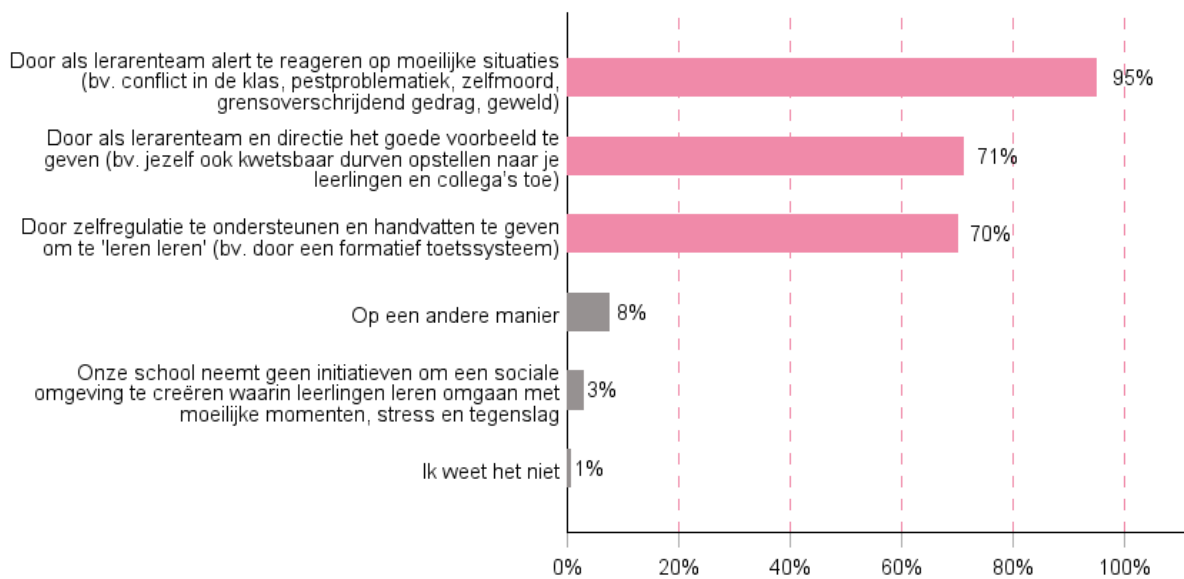
- ✓ 2022: 96% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

96% van de scholen neemt minstens 1 initiatief dat bijdraagt aan een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag.

Bijna alle scholen (95%) doen dit door als lerarenteam alert te reageren op moeilijke situaties. Ook de 2 andere bevraagde initiatieven worden door een meerderheid van de scholen toegepast, namelijk als lerarenteam en directie het goede voorbeeld geven (bv. jezelf ook kwetsbaar durven opstellen naar je leerlingen en collega's toe) (71%) en zelfregulatie ondersteunen en handvatten geven om te 'leren leren' (bv. door een formatief toetsstelsel) (70%) -.

72 Op welke manier zorgt jouw school voor een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

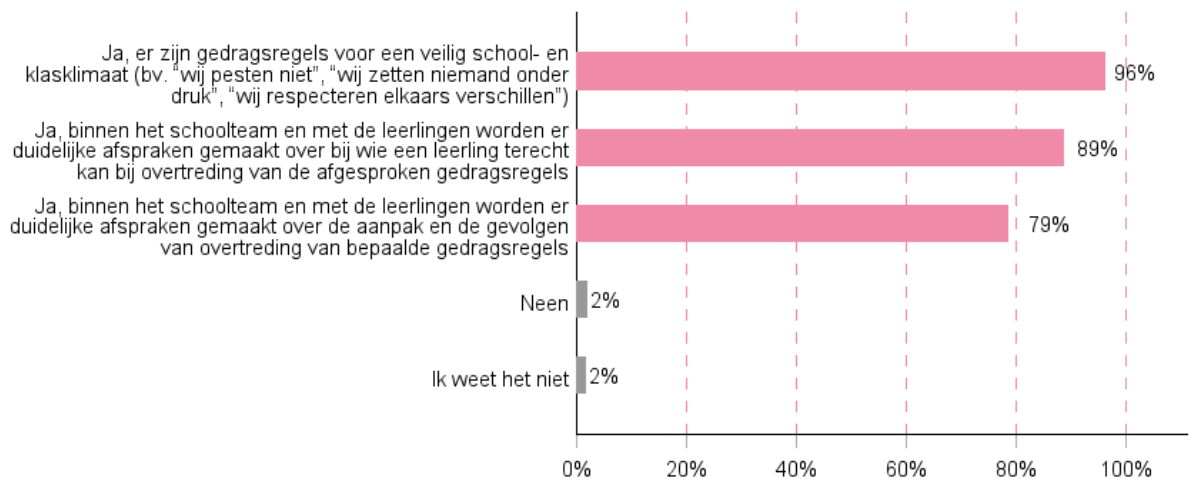
KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL BESCHIKT OVER GEDRAGSREGELS OM EEN VEILIG SCHOOLKLIMAAT TE CREËREN EN/OF MAAKT DUIDELIJKE AFSPRAKEN OVER BIJ WIE / WAAR MEN TERECHT KAN BIJ OVERTREDING VAN DE AFGESPROKEN GEDRAGSREGELS EN/OF OVER DE GEVOLGEN VAN OVERTREDING VAN BEPAALDE GEDRAGSREGELS

- ✓ 2022: 96% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

96% van de scholen beschikt over gedragsregels om een veilig schoolklimaat te creëren. Verder heeft 89% afspraken over bij wie leerlingen terecht kunnen bij overtreding van de afgesproken gedragsregels; 79% heeft regels over de gevolgen van overtreding van de gedragsregels.

73 Hebben jullie afspraken en/of regels die het mentaal welbevinden van de leerlingen kunnen bevorderen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

KWALITEITSCRITERIUM 9. DE SCHOOL ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP VROEGINTERVENTIE VAN LEERLINGEN DIE NIET GOED IN HUN VEL ZITTEN

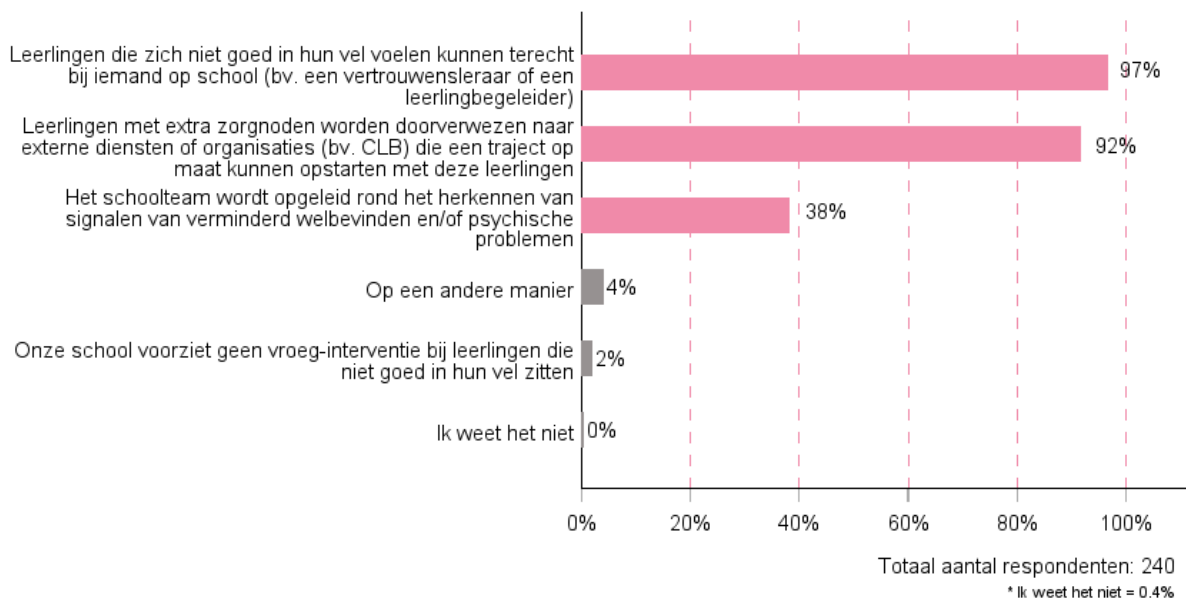
- ✓ 2022: 93% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast worden op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

93% van de scholen zet op minstens 2 verschillende manieren in op vroeginterventie van leerlingen die niet goed in hun vel zitten.

Meer specifiek zien we dat leerlingen die zich niet goed in hun vel voelen bij 97% van de scholen terecht kunnen bij iemand op school (bv. een vertrouwensleraar of een leerlingbegeleider). Bij 92% van de scholen worden leerlingen met extra zorgnoden doorverwezen naar een externe dienst of organisatie voor begeleiding. Slechts bij een minderheid van de scholen (38%) wordt het schoolteam opgeleid om signalen van verminderd welbevinden en/of psychische problemen te herkennen.

74 Op welke manier zet jouw school in op vroeginterventie bij leerlingen die niet goed in hun vel zitten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 10. DE SCHOOL LEVERT OP MINSTENS 1 MANIER EXTRA INSPANNINGEN OM LEERLINGEN MET PSYCHISCHE KLACHTEN TOT 'LEREN' TE BRENGEN EN TE BETREKKEN BIJ HET KLAS- EN SCHOOLGEBEUREN ('INCLUSIEF WERKEN')

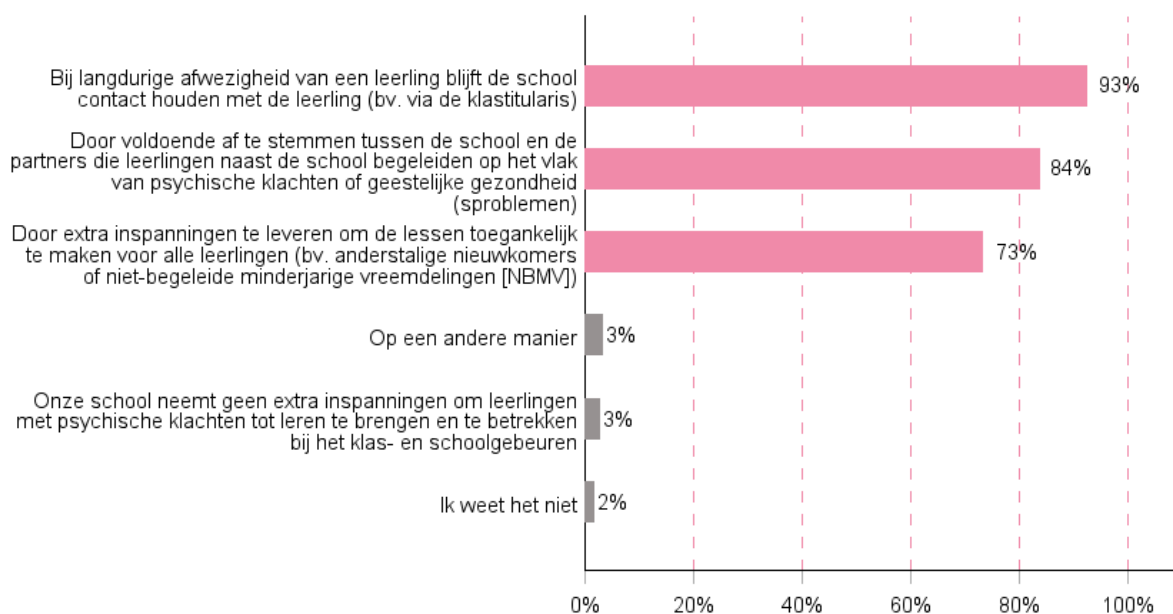
- ✓ 2022: 95% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

95% van de scholen levert extra inspanningen om leerlingen met psychische klachten tot 'leren' te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren ('inclusief werken').

Scholen doen dit voornamelijk door contact te houden met leerlingen bij langdurige afwezigheid (bv. via de klastitularis) (93%).

75 Op welke manier levert jouw school extra inspanningen om leerlingen met psychische klachten tot leren te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren (inclusief werken)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 240

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond mentaal welbevinden in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 76** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 77** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden in de huidige editie. Omdat slechts 1 kwaliteitscriterium op de data van 2019 kon worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 8 van de 10 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden (8 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 30% voldoet aan alle 10 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.
- 1% (3 scholen) voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 initiatief nemen dat bijdraagt aan een sociale omgeving waarin leerlingen leren omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag (96%).
- Gedragsregels opstellen om een veilig schoolklimaat te creëren en/of h duidelijke afspraken maken over bij wie/waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en/of over de gevolgen van overtreding van bepaalde gedragsregels (96%).
- Op minstens 1 manier extra inspanningen leveren om leerlingen met psychische klachten tot 'leren' te brengen en te betrekken bij het klas- en schoolgebeuren ('inclusief werken') (95%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Minstens 3 initiatieven nemen die bijdragen aan een sociale omgeving waarin leerlingen zichzelf kunnen zijn (59%).
- Over minstens 3 fysieke voorzieningen beschikken die het mentaal welbevinden van de leerlingen kunnen bevorderen (49%).

EVOLUTIE BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2019 - 2022)

1 van de 10 kwaliteitscriteria kon worden toegepast op de data van 2019. We zien een vooruitgang voor dit criterium.

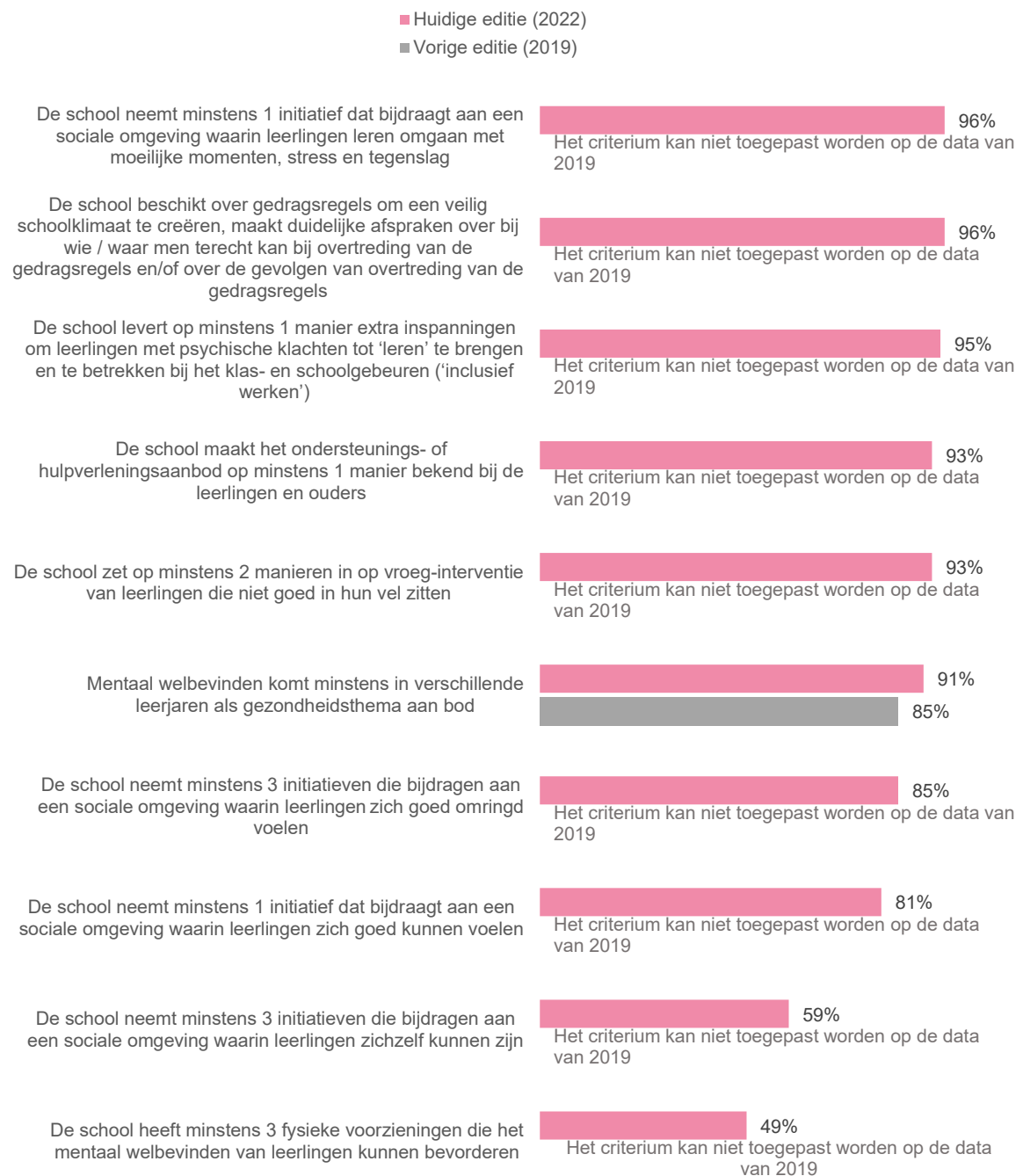
Wat is de grootste vooruitgang?

- Bij meer scholen komt mentaal welbevinden minstens in verschillende leerjaren als gezondheidsthema aan bod (91% vs.. 85% in 2019).

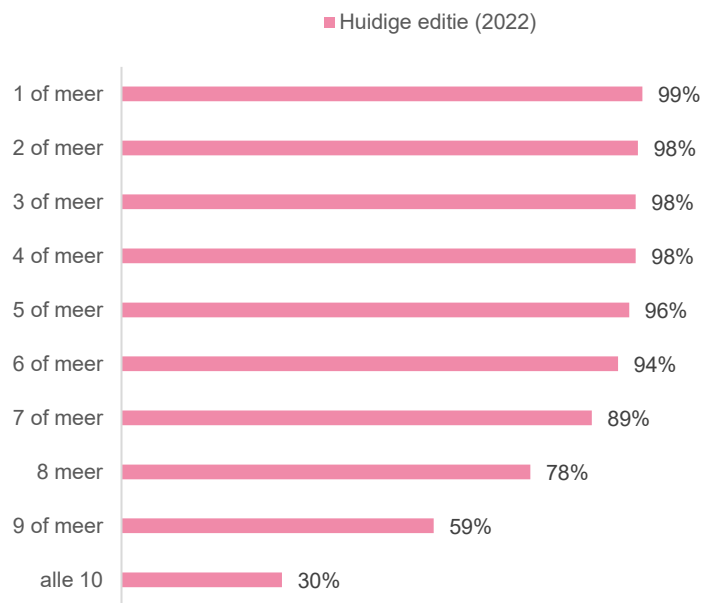
Wat is de grootste achteruitgang?

De andere kwaliteitscriteria konden niet worden toegepast op de data van 2019.

76 Aandeel secundaire scholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden voldoet

77 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden

ROKEN

Met roken bedoelen we zowel het roken van tabaksproducten als van elektronische sigaretten (e-sigaretten).

A photograph of a person's hands holding a lit cigarette. The person is wearing a light-colored, short-sleeved shirt. The background is a soft, out-of-focus grey. The top half of the image is overlaid with a solid yellowish-gold color.

239

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 | Roken komt minstens in verschillende graden als gezondheidsthema aan bod.
- 2 | Leerkrachten stemmen de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het gezondheidsthema roken op elkaar af*.
*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.
- 3 | De school heeft schriftelijke regels over het bezit, gebruik, dealen of delen van sigaretten door leerlingen.
- 4 | De school maakt het algemeen rookverbod (op het schooldomein) op minstens 2 van volgende manieren bekend bij ouders en leerlingen:
 1. via het schoolreglement;
 2. via signalisatie;
 3. via een bericht aan de ouders;
 4. via het online communicatieplatform van de school (bv. Smartschool, Questi).
- 5 | Bij het overtreden van het algemeen rookverbod spreekt de school de betrokken persoon* hier steeds op aan.
*leerlingen, personeelsleden en ouders
- 6 | Er zijn geen asbakken aanwezig op het schooldomein.
- 7 | Er zijn geen asbakken aanwezig aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen.
- 8 | De school sensibiliseert personeelsleden op minstens 1 van volgende manieren om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van leerlingen:
 1. via signalisatie;
 2. via schriftelijke communicatie;
 3. via mondelinge communicatie.
- 9 | De school sensibiliseert leerlingen op minstens 1 van volgende manieren om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van medeleerlingen:
 1. via signalisatie;
 2. via schriftelijke communicatie;
 3. via mondelinge communicatie.
- 10 | De school laat niet toe dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen wanneer er leerlingen in de buurt zijn.

- 11 | De school laat niet toe dat leerlingen roken tijdens de schooluren (incl. pauzes) op extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen.
- 12 | De school verwijst rokende leerlingen minimaal door naar een website over stoppen met roken

RESULTATEN

KWALITEITSCRITE RIUM 1. ROKEN KOMT MINSTENS IN VERSCHILLENDE GRADEN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

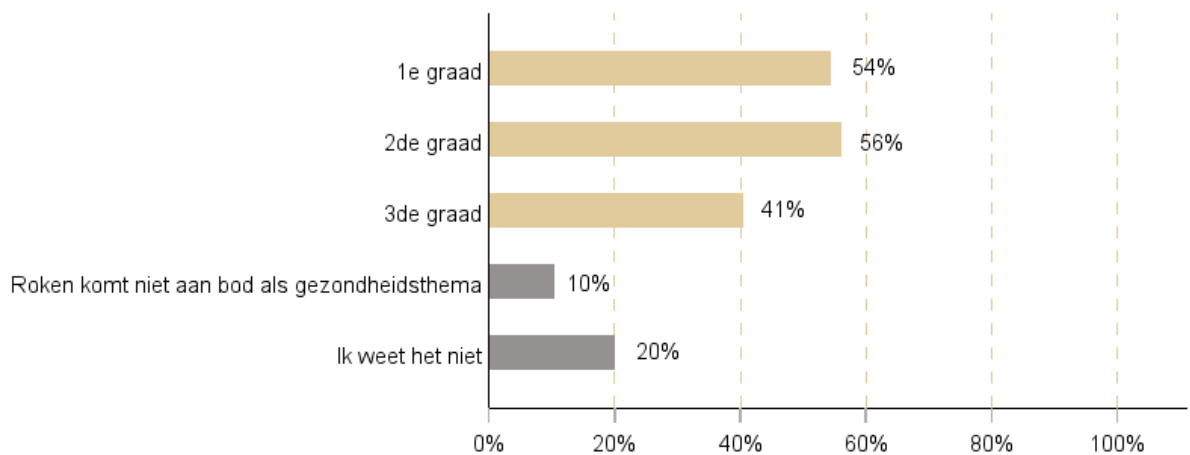
- ✓ 2022: 52% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 45% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 7% ten opzichte van 2019.

Bij ruim de helft van de scholen (52%) komt roken minstens in *verschillende* graden als gezondheidsthema aan bod. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (45%).

Meer specifiek zien we dat roken bij meer dan de helft van de scholen in de eerste graad (54%) en/of de tweede graad (56%) aan bod komt. In de derde graad komt het in 41% van de scholen aan bod.

78 In welke graden komt roken als gezondheidsthema aan bod?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

KWALITEITSCRITERIUM 2. LEERKRACHTEN STEMMEN DE LESSEN, PROJECTEN OF ANDERE EDUCatieve ACTIVITEITEN OVER HET GEZONDHEIDSTHEMA ROKEN OP ELKAAR AF*

*Ofwel horizontaal tussen leerkrachten die in dezelfde klas of hetzelfde leerjaar staan, ofwel verticaal tussen leerkrachten die in verschillende leerjaren staan.

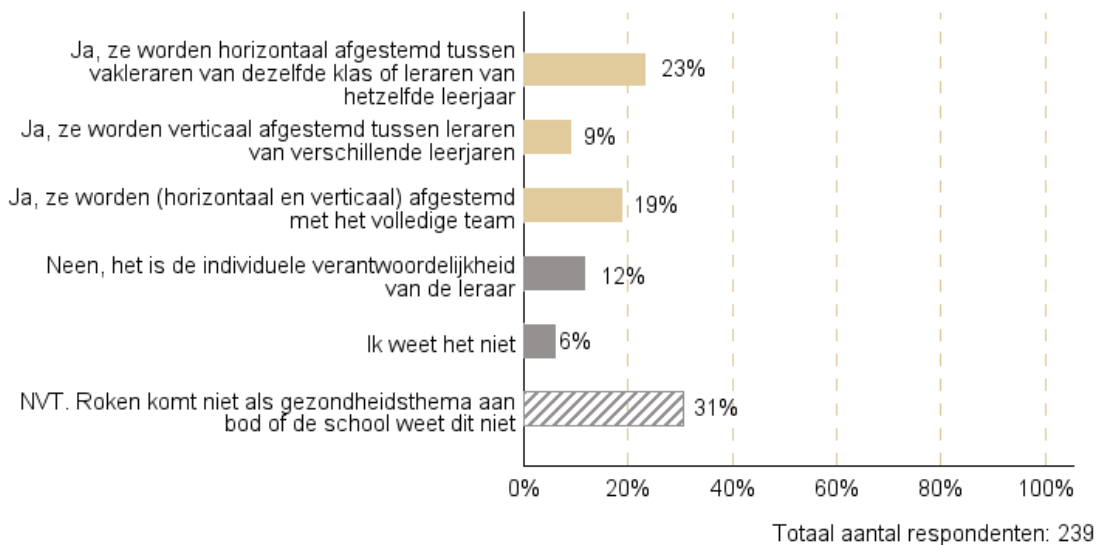
- ✓ 2022: 52% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 49% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

Bij iets meer dan de helft van de scholen (52%) stemmen leerkrachten de lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het gezondheidsthema roken op elkaar af. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (49%).

79 Zijn vakken, projecten en andere educatieve activiteiten rond roken op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in de voorgaande vraag (grafiek 78) aangaven dat roken niet aan bod komt als gezondheidsthema of dit niet wisten (31%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Roken komt niet als gezondheidsthema aan bod of de school weet dit niet'.

De respondent kon één antwoord selecteren.

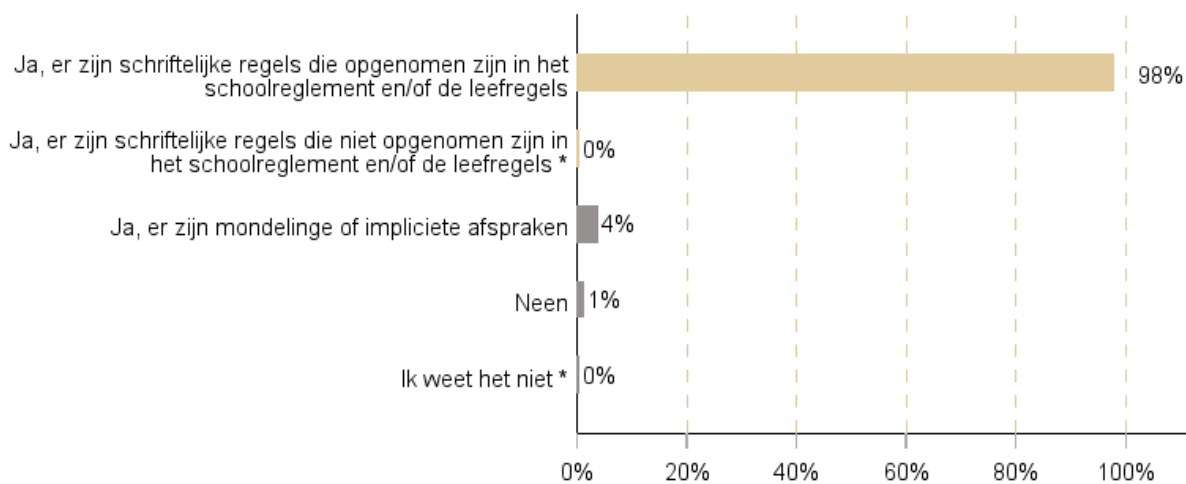
KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL HEEFT SCHRIFTELIJKE REGELS OVER HET BEZIT, GEBRUIK, DEALEN OF DELEN VAN SIGARETTEN DOOR LEERLINGEN

- ✓ 2022: 98% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 98% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie
-

Op enkele na, hebben alle scholen (98%) schriftelijke regels over het bezit, gebruik, dealen of delen van sigaretten door leerlingen – bij quasi allemaal opgenomen in het schoolreglement en/of de leefregels. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (98% - ook toen quasi allemaal opgenomen in het schoolreglement en/of de leefregels).

80 Heeft jouw school afspraken en/of regels over het bezit, gebruik, dealen of delen van sigaretten door leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

* Ja, er zijn schriftelijke regels die niet opgenomen zijn in het schoolreglement en/of de leefregels = 0,4%
Ik weet het niet = 0,4%

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL MAAKT HET ALGEMEEN ROOKVERBOD (OP HET SCHOOL- DOMEIN) OP MINSTENS 2 MANIEREN BEKEND BIJ OUDERS EN LEERLINGEN

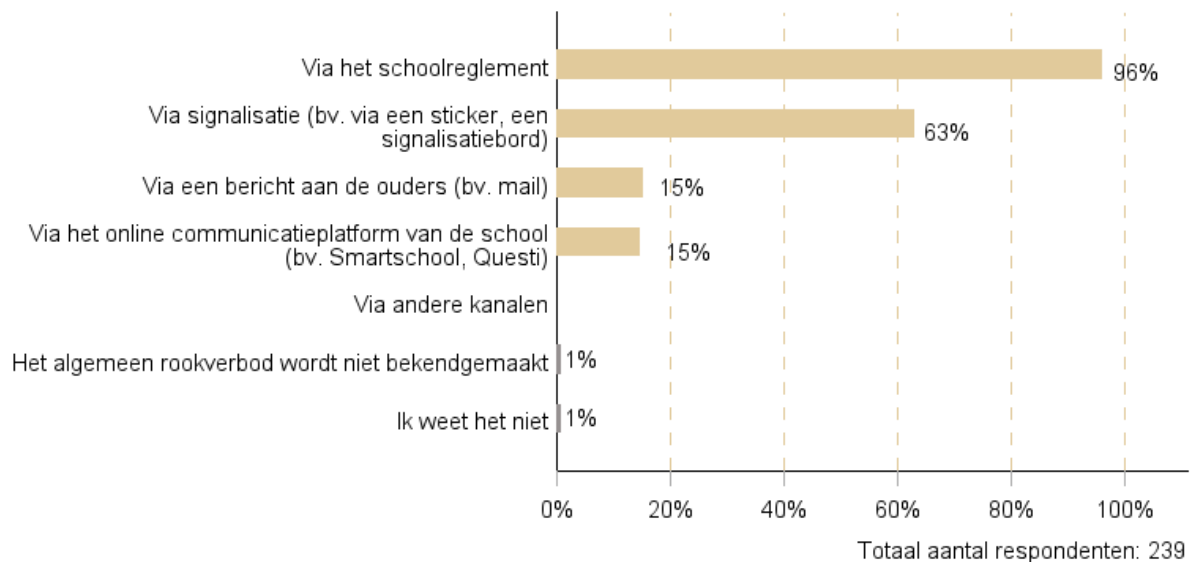
- ✓ 2022: 65% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 76% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - ↓ We zien een daling met 11% ten opzichte van 2019.
-

65% van de scholen maakt het algemeen rookverbod op minstens 2 manieren bekend bij ouders en leerlingen. Dit is een daling t.o.v. 2019, toen 76% dit deed. Vorige editie stond '(op het schooldomein)' niet vermeld in de vraag.

Net als in 2019 zijn de meest gebruikte kanalen het schoolreglement (96% vs. 97% in 2019) en signalisatie (63% vs. 75% in 2019).

81 Hoe wordt het algemeen rookverbod (op het schooldomein) bekend gemaakt bij ouders en leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. BIJ HET OVERTREDEN VAN HET ALGEMEEN ROOKVERBOD SPREEKT DE SCHOOL DE BETROKKEN PERSOON* HIER STEEDS OP AAN

*leerlingen, personeelsleden en ouders

- ✓ 2022: 58% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹⁴.

Bij 58% van de scholen worden leerlingen, personeelsleden en ouders steeds aangesproken wanneer ze het rookverbod op school overtreden (of de school geeft aan dat de leerlingen, personeelsleden of ouders het algemeen rookverbod nooit overtreden).

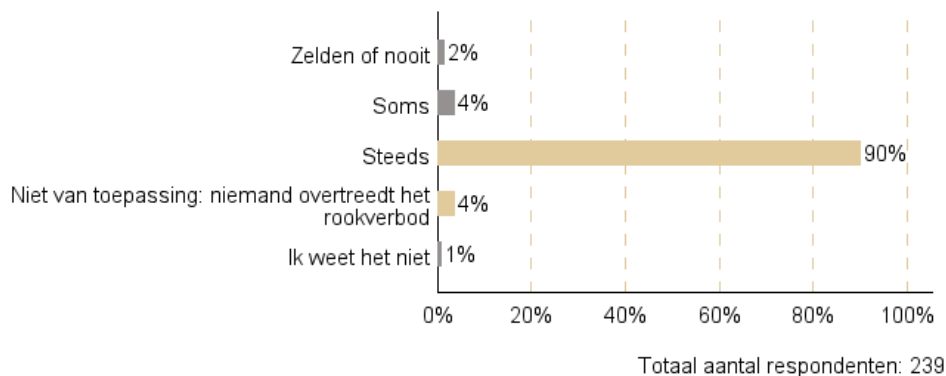
LEERLINGEN AANSPREKEN

Bij 90% van de scholen worden leerlingen er steeds op aangesproken wanneer ze het algemeen rookverbod op school overtreden. Bij 6% van de scholen gebeurt dit zelden of nooit tot soms.

4% van de scholen antwoordt dat de vraag niet van toepassing is omdat leerlingen het rookverbod nooit overtreden.

82 Als het algemeen rookverbod op school wordt overtreden, wordt de betrokken leerling daar dan op aangesproken?

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹⁴. In de vorige editie (2019) bestond deze vraag uit een hoofdvraag en een bijvraag voor een deel respondenten (frequentie overtredingen + aanspreken op overtredingen) terwijl in de huidige editie (2022) in 1 vraag gepeild wordt naar frequentie en aanspreking door het toevoegen van de categorie "NVT: niemand overtreedt het algemeen rookverbod op school" aan de vraag over het aanspreken op overtredingen.

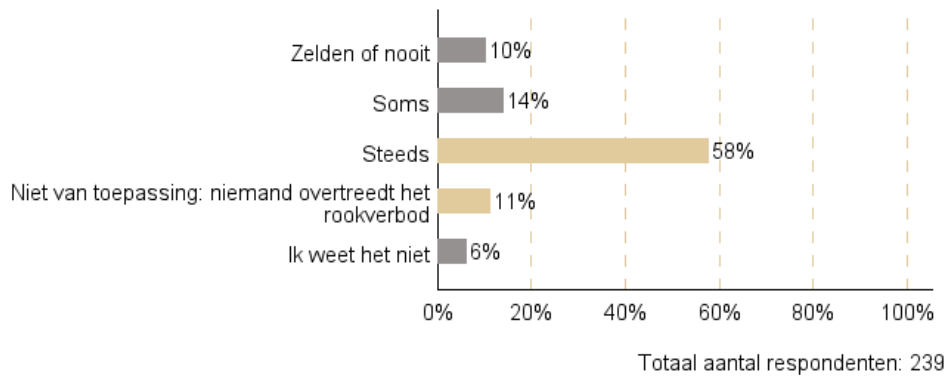
PERSONEELSLEDEN AANSPREKEN

Bij 58% van de scholen worden personeelsleden er steeds op aangesproken wanneer ze het algemeen rookverbod op school overtreden. Bij 24% van de scholen gebeurt dit zelden of nooit tot soms.

11% van de scholen antwoordt dat de vraag niet van toepassing is omdat personeelsleden het rookverbod nooit overtreden.

83 Als het algemeen rookverbod op school wordt overtreden, wordt het betrokken personeelslid daar dan op aangesproken?

De respondent kon één antwoord selecteren.

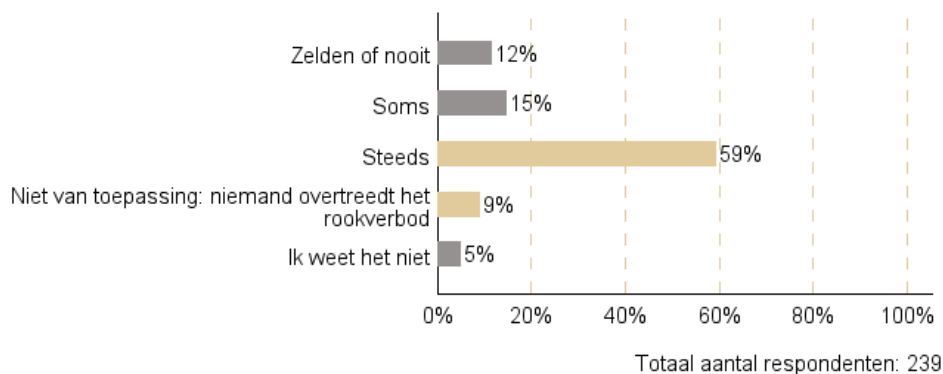

ouders aanspreken

Bij 59% van de scholen worden ouders er steeds op aangesproken wanneer ze het algemeen rookverbod op school overtreden. Bij 27% van de scholen gebeurt dit zelden of nooit tot soms.

9% van de scholen antwoordt dat de vraag niet van toepassing is omdat personeelsleden het rookverbod nooit overtreden.

84 Als het algemeen rookverbod op school wordt overtreden, wordt de betrokken ouder daar dan op aangesproken?

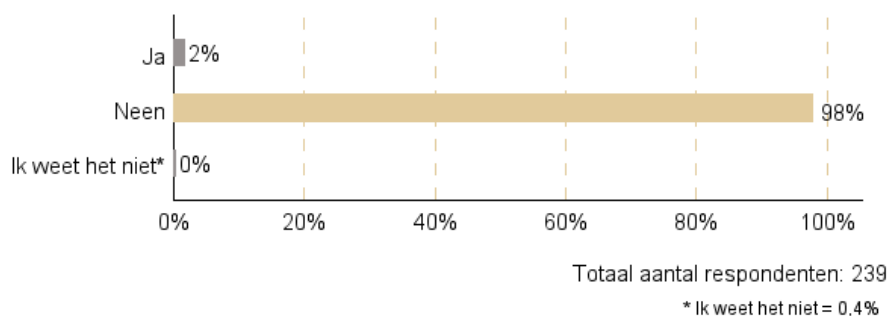
KWALITEITSCRITERIUM 6. ER ZIJN GEEN ASBAKKEN AANWEZIG OP HET SCHOOLDOMEIN

- ✓ 2022: 98% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling.¹⁵
-

Bij 98% van de scholen zijn er geen asbakken aanwezig op het schooldomein.

85 Zijn er asbakken aanwezig op het schooldomein?

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹⁵Zowel het type vraag als de omschrijving van de locatie verschilt tussen de 2 edities. In 2019 werden de vraag als meerkeuzevraag gesteld: 'Zijn er asbakken aanwezig in of rond de school?'. Onder de mogelijke antwoordopties waren ook de volgende opties opgenomen: a) Ja, op het schooldomein maar aan de ingang van de school en b) Ja, op het schooldomein maar uit het zicht van de leerlingen (bv. parking personeelsleden). In 2022 werd de vraag als een matrixvraag gesteld, waarbij er voor enkele locaties gevraagd werd of er asbakken aanwezig zijn. Voor elke locatie kon er 'Ja', 'Neen', of 'Ik weet het niet' geantwoord worden. Eén van de bevroegde locaties was 'op het schooldomein'.

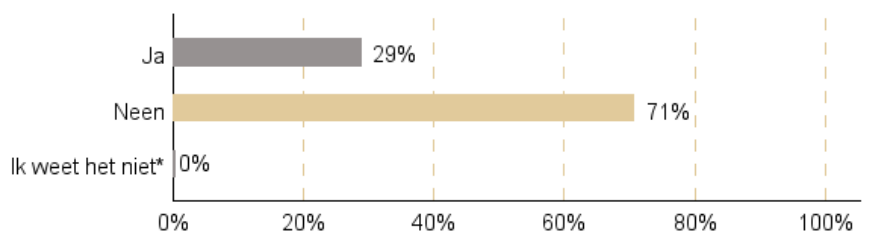
KWALITEITSCRITERIUM 7. ER ZIJN GEEN ASBAKKEN AANWEZIG AAN DE SCHOOLPOORT (BUITEN HET SCHOOLDOMEIN) IN HET ZICHT VAN DE LEERLINGEN

- ✓ 2022: 71% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹⁶.
-

Bij 71% van de scholen zijn er geen asbakken aanwezig aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen.

86 Zijn er asbakken aanwezig aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

* Ik weet het niet = 0,4%

¹⁶Zowel het type vraag als de omschrijving van de locatie verschilt tussen de 2 edities. In 2019 werden de vraag als meerkeuzevraag gesteld: 'Zijn er asbakken aanwezig in of rond de school?'. Eén van de antwoordopties was: 'Ja, maar buiten het schooldomein (bv. aan de schoolpoort)'. In 2022 werd de vraag als een matrixvraag gesteld, waarbij er voor enkele locaties gevraagd werd of er asbakken aanwezig zijn. Voor elke locatie kon er 'Ja', 'Neen', of 'Ik weet het niet' geantwoord worden. Eén van de bevraagde locaties was 'aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van de leerlingen'. Het aspect 'in het zicht van de leerlingen' is dus toegevoegd t.o.v. 2019.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL SENSIBILISEERT PERSONEELSLEDEN OP MINSTENS 1 MANIER OM NIET TE ROKEN AAN DE SCHOOLPOORT IN HET ZICHT VAN LEERLINGEN

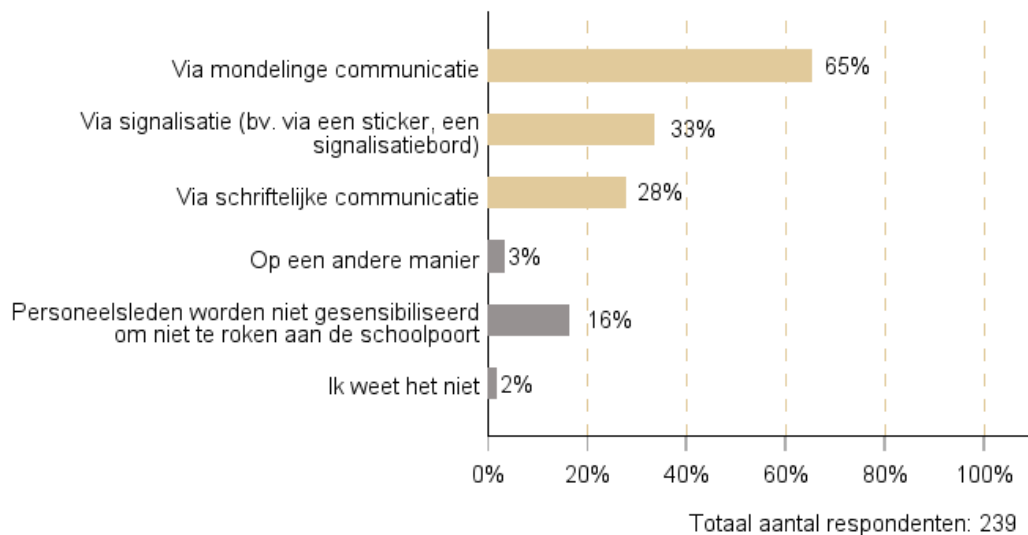
- ✓ 2022: 80% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

80% van de scholen sensibiliseert personeelsleden om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van de leerlingen.

De meest gebruikte manier is 'mondelinge communicatie' (65%). Een minderheid maakt gebruik van signalisatie (bv. een sticker, een signalisatiebord) (33%) of schriftelijke communicatie (28%) om personeelsleden te sensibiliseren.

87 Hoe worden personeelsleden gesensibiliseerd om niet te roken aan de schoolpoort (buiten het schooldo-
mein) in het zicht van leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 9. DE SCHOOL SENSIBILISEERT LEERLINGEN OP MINSTENS 1 MANIER OM NIET TE ROKEN AAN DE SCHOOLPOORT IN HET ZICHT VAN MEDELEERLINGEN

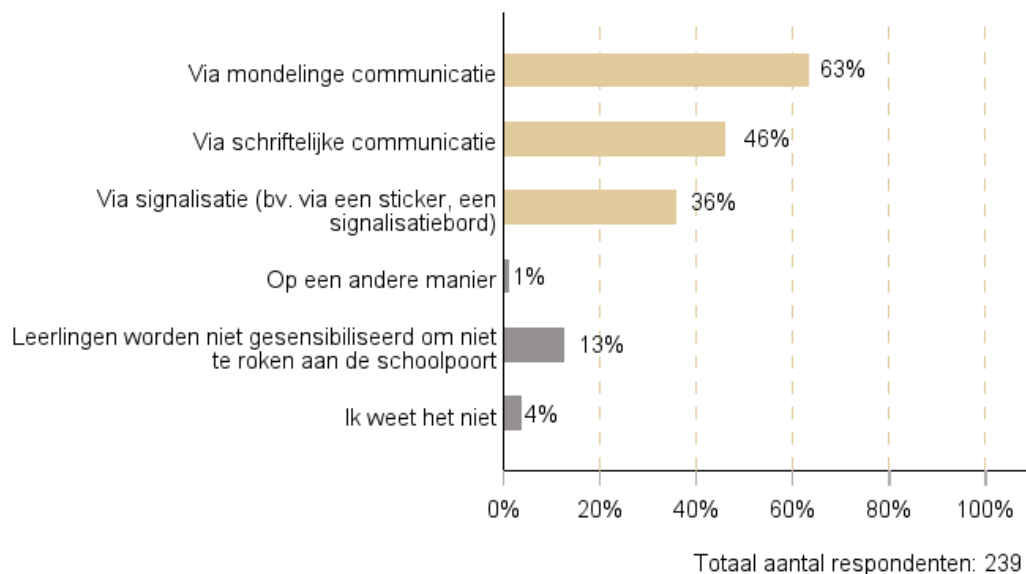
- ✓ 2022: 83% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

83% van de scholen sensibiliseert leerlingen om niet te roken aan de schoolpoort in het zicht van medeleerlingen.

De meerderheid van de scholen doet dit door middel van mondelinge communicatie (63%). Een minderheid maakt gebruik van schriftelijke communicatie (46%) en/of van signalisatie (bv. een sticker, een signalisatiebord) (36%) om leerlingen te sensibiliseren.

88 Hoe worden leerlingen gesensibiliseerd om niet te roken aan de schoolpoort (buiten het schooldomein) in het zicht van medeleerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 10. DE SCHOOL LAAT NIET TOE DAT PERSONEELSLEDEN ROKEN TIJDENS EXTRA-MUROS ACTIVITEITEN EN MEERDAAGSE UITSTAPPEN WANNEER ER LEERLINGEN IN DE BUURT ZIJN

- ✓ 2022: 87% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 91% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

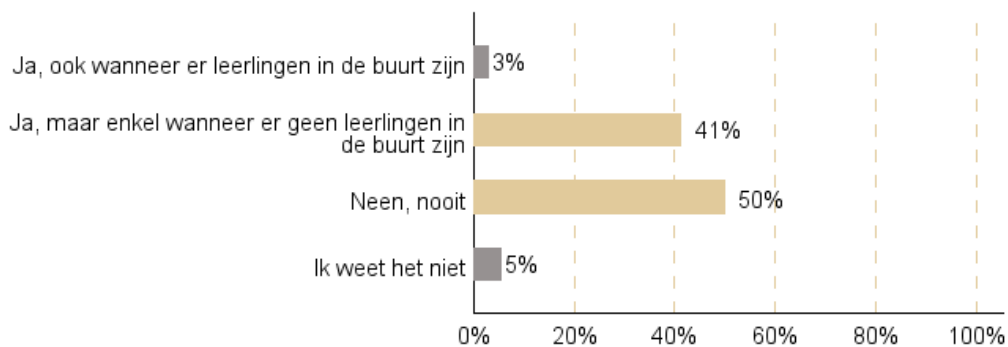
87% van de scholen laat niet toe dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen wanneer er leerlingen in de buurt zijn. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (91%).

EXTRA-MUROS ACTIVITEITEN

Bij de helft van de scholen is roken nooit toegelaten tijdens extra-muros activiteiten. Dit is een daling t.o.v. 2019 (67%). 41% geeft aan dat personeelsleden mogen roken tijdens extra-muros activiteiten, maar enkel wanneer er geen leerlingen in de buurt zijn. Dit is dan weer een stijging t.o.v. 2019 (30%).

89 Is roken voor personeelsleden toegelaten tijdens het begeleiden van extra-muros activiteiten?

De respondent kon één antwoord selecteren.

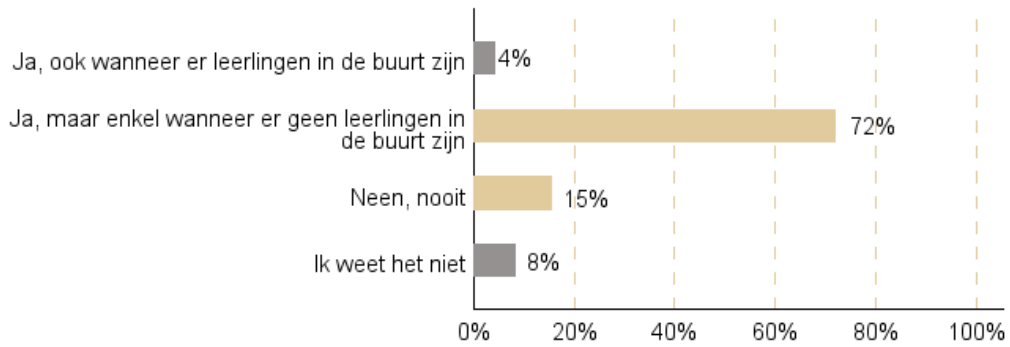
Totaal aantal respondenten: 239

MEERDAAGSE UITSTAPPEN

Bij slechts 15% van de scholen mogen personeelsleden nooit roken tijdens meerdaagse uitstappen. Dit is een daling t.o.v. 2019 (33%). De meerderheid, 72%, geeft aan dat personeelsleden mogen roken tijdens extra-muros activiteiten, maar enkel wanneer er geen leerlingen in de buurt zijn. Dit is dan weer een stijging t.o.v. 2019 (59%).

90 Is roken voor personeelsleden toegelaten tijdens het begeleiden van meerdaagse uitstappen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

KWALITEITSCRITERIUM 11. DE SCHOOL LAAT NIET TOE DAT LEERLINGEN ROKEN TIJDENS DE SCHOOLUREN (INCL. PAUZES) TIJDENS EXTRA-MUROS ACTIVITEITEN EN MEERDAAGSE UITSTAPPEN

- ✓ 2022: 84% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 82% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

84% van de scholen laat niet toe dat leerlingen roken tijdens de schooluren op extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (82%).

EXTRA-MUROS ACTIVITEITEN

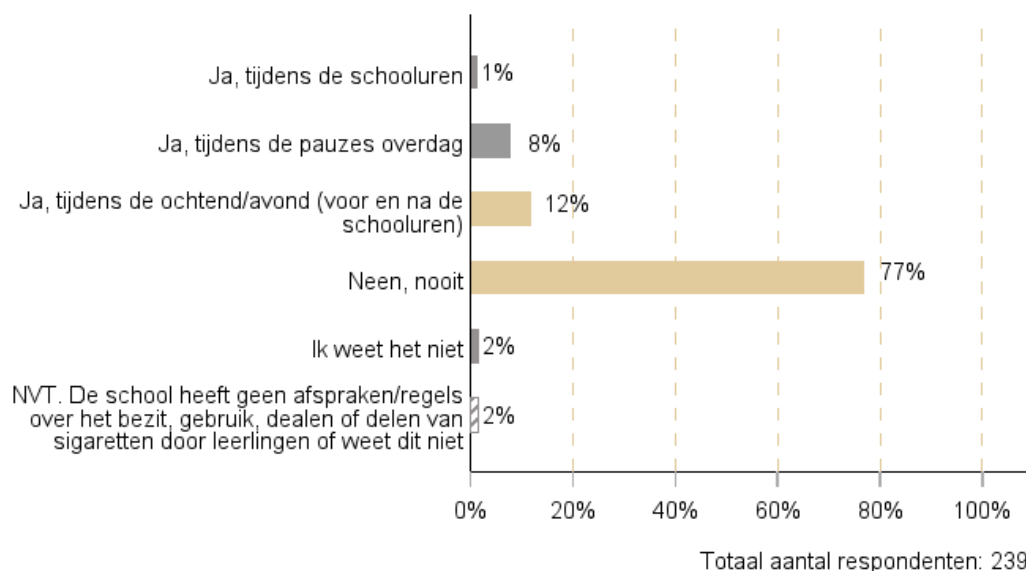
Bij de meerderheid van de scholen (77%) is roken tijdens extra-muros activiteiten nooit toegelaten (2019: 79%), bij 12% mag het wel tijdens de ochtend/avond (2019: 11%).

Bij 1 procent van de scholen is roken tijdens extra-muros activiteiten wel toegelaten tijdens de schooluren (buiten de pauzes), bij 8% tijdens de pauzes overdag (8%).

91 Is roken voor leerlingen toegelaten tijdens extra-muros activiteiten?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie [grafiek 80](#)) aangaven dat ze geen afspraken of regels hebben rond het bezit, gebruiken, dealen of delen van sigaretten door leerlingen of dat ze het niet weten (2%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 11. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school heeft geen afspraken/regels over het bezit, gebruiken, dealen of delen van sigaretten door leerlingen of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

MEERDAAGSE UITSTAPPEN

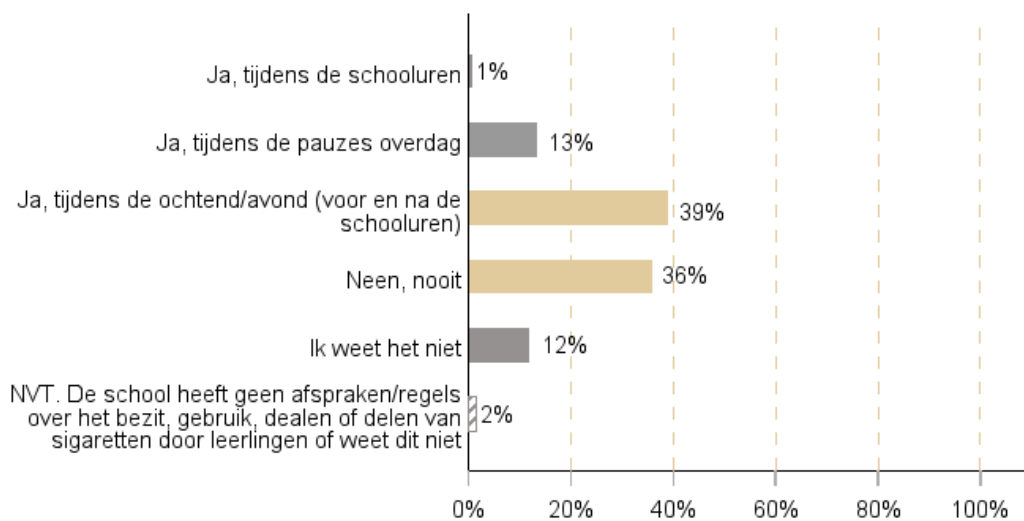
Bij 36% is roken tijdens meerdaagse activiteiten nooit toegelaten. Dit is een daling t.o.v. 2019 (46%). Bij 39% mag het wel tijdens de ochtend/avond, een stijging t.o.v. 2019 (31%).

Bij 1% van de scholen mogen leerlingen wel roken tijdens de schooluren (excl. pauzes) tijdens meerdaagse uitstappen (2019: ook 1%). Bij 13% mag het tijdens de pauzes overdag (2019: 15%). Een vrij groot aandeel van 12% geeft aan dat ze het antwoord niet weten (2019: 9%).

92 Is roken voor leerlingen toegelaten tijdens meerdaagse uitstappen?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie [grafiek 80](#)) aangaven dat ze geen afspraken of regels hebben rond het bezit, gebruiken, dealen of delen van sigaretten door leerlingen of dat ze het niet weten (2%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 11. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school heeft geen afspraken/regels over het bezit, gebruiken, dealen of delen van sigaretten door leerlingen of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

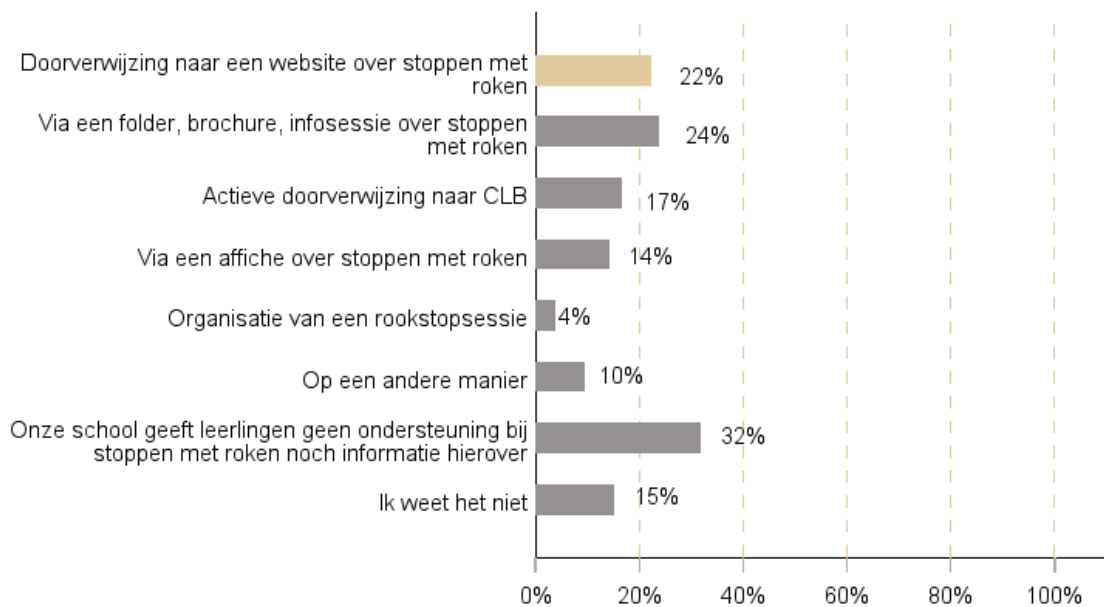
KWALITEITSCRITERIUM 12. DE SCHOOL VERWIJST ROKENDE LEERLINGEN MINIMAAL DOOR NAAR EEN WEBSITE OVER STOPPEN MET ROKEN

- ✓ 2022: 22% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 15% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - ↑ We zien een stijging met 7% ten opzichte van 2019.
-

22% van de scholen verwijst rokende leerlingen minimaal door naar een website over stoppen met roken. Dit is een stijging t.o.v. 2019 (15%).

93 Op welke manier geeft jouw school ondersteuning aan leerlingen bij stoppen met roken, of informatie over deze ondersteuning?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 239

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond roken in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 93** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 94** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer voor een kwaliteitsvol rookbeleid in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN ROOKBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 8 van de 12 criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid (8 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 6% voldoet aan alle 12 de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel kwaliteitscriterium voor een kwaliteitsvol rookbeleid. Alle scholen voldoen aan minstens 2 van de 12 kwaliteitscriteria.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Over schriftelijke regels beschikken m.b.t. het bezit, gebruik, dealen of delen van sigaretten door leerlingen (98%).
- Het afwezig zijn van asbakken op het schooldo-main (98%).
- Niet toelaten dat personeelsleden roken tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen wanneer er leerlingen in de buurt zijn (84%).
- Niet toelaten dat leerlingen roken tijdens de schooluren tijdens extra-muros activiteiten en meerdaagse uitstappen (87%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Roken in meerdere graden als gezondheidsthema aan bod laten komen (52%).
- Het afstemmen tussen leerkrachten van lessen, projecten of andere educatieve activiteiten over het thema roken (52%).
- Rokende leerlingen minstens doorverwijzen naar een website over stoppen met roken (22%).

EVOLUTIE ROOKBELEID (2019 - 2022)

7 van de 12 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 2 criteria zien we een vooruitgang, voor 1 criterium zien we een achteruitgang. De resultaten van de andere 4 criteria zijn stabiel gebleven.

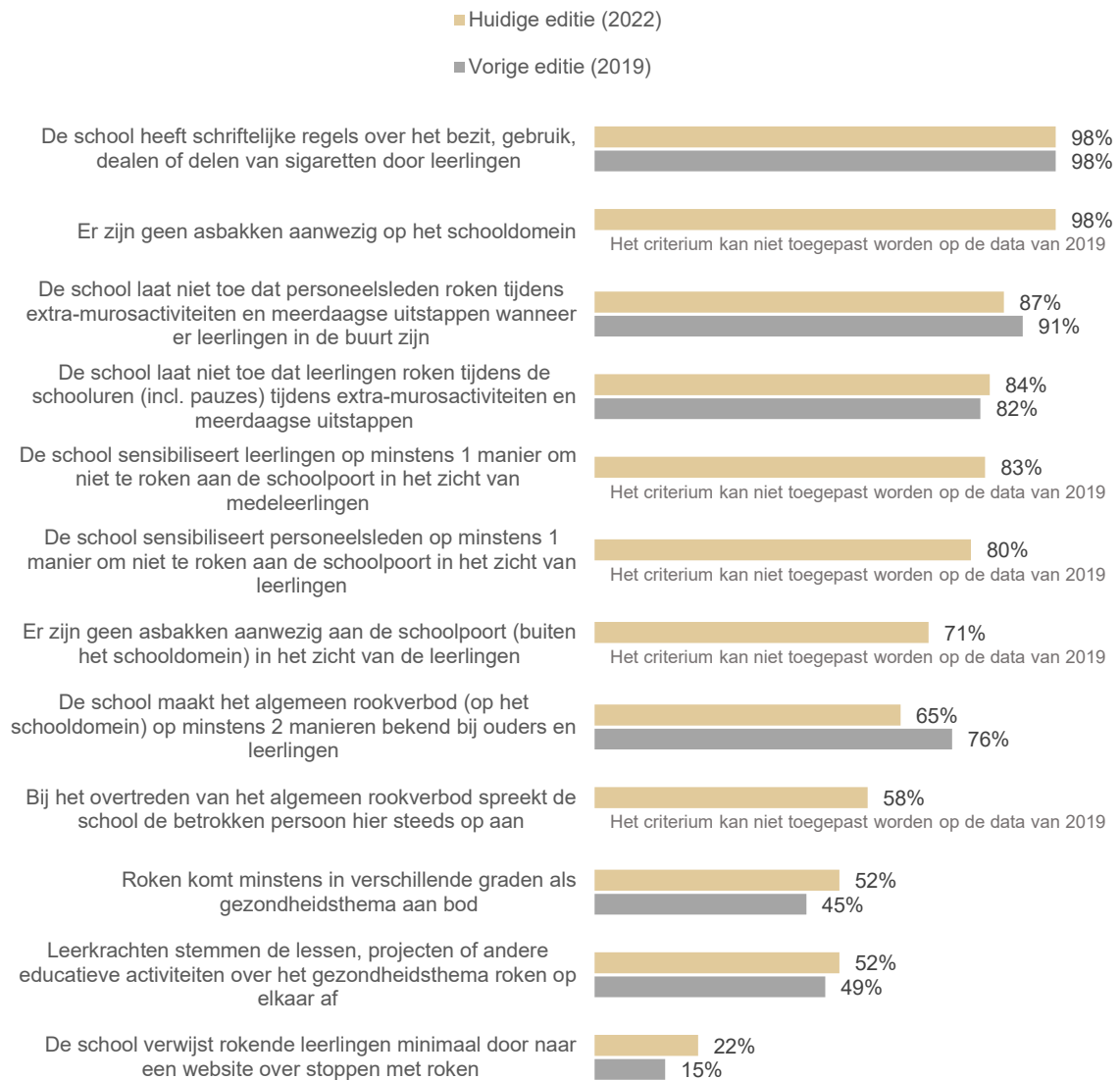
Wat is de grootste vooruitgang?

- Bij meer scholen komt roken in meerdere graden als gezondheidsthema aan bod (52% vs. 45% in 2019).
- Meer scholen verwijzen rokende leerlingen minimaal door naar een website over stoppen met roken (22% vs. 15% in 2019).

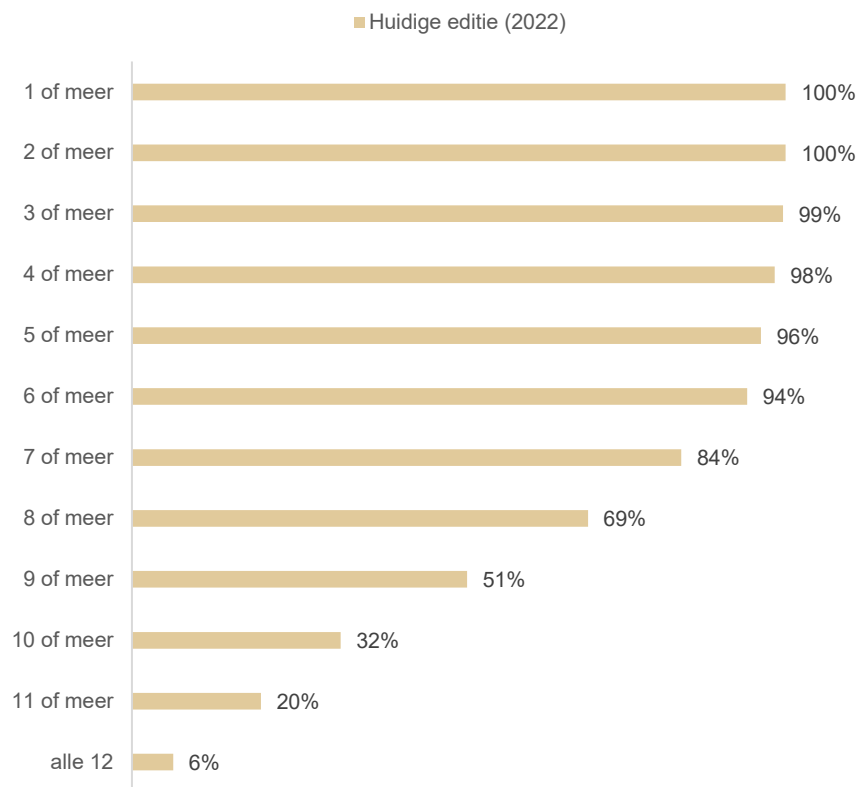
Wat is de grootste achteruitgang?

- Minder scholen maken het rookverbod op minstens 2 verschillende manieren bekend bij ouders en leerlingen (65% vs. 76% in 2019).

94 Aandeel secundaire scholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid voldoet

95 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid

ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS

238

DEELNEMENDE
SCHOLEN

KWALITEITSCRITERIA

- 1 | Alcohol komt in verschillende graden als gezondheidsthema aan bod.
- 2 | Illegale drugs komen enkel ad hoc* als gezondheidsthema aan bod.
*bv. wanneer ze aanwezig zijn in de leefwereld van leerlingen, als er zich incidenten voordoen met betrekking tot illegale drugs of op basis van vragen van leerlingen
- 3 | De school heeft schriftelijke regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol door leerlingen.
- 4 | De school heeft schriftelijke regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs door leerlingen.
- 5 | De school communiceert actief* naar de leerlingen over de afspraken en/of regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol.
*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.
- 6 | De school communiceert actief* naar de leerlingen over de afspraken en/of regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs.
*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.
- 7 | De school heeft procedures die gevolgd worden wanneer een leerling de afspraken en/of regels over alcohol overtreedt.
- 8 | De school heeft procedures die gevolgd worden wanneer een leerling de afspraken en/of regels over illegale drugs overtreedt.
- 9 | De school zet op minstens 2 van volgende manieren in op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en anderen:
 1. ook verschillende aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven aanbieden als er op schoolevenementen met ouders of personeel alcohol wordt geschonken;
 2. leerkrachten gaan bewust om met het gebruik van voorbeelden i.v.m. alcohol en uitspraken over alcohol tijdens de les, die kunnen leiden tot het normaliseren van alcoholgebruik;
 3. afspraken en regels hebben met betrekking tot alcoholgebruik door leerkrachten/schoolpersoneel tijdens schoolse activiteiten evenementen;
 4. ouders informeren en ondersteunen in het omgaan met alcohol en drugs in de opvoeding.
- 10 | De school verwijst leerlingen met een alcoholprobleem door naar interne of externe begeleiding.

RESULTATEN

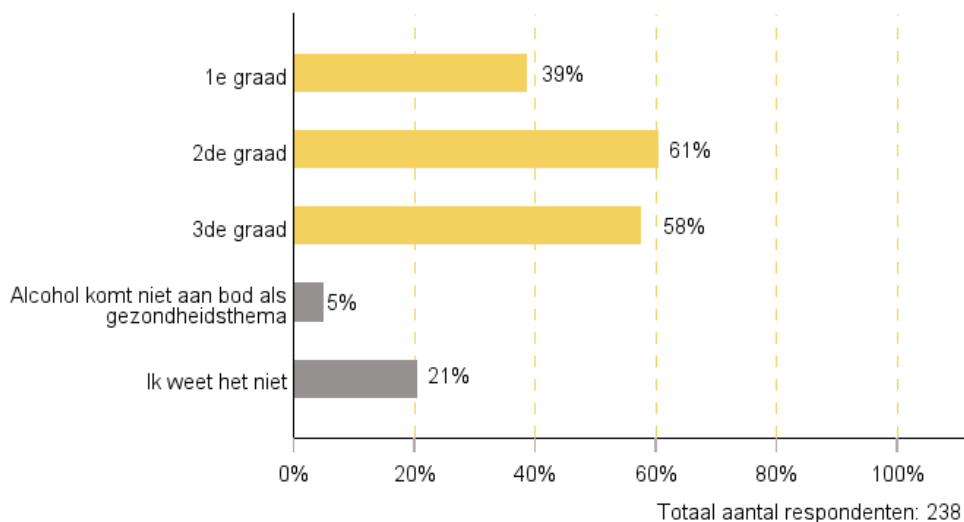
KWALITEITSCRITERIUM 1. ALCOHOL KOMT IN VERSCHILLENDE GRADEN ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

- ✓ 2022: 53% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 58% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 5% ten opzichte van 2019.

Bij 53% van de scholen komt alcohol in verschillende graden als gezondheidsthema aan bod. Dit is een daling t.o.v. 2019 (58%). Opvallend is dat 21% het antwoord op deze vraag niet weet.

96 In welke graden komt alcohol als gezondheidsthema aan bod?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. ILLEGALE DRUGS KOMEN ENKEL AD HOC* ALS GEZONDHEIDSTHEMA AAN BOD

*bv. wanneer ze aanwezig zijn in de leefwereld van leerlingen, als er zich incidenten voordoen met betrekking tot illegale drugs of op basis van vragen van leerlingen

- ✓ 2022: 16% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

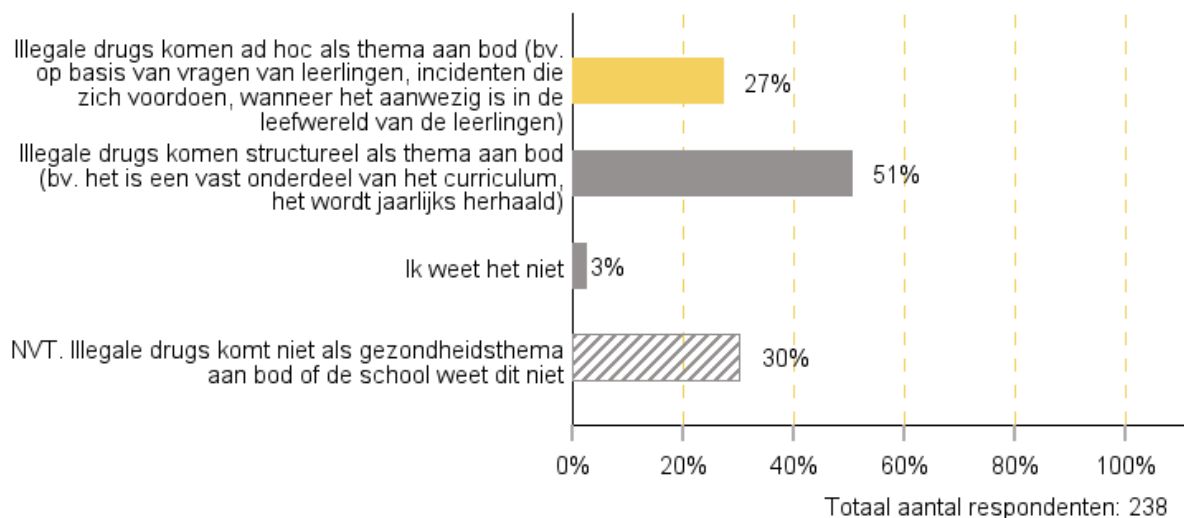
Bij 16% van de scholen komen illegale drugs *enkel* ad hoc als gezondheidsthema aan bod. (Opgelet: de grafiek toont dat bij 27% het ad hoc aan bod, maar een deel hiervan gaf aan dat het *zowel ad hoc als structureel* aan bod komt. Enkel degenen bij wie het *énkel* ad hoc aan bod komt, voldoen aan het kwaliteitscriterium.

Bij de helft van de scholen komt het thema (ook) structureel aan bod.

97 Op welke manier komen illegale drugs als gezondheidsthema aan bod?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie **grafiek 140** in bijlage) aangaven dat illegale drugs niet aan bod komen als gezondheidsthema of dit niet wisten (30%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 2. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. Illegale drugs komen niet als gezondheidsthema aan bod of de school weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. DE SCHOOL HEEFT SCHRIFTELIJKE REGELS OVER HET BEZIT, GEBRUIK, DEALEN, EN DELEN VAN ALCOHOL DOOR LEERLINGEN

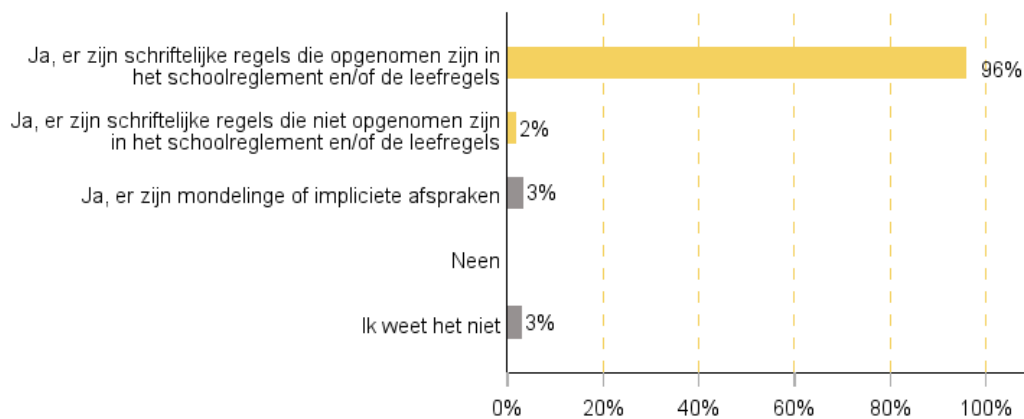
- ✓ 2022: 97% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 98% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

97% van de scholen heeft afspraken en/of regels met betrekking tot het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol door leerlingen. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (98%).

Net als in 2019 zijn deze bij de overgrote meerderheid (96% van alle scholen, 2019: 97%) opgenomen in het schoolreglement en/of de leefregels.

98 Heeft jouw school afspraken en/of regels met betrekking tot het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol door leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 238

KWALITEITSCRITERIUM 4. DE SCHOOL HEEFT SCHRIFTELIJKE REGELS OVER HET BEZIT, GEBRUIK, DEALEN EN DELEN VAN ILLEGALE DRUGS DOOR LEERLINGEN

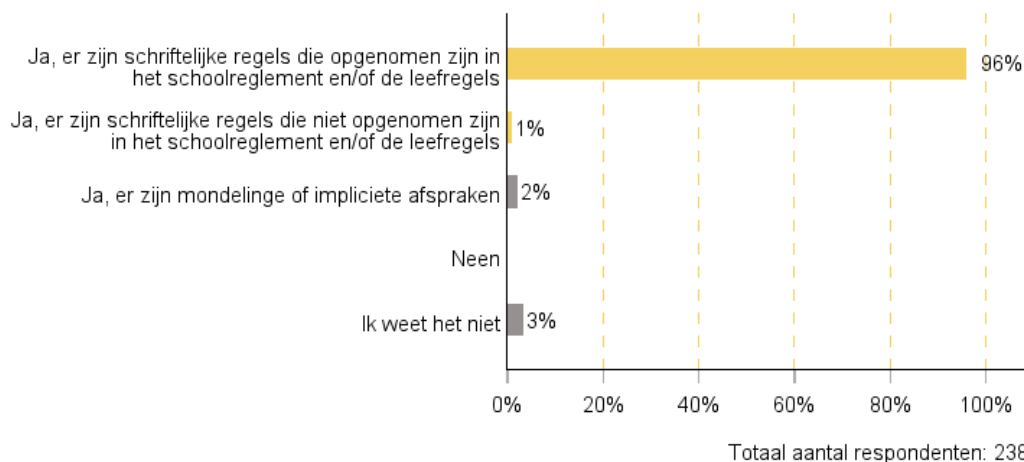
- ✓ 2022: 97% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 99% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

97% van de scholen heeft afspraken en/of regels met betrekking tot het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs door leerlingen. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (99%).

Net als in 2019 zijn deze bij de overgrote meerderheid (96% van alle scholen; 2019: 99%) opgenomen in het schoolreglement en/of de leefregels.

99 Heeft jouw school afspraken en/of regels met betrekking tot bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs door leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR DE LEERLINGEN OVER DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER HET BEZIT, GEBRUIK, DEALEN EN DELEN VAN ALCOHOL

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

- ✓ 2022: 91% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

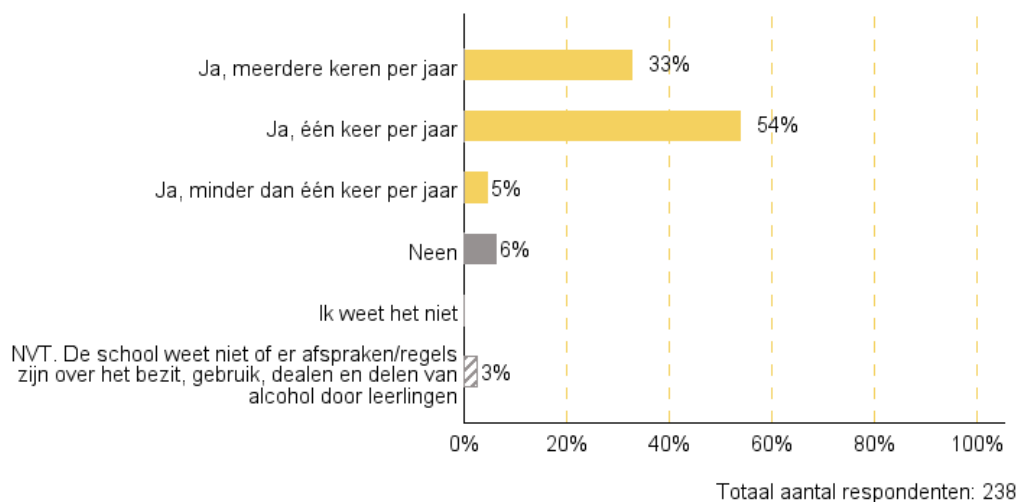
Aan de scholen die aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol (97%; zie **grafiek 98**) werd gevraagd hoe vaak ze deze afspraken en/of regels actief communiceren naar de leerlingen. Hieruit blijkt dat 91% van de scholen de afspraken of regels actief communiceert (t.o.v. het totale aantal scholen).

Bij de meeste scholen gebeurt dit 1 keer per jaar (54%) of, in mindere mate, meerdere keren per jaar (33%).

100 Communiqueert jouw school deze afspraken en/of regels over alcohol actief naar de leerlingen?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in de voorgaande vraag (zie **grafiek 98**) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels hebben rond het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol (0%) of dat ze het niet weten (3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 5. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school weet niet of er afspraken/regels zijn over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol'¹⁷.

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹⁷ Geen enkele school beschikte *niet* over afspraken of regels.

KWALITEITSCRITERIUM 6. DE SCHOOL COMMUNICEERT ACTIEF* NAAR DE LEERLINGEN OVER DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER HET BEZIT, GEBRUIK, DEALEN EN DELEN VAN ILLEGALE DRUGS

*Actief communiceren is meer dan louter een vermelding in het reglement.

- ✓ 2022: 91% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

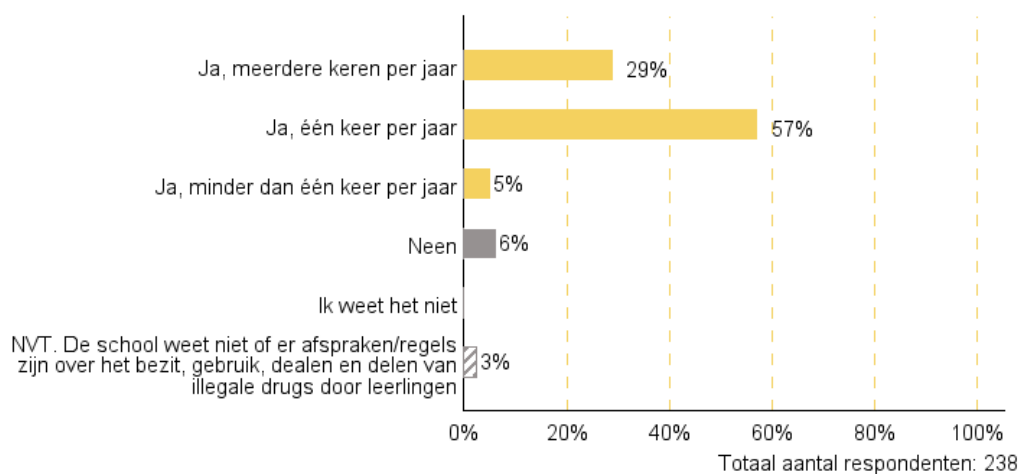
Aan de scholen die aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs (97%; zie [grafiek 99](#)) werd gevraagd hoe vaak ze deze afspraken en/of regels actief communiceren naar leerlingen. 91% van de scholen geeft aan dat ze dit doen (t.o.v. het totale aantal scholen).

Bij de meeste scholen gebeurt dit 1 keer per jaar (57%) of, in mindere mate, meerdere keren per jaar (29%).

101 Communiqueert jouw school deze afspraken en/of regels over illegale drugs actief naar de leerlingen?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vraag (zie [grafiek 99](#)) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels hebben rond het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs (0%) of dat ze het niet weten (3%). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 6. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school weet niet of er afspraken/regels zijn over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs'¹⁸.

De respondent kon één antwoord selecteren.

¹⁸ Geen enkele school beschikte *niet* over afspraken of regels.

KWALITEITSCRITERIUM 7. DE SCHOOL HEEFT PROCEDURES DIE GEVOLGD WORDEN WANNEER EEN LEERLING DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ALCOHOL OVERTREEDT

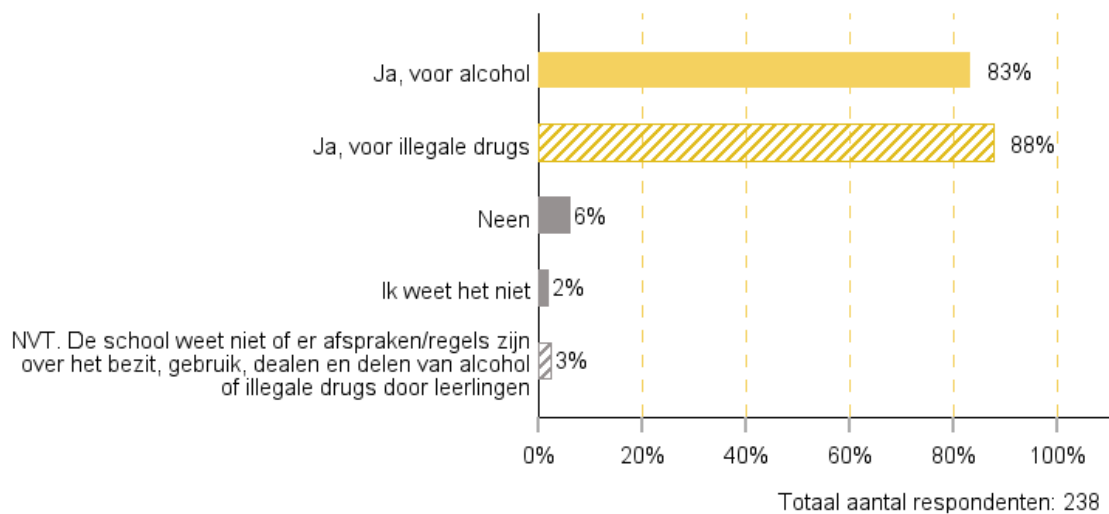
- ✓ 2022: 83% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 82% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

Aan de scholen die aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol (97%; zie [grafiek 98](#)) werd gevraagd of er procedures zijn die gevolgd worden wanneer een leerling de afspraken en/of regels over alcohol overtreedt. 83% van de scholen geeft aan dat ze deze hebben (t.o.v. het totale aantal scholen) (zie volle gele balk in [grafiek 102](#) hieronder).

102 Heeft jouw school bepaalde procedures die worden gevolgd wanneer een leerling de regels of afspraken rond bezit, gebruik, dealen of delen met betrekking tot alcohol of illegale drugs overtreedt?

Deze vraag werd niet gesteld aan scholen die in een voorgaande vragen (zie [grafiek 98](#) en [grafiek 99](#)) aangaven dat ze geen afspraken en/of regels hebben rond het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol of illegale drugs (0%) of dat ze het niet weten (3% voor alcohol en drugs samen). Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 7 noch aan kwaliteitscriterium 8. In onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT. De school weet niet of er afspraken/regels zijn over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol of illegale drugs door leerlingen'¹⁹.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

¹⁹ Geen enkele school beschikte *niet* over afspraken of regels.

KWALITEITSCRITERIUM 8. DE SCHOOL HEEFT PROCEDURES DIE GEVOLGD WORDEN WANNEER EEN LEERLING DE AFSPRAKEN EN/OF REGELS OVER ILLEGALE DRUGS OVERTREEDT

- ✓ 2022: 89% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2019: 88% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.

Aan de scholen die aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs (97%; zie **grafiek 99**) werd gevraagd of er procedures zijn die gevolgd worden wanneer een leerling de afspraken en/of regels over illegale drugs overtreedt. 88% van de scholen geeft aan dat ze deze hebben (t.o.v. het totale aantal scholen) (zie gearceerde gele balk in **grafiek 102** bij **criterium 8** hierboven).

KWALITEITSCRITERIUM 9. DE SCHOOL ZET OP MINSTENS 2 MANIEREN IN OP HET VOORBEELDGEDRAG VAN LEERKRACHTEN, OUDERS EN ANDEREN

- ✓ 2022: 70% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × 2019: dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2019 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

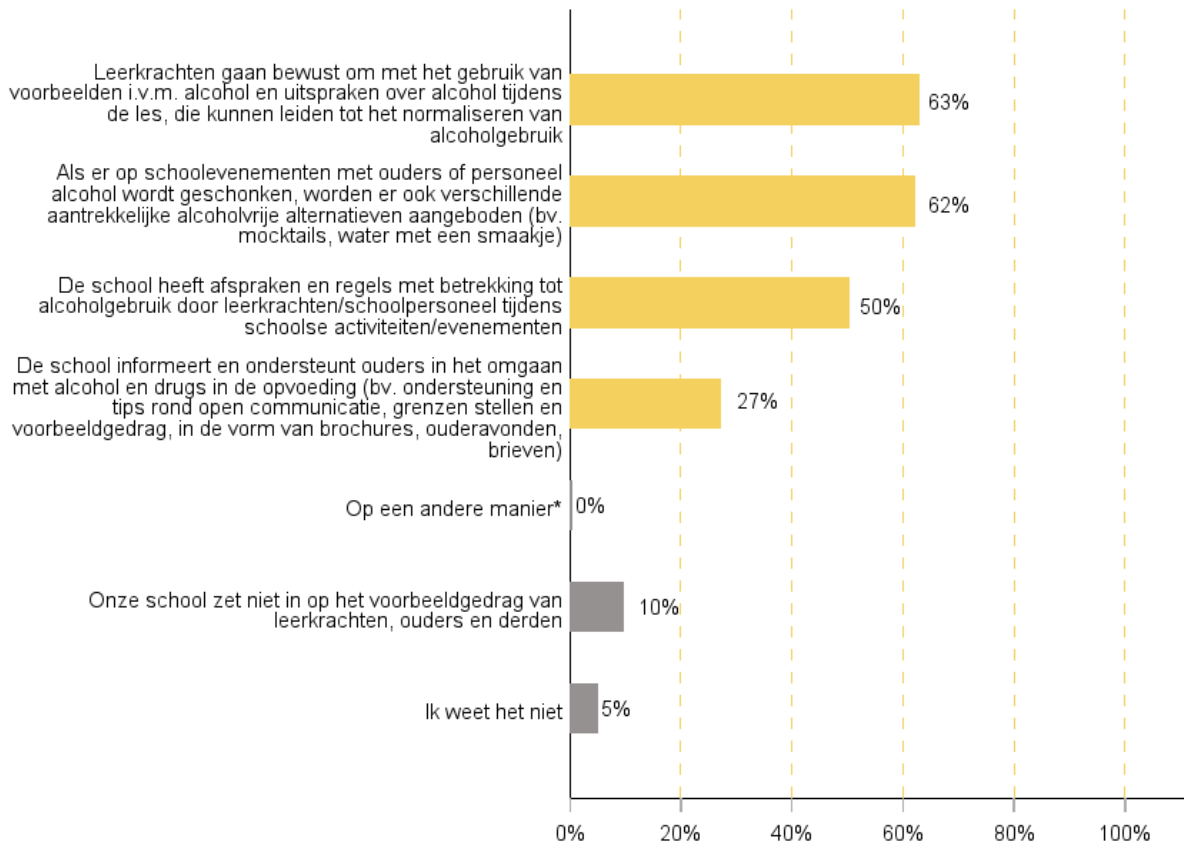
70% van de scholen zet op minstens 2 manieren in op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en anderen.

De 2 meest voorkomende manieren zijn: 1) leerkrachten gaan bewust om met het gebruik van voorbeelden i.v.m. alcohol en uitspraken over alcohol tijdens de les, die kunnen leiden tot het normaliseren van alcoholgebruik (63%) en 2) als er op schoolevenementen met ouders of personeel alcohol wordt geschonken, ook verschillende aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven aanbieden (bv. mocktails, water met een smaakje) (62%).

De minst gebruikte manier is ouders informeren en ondersteunen in het omgaan met alcohol en drugs in de opvoeding (27%).

103 Op welke manier zet jouw school in op het voorbeeldgedrag van leerkrachten, ouders en derden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 238

* Op een andere manier = 0,4%

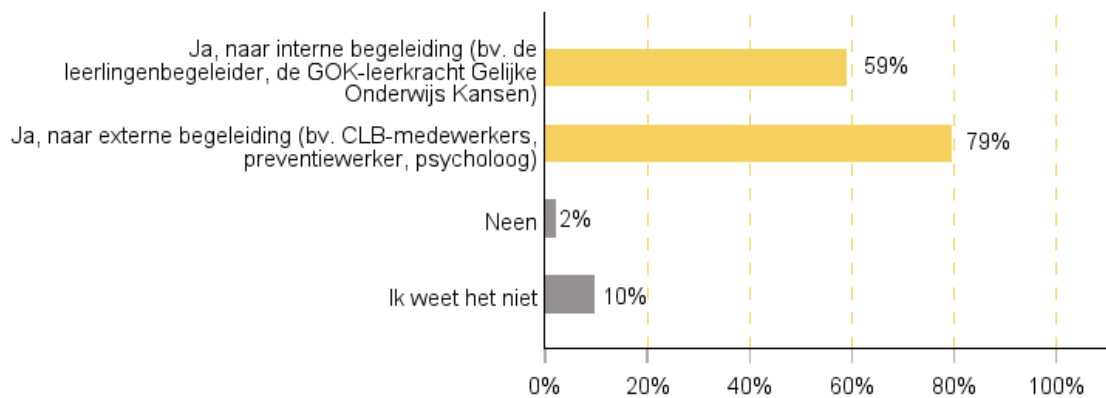
KWALITEITSCRITERIUM 10. DE SCHOOL VERWIJST LEERLINGEN MET EEN ALCOHOLPROBLEEM DOOR NAAR INTERNE OF EXTERNE BEGELEIDING

- ✓ 2022: 88% van de scholen voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2019: 90% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - = Dit is stabiel gebleven ten opzichte van de vorige editie.
-

88% van de scholen verwijst leerlingen met een alcoholprobleem door naar interne of externe begeleiding. Dit is stabiel gebleven t.o.v. 2019 (90%). In de meeste gevallen wordt er doorverwezen naar externe begeleiding (bv. CLB-medewerkers, preventiewerker, psycholoog) (79%).

104 Verwijst jouw school leerlingen met een alcoholprobleem door?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 238

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond alcohol en illegale drugs in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2019. **Grafiek 105** op de volgende pagina geeft voor elk van de kwaliteitscriteria weer hoeveel scholen aan dit criterium voldeden in de huidige en voorgaande editie. **Grafiek 106** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2019 konden worden toegepast, kunnen we in de cumulatieve grafiek de cijfers van 2019 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS (2022)

- Gemiddeld voldoen de scholen aan 8 van de 10 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs (8 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 5% voldoet aan alle 10 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs.
- 1,7% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Over schriftelijke regels beschikken over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol door leerlingen (97%).
- Over schriftelijke regels beschikken over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs door leerlingen (97%).
- De afspraken en/of regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol actief communiceren naar de leerlingen (91%).
- De afspraken en/of regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van illegale drugs actief communiceren naar de leerlingen (91%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Alcohol in meerdere graden als gezondheidsthema aan bod laten komen (53%).
- Illegale drugs *enkel* ad hoc als gezondheidsthema aan bod laten komen (16%).

EVOLUTIE BELEID ROND ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS (2019 - 2022)

6 van de 10 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2019. Voor 5 van deze criteria zien we dat het percentage scholen dat aan deze criteria voldoet, stabiel is gebleven in 2022. Voor het overige criterium zien we een achteruitgang.

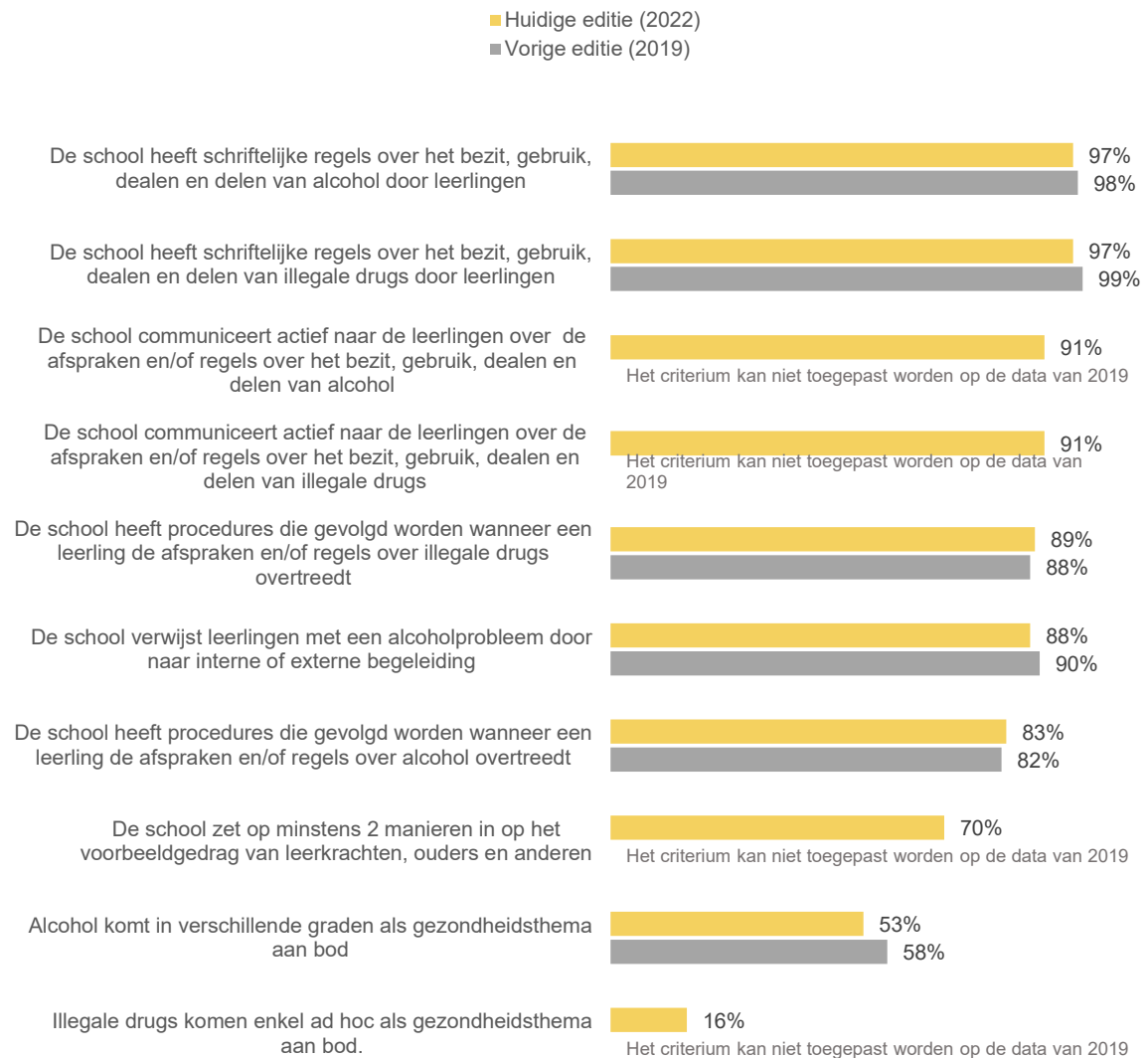
Wat is de grootste vooruitgang?

We zien voor geen van de kwaliteitscriteria een vooruitgang.

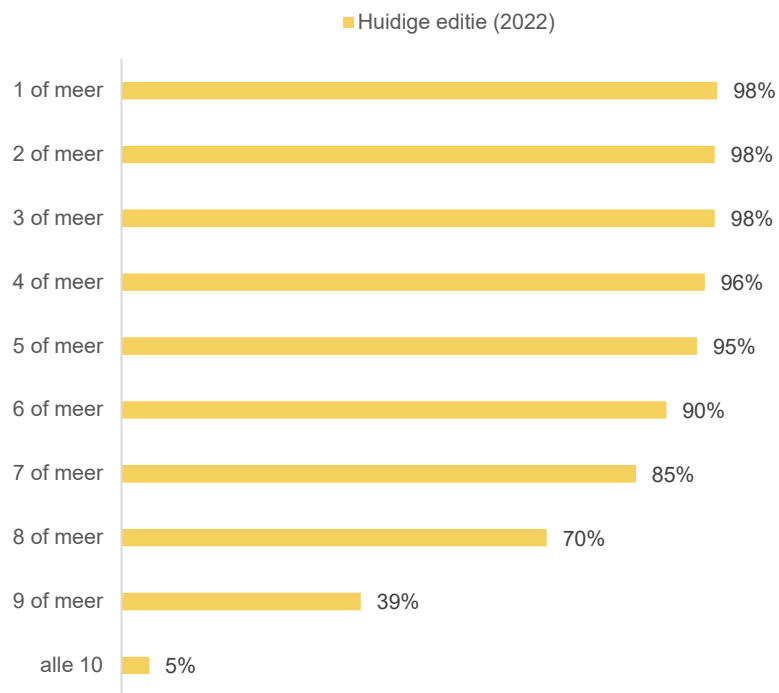
Wat is de grootste achteruitgang?

Bij minder scholen komt alcohol in meerdere graden als gezondheidsthema aan bod (53% vs.. 58% in 2019).

105 Aandeel secundaire scholen dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs voldoet

106 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond alcohol en illegale drugs

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. DE IMPACT VAN COVID-19

De Preventiepeiling peilt naar de acties die de Vlaamse en Nederlandstalige Brusselse secundaire scholen in de periode september 2019 – september 2022 (d.w.z. de 3 schooljaren sinds de vorige editie) ondernomen hebben op het vlak van voeding, mondgezondheid, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, roken, alcohol en illegale drugs. In deze periode brak de coronapandemie uit, die heel wat maatregelen en uitdagingen met zich meebracht voor het onderwijs. In de vragenlijst gingen we voor elk thema na in welke mate COVID-19 het preventieve gezondheidsbeleid beïnvloedde. Onderstaande grafieken geven hier een overzicht van.

Bij 4 thema's was er een **trend** zichtbaar waarbij **minstens de helft** van de respondenten **eenzelfde invloed** van COVID-19 op het beleid rond het betreffende gezondheidsthema rapporteerden. Bij al deze thema's ging het hierbij om **geen invloed**.

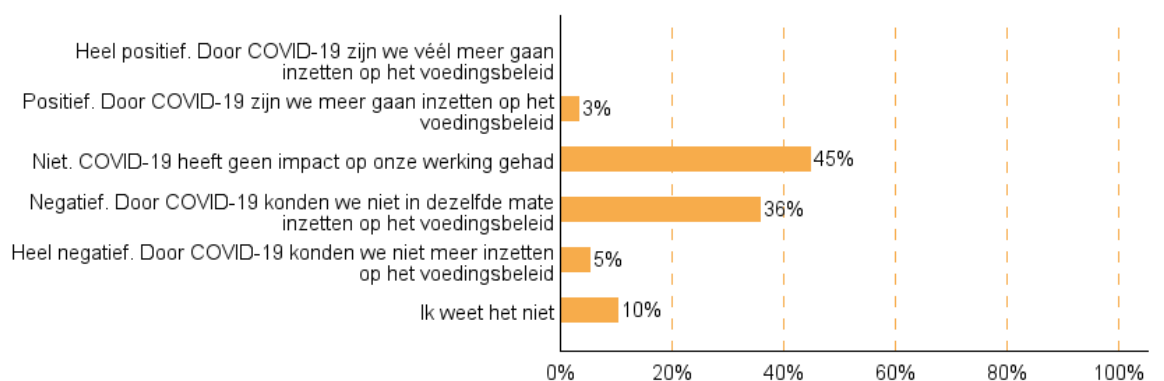
- **Lang stilzitten:** 54% gaf aan dat COVID-19 **geen** invloed heeft gehad op het beleid. 25% rapporteerde een (zeer) negatieve invloed, 8% een positieve invloed.
- **Mondgezondheid:** 65% gaf aan dat COVID-19 **geen** invloed heeft gehad op het beleid. 11% rapporteerde een (zeer) negatieve invloed.
- **Roken:** 69% gaf aan dat COVID-19 **geen** invloed heeft gehad op het beleid. 14% rapporteerde een (zeer) negatieve invloed. Slechts 1% rapporteerde een positieve invloed.
- **Alcohol en illegale drugs:** 62% gaf aan dat COVID-19 **geen** invloed heeft gehad op het beleid. 22% rapporteerde een (zeer) negatieve invloed. Slechts 1% rapporteerde een positieve invloed.

Bij de andere 3 thema's waren de antwoorden meer verdeeld:

- **Voeding:** bijna de helft (45%) rapporteerde dat COVID-19 **geen** invloed heeft gehad op het beleid. 41% rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed, slechts 3% een **positieve** invloed.
- **Beweging:** bijna de helft (47%) rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed. Een derde (33%) gaf aan dat er **geen** invloed was. Slechts 8% rapporteerde een **positieve** invloed.
- **Mentaal welbevinden:** bijna de helft (45%) rapporteerde een **(zeer) negatieve** invloed. 24% gaf aan dat er **(zeer) positieve** invloed was en 22% dat er **geen** invloed was.

107 Hoe werd het voedingsbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

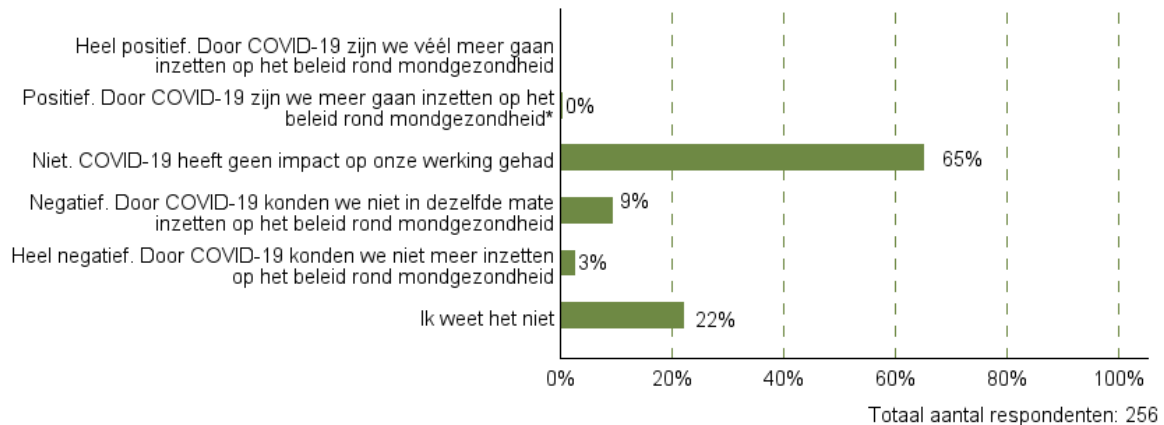
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 262

108 Hoe werd het beleid rond mondgezondheid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

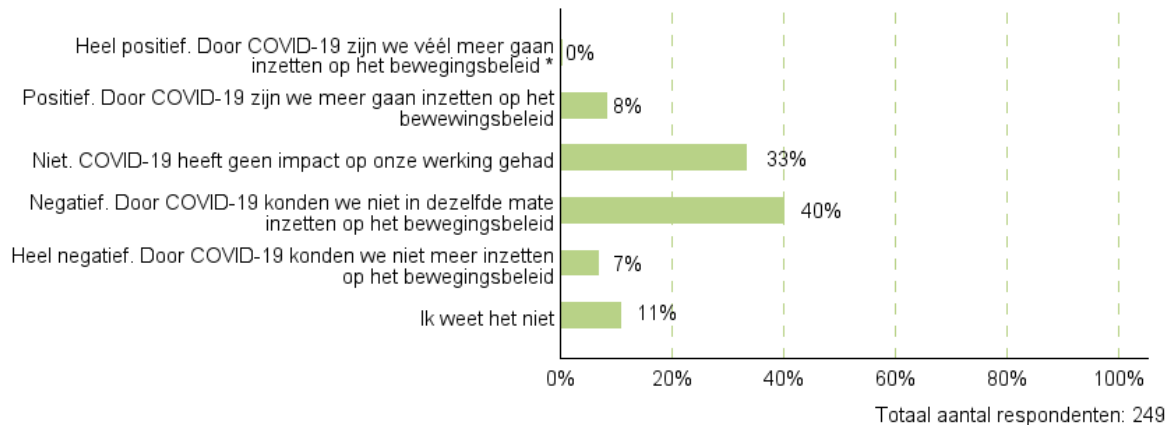
De respondent kon één antwoord selecteren.

* Positief. Door COVID-19 zijn we meer gaan inzetten op het beleid rond mondgezondheid = 0,4%

109 Hoe werd het bewegingsbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

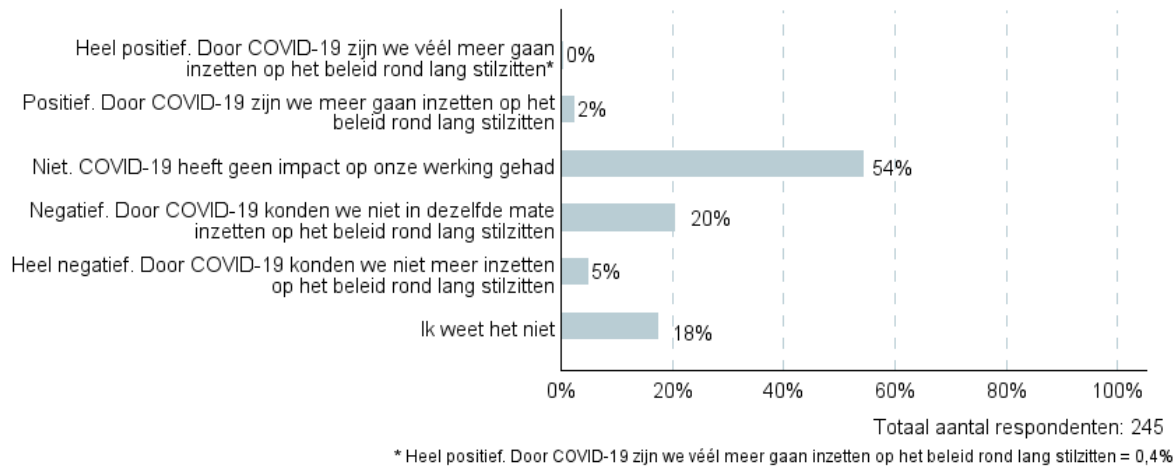
De respondent kon één antwoord selecteren.

* Heel positief. Door COVID-19 zijn we véél meer gaan inzetten op het bewegingsbeleid = 0,4%

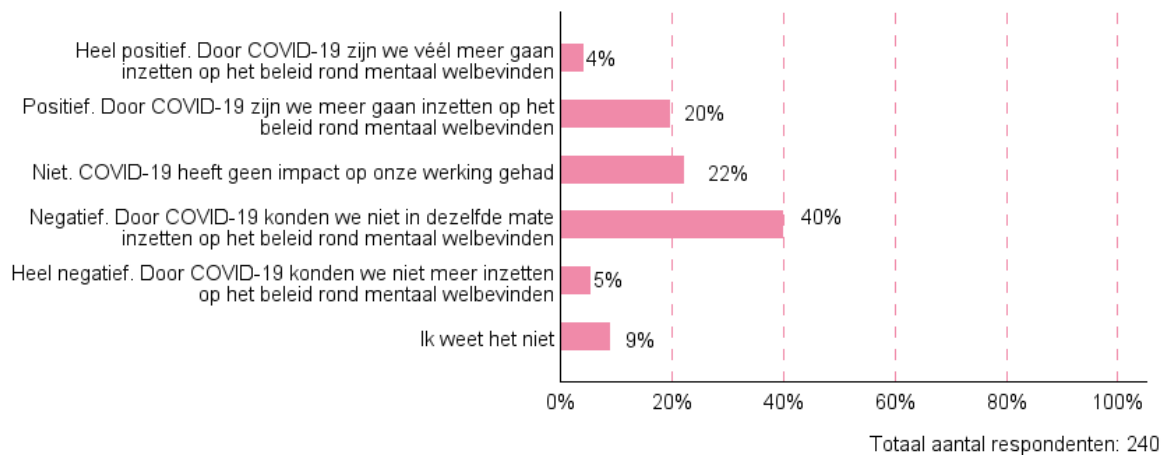
110 Hoe werd het beleid rond lang stilzitten in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

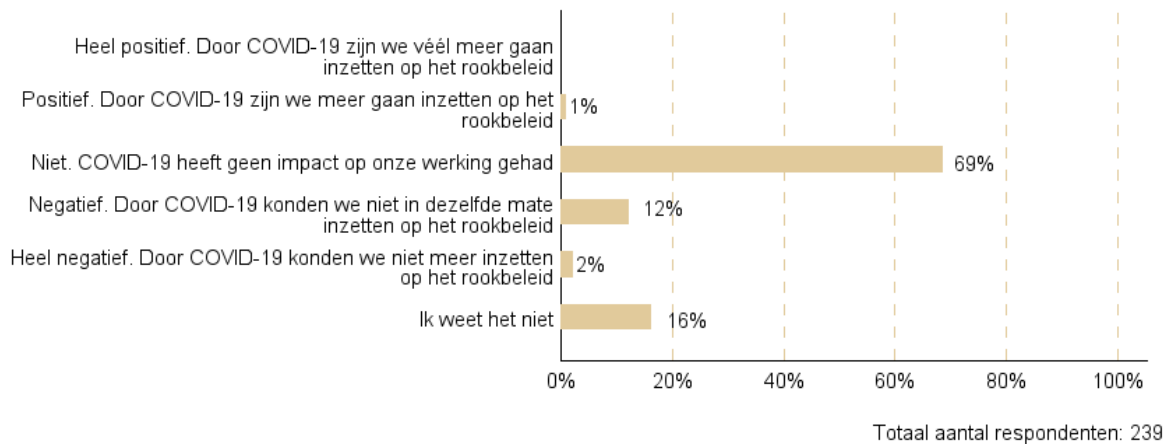
111 Hoe werd het beleid rond mentaal welbevinden in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

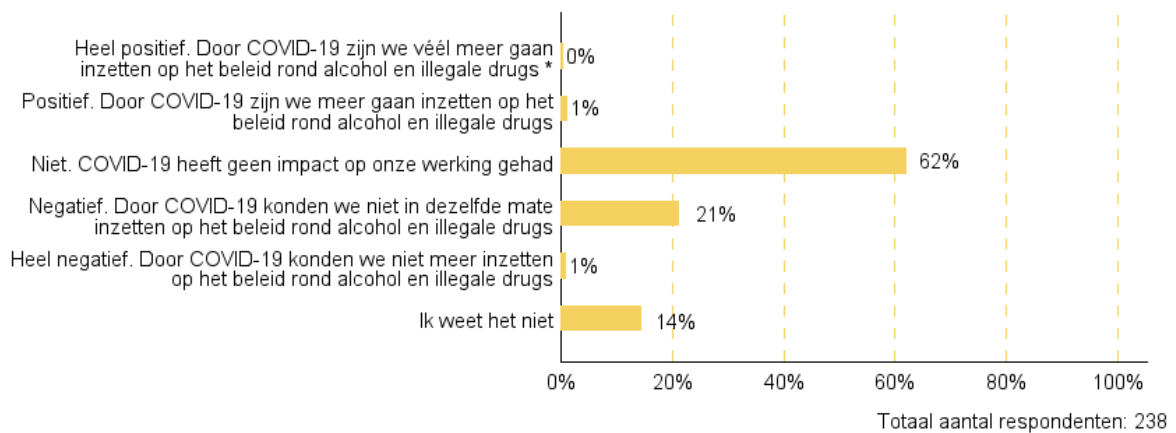
112 Hoe werd het rookbeleid in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

113 Hoe werd het beleid rond alcohol en illegale drugs in jouw school de voorbije 3 schooljaren beïnvloed door COVID-19?

De respondent kon één antwoord selecteren.

* Heel positief. Door COVID-19 zijn we véél meer gaan inzetten op het beleid rond alcohol en illegale drugs = 0,4%

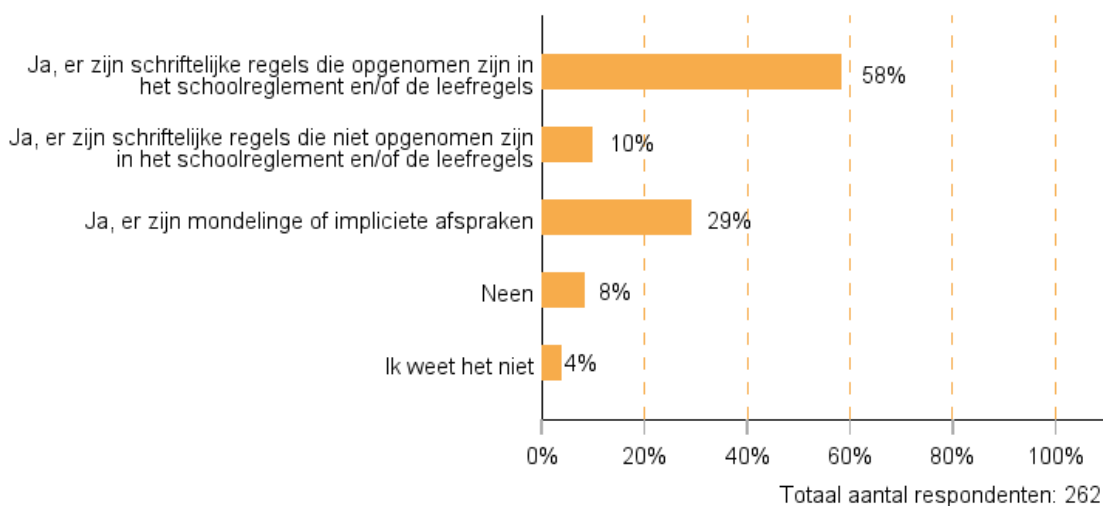
BIJLAGE 2. RESULTATEN EXTRA VRA- GEN

In het rapport ligt de focus op de kwaliteitscriteria en de bespreking van de vragen die werden gesteld om na te gaan hoeveel scholen aan deze kwaliteitscriteria voldoen. Naast de 'must know'-vragen die gelinkt zijn aan de criteria, bevatte de vragenlijst ook nog een beperkte set 'nice to know'-vragen. Onderstaande grafieken bundelen per thema de resultaten op deze extra vragen.

VOEDING

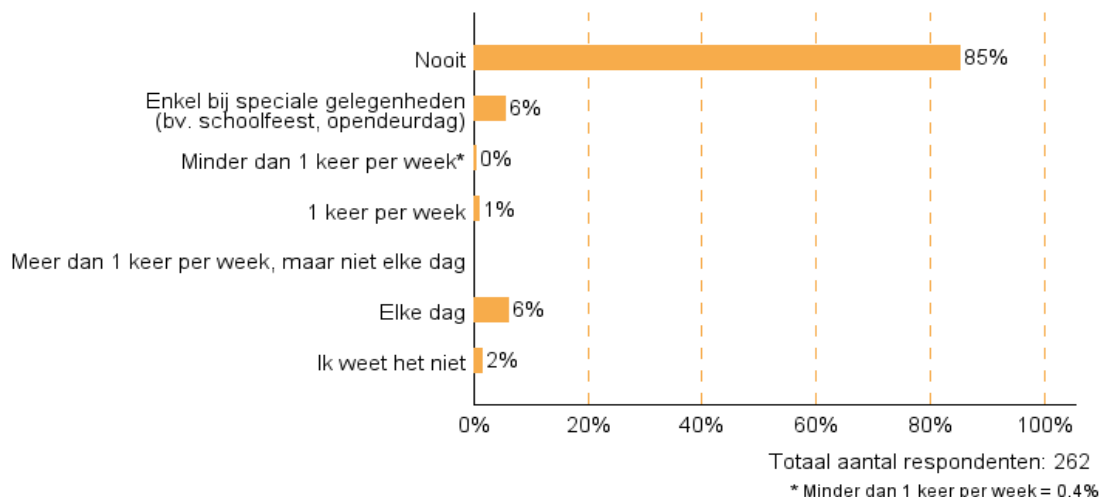
114 Heeft de school afspraken en/of regels om gezonde voeding te stimuleren / aan te moedigen bij leerlingen? (bv. over het drinken van water tijdens de les, over welke dranken en tussendoortjes meegebracht mogen worden naar school)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

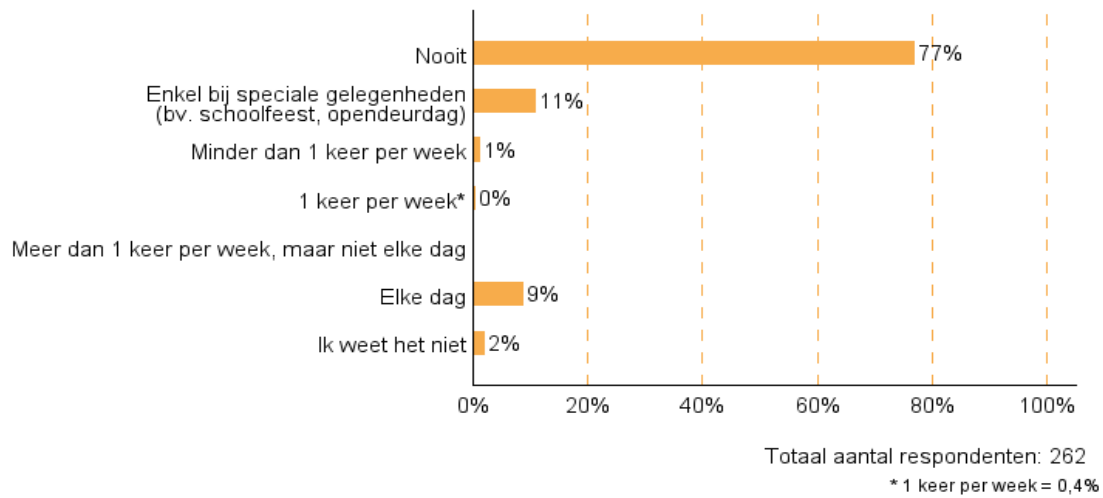
115 Hoe vaak is witte melk (ongezoet) of sojadrink natuur (ongezoet en calciumverrijkt) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

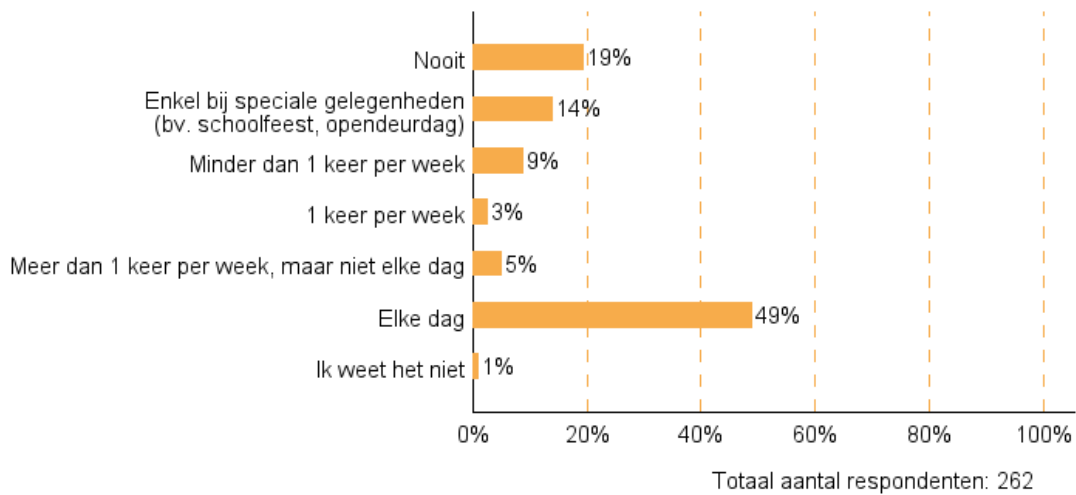
116 Hoe vaak is gezoete melk (bv. chocolademelk) of gezoete calciumverrijkte sojadrink op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

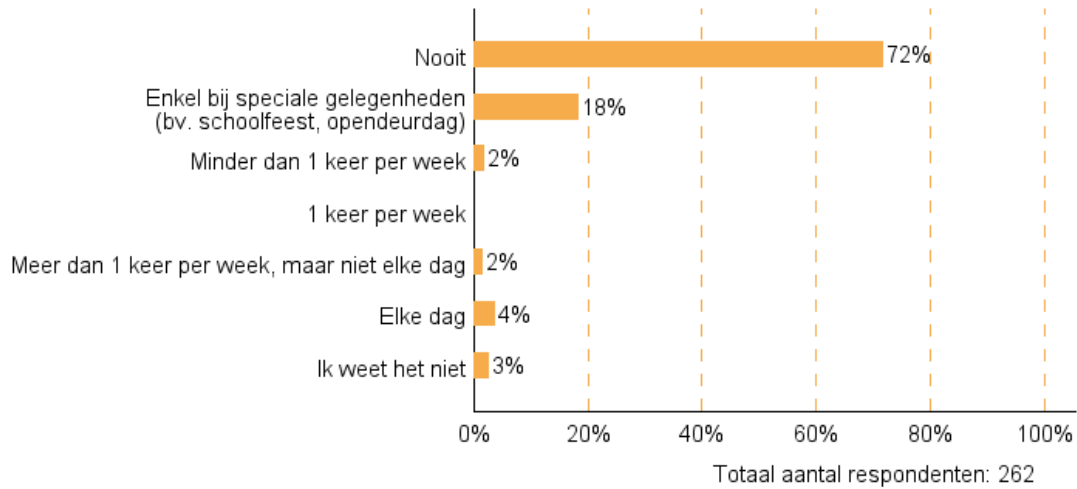
117 Hoe vaak is verse groentesoep op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

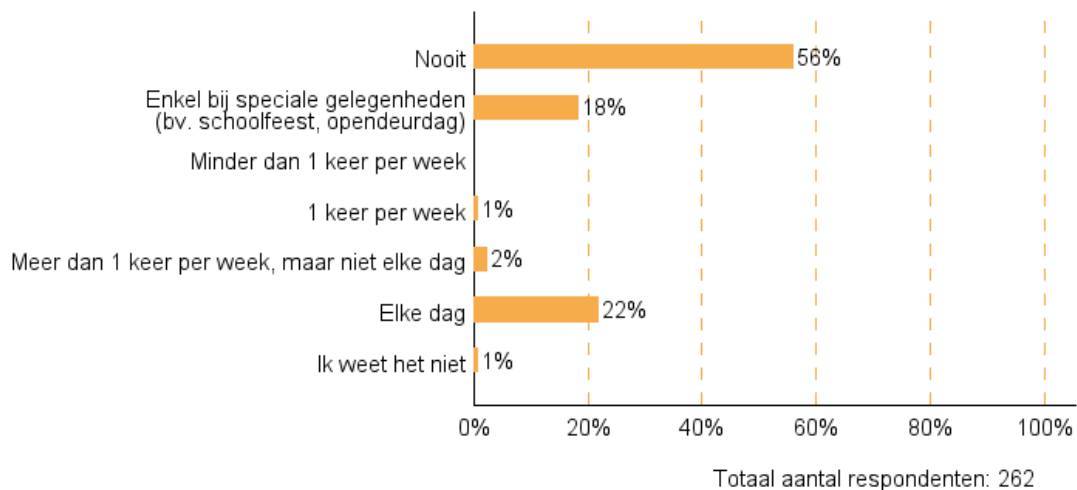
118 Hoe vaak is (versgeperst) fruitsap (= 100% vruchtensap, zonder toegevoegde suikers) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

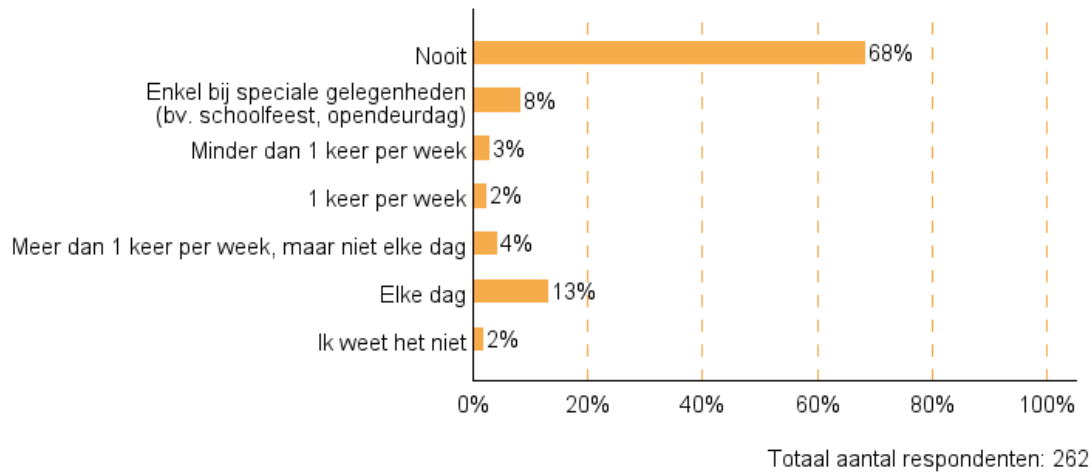
119 Hoe vaak zijn light of zero frisdranken op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

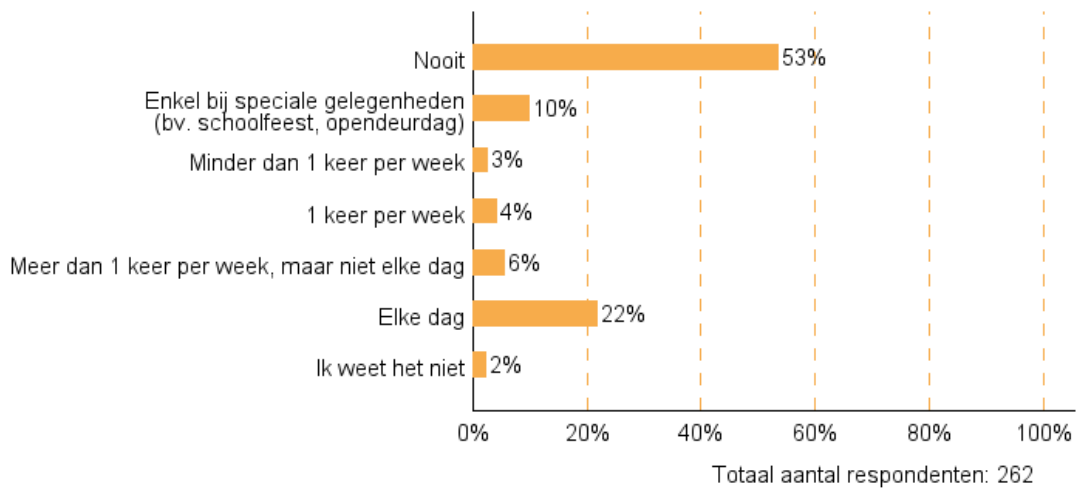
120 Hoe vaak is yoghurt met fruit (met toegevoegde suikers of zoetstof), pudding, rijstpap of alternatief op basis van soja (gezoet en calciumverrijkt) op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

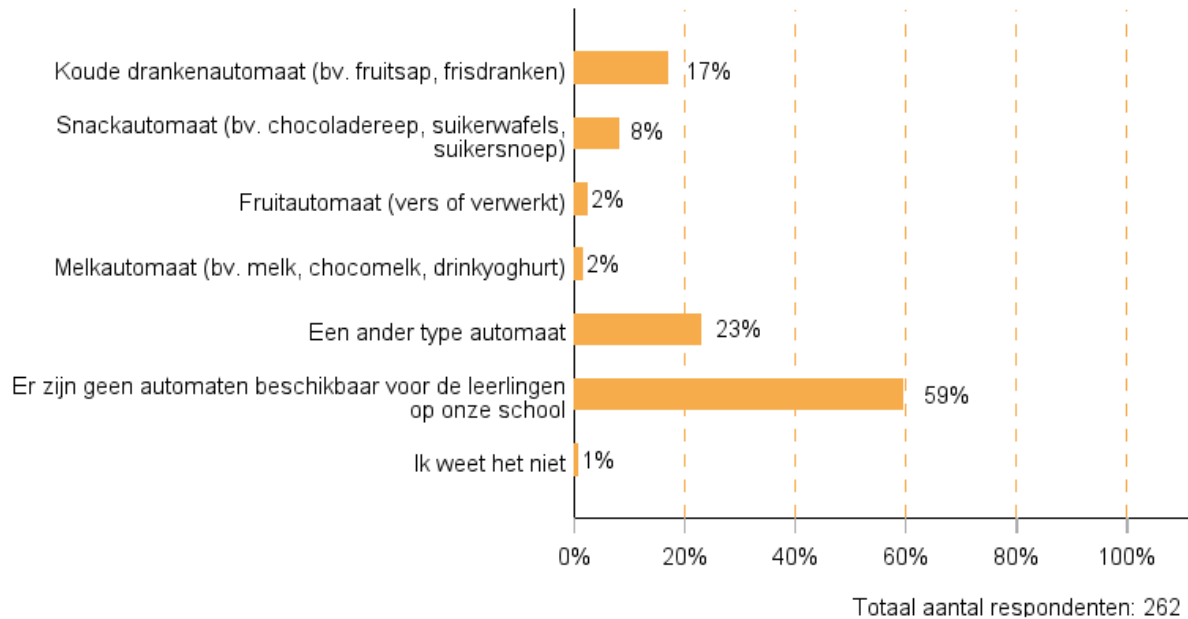
121 Hoe vaak zijn droge koeken of granenkoeken op jouw school beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon één antwoord selecteren.

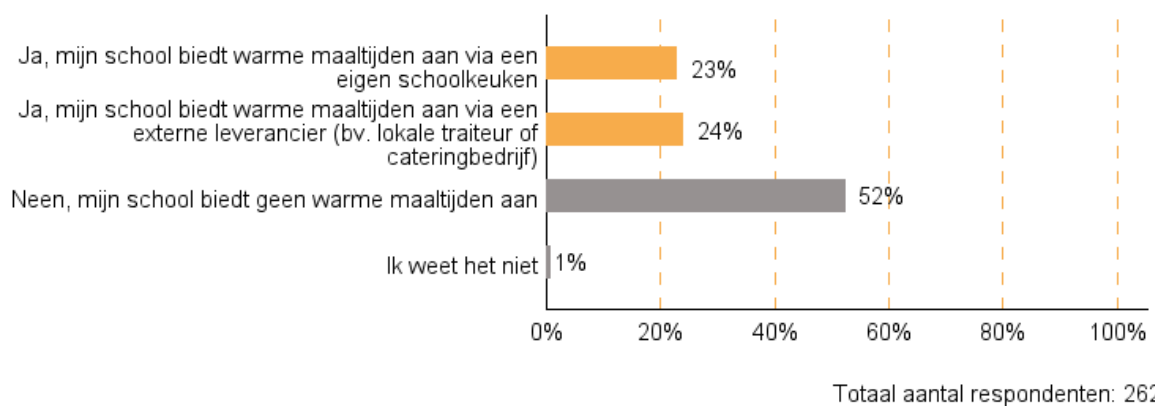
122 Welke van volgende automaten staan in jouw school en zijn beschikbaar voor de leerlingen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

123 Biedt jouw school warme maaltijden aan voor de leerlingen?

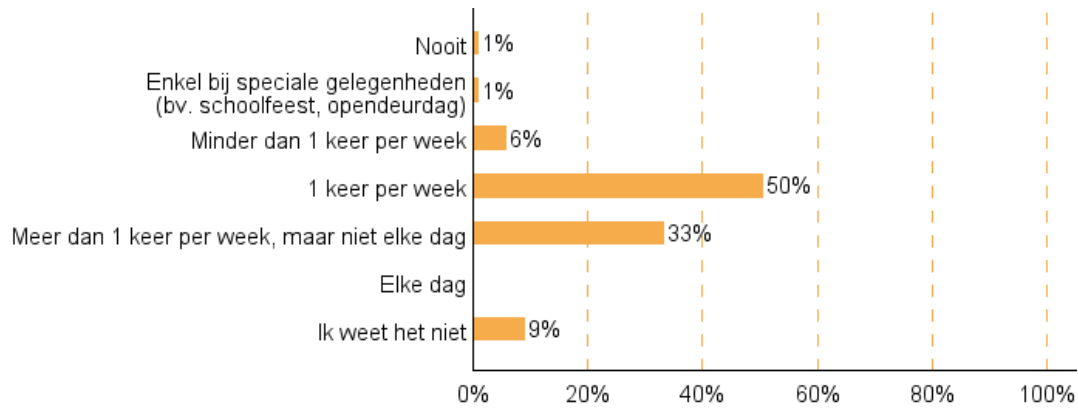
De respondent kon één antwoord selecteren.

124 Hoe vaak wordt er in de warme maaltijden wit vlees / gevogelte (bv. kip of kalkoen) aangeboden?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat ze warme maaltijden aanbieden voor de leerlingen (zie [grafiek 123](#)).

De respondent kon één antwoord selecteren.

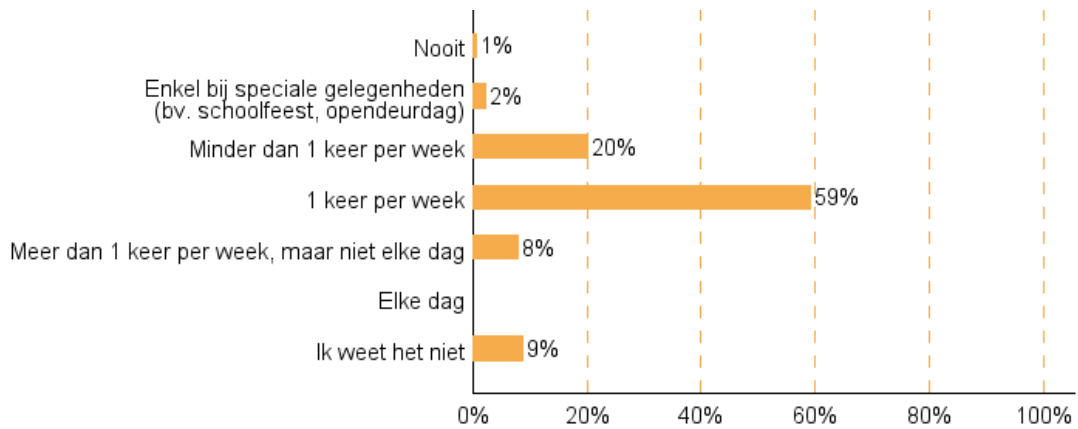

Totaal aantal respondenten: 123

125 Hoe vaak wordt er in de warme maaltijden vis (vet of mager) aangeboden?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat ze warme maaltijden aanbieden voor de leerlingen (zie [grafiek 123](#)).

De respondent kon één antwoord selecteren.

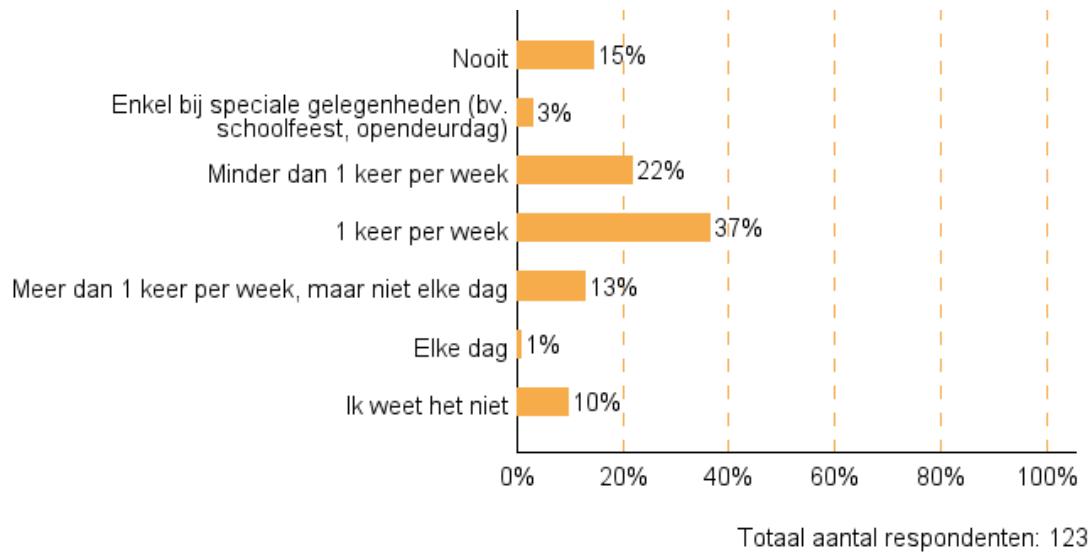

Totaal aantal respondenten: 123

126 Hoe vaak wordt er in de warme maaltijden rood vlees aangeboden?

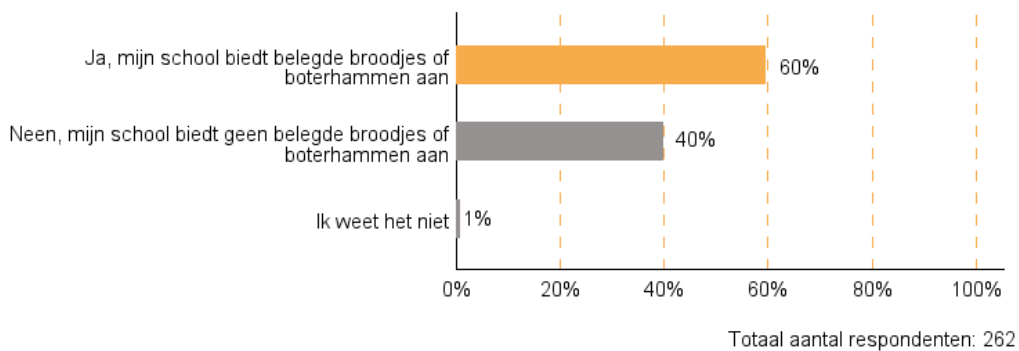
Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat ze warme maaltijden aanbieden voor de leerlingen (zie [grafiek 123](#)).

De respondent kon één antwoord selecteren.

127 Biedt jouw school belegde broodjes of boterhammen aan voor de leerlingen?

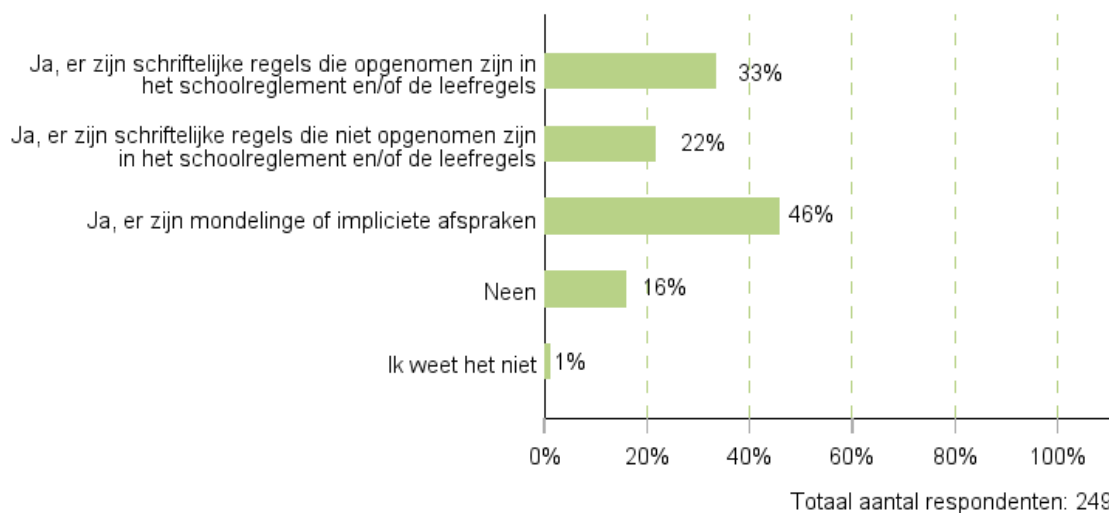
De respondent kon één antwoord selecteren.

BEWEGING

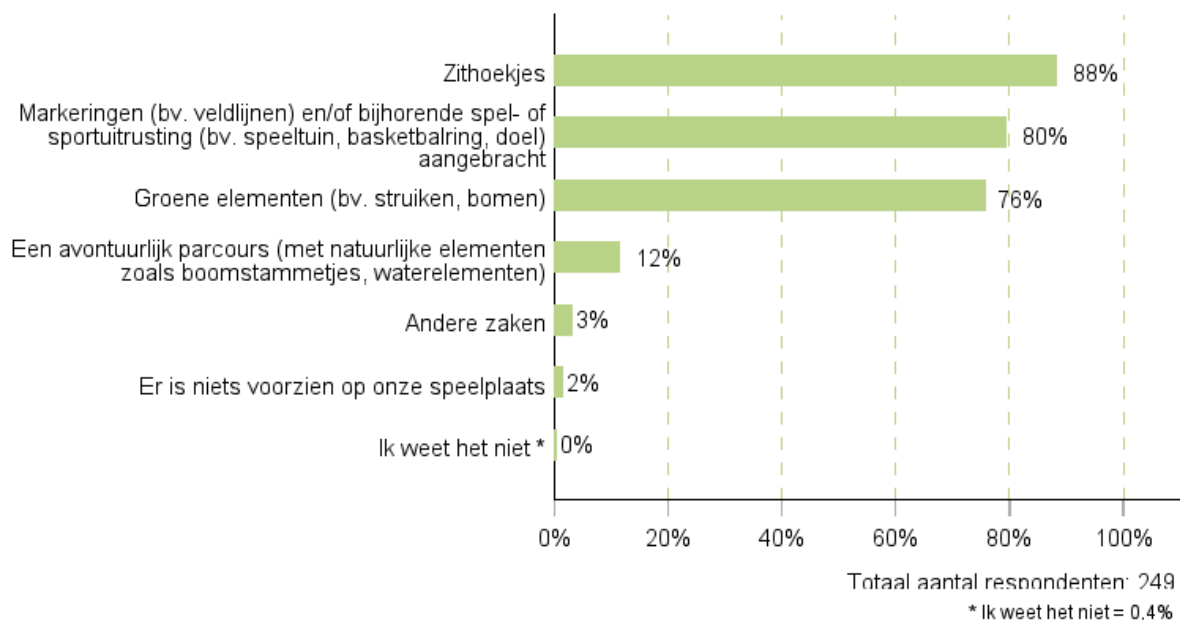
128 Heeft de school afspraken en/of regels om beweging te stimuleren / aan te moedigen bij leerlingen? (bv. de mogelijkheid om spel- en sportmateriaal mee te brengen, te voet of met de fiets naar school te gaan, te sporten tijdens de pauzes)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

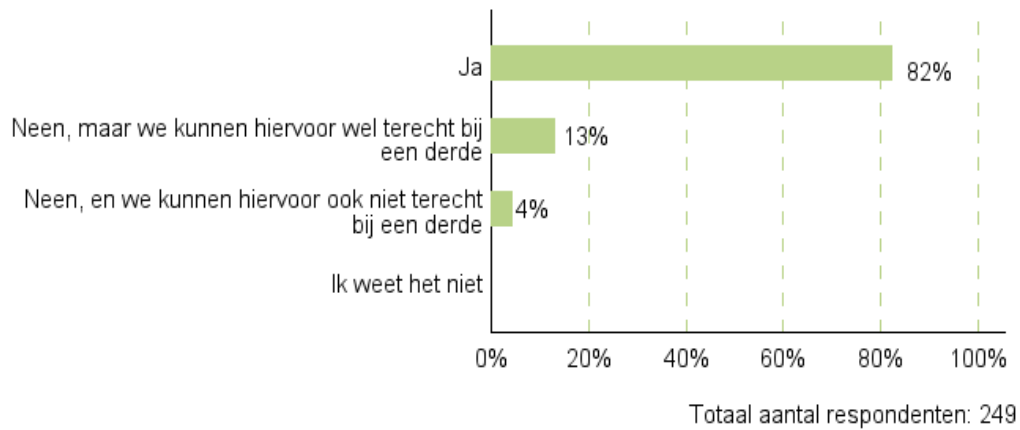
129 Wat is er voorzien op de speelplaats?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

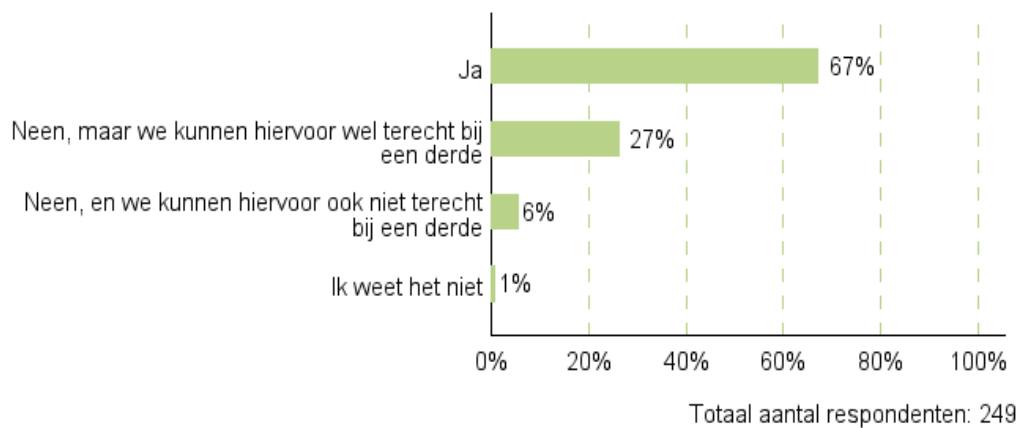
130 Is er een turnzaal aanwezig op jouw school?

De respondent kon één antwoord selecteren.

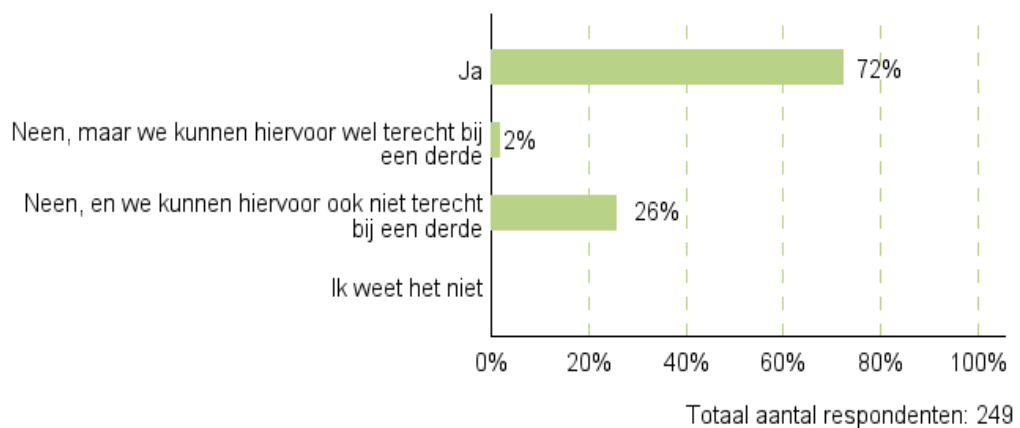
131 Is er een sporthal aanwezig op jouw school?

De respondent kon één antwoord selecteren.

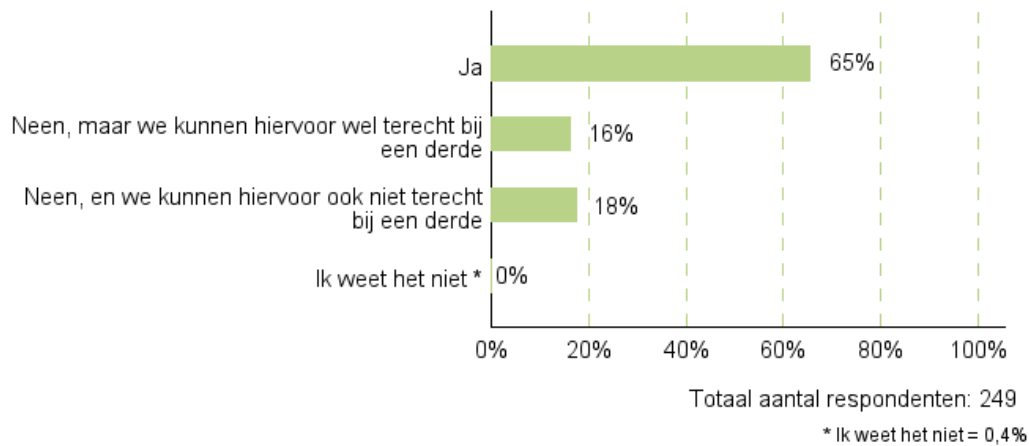
132 Is er een overdekte speelplaats aanwezig op jouw school?

De respondent kon één antwoord selecteren.

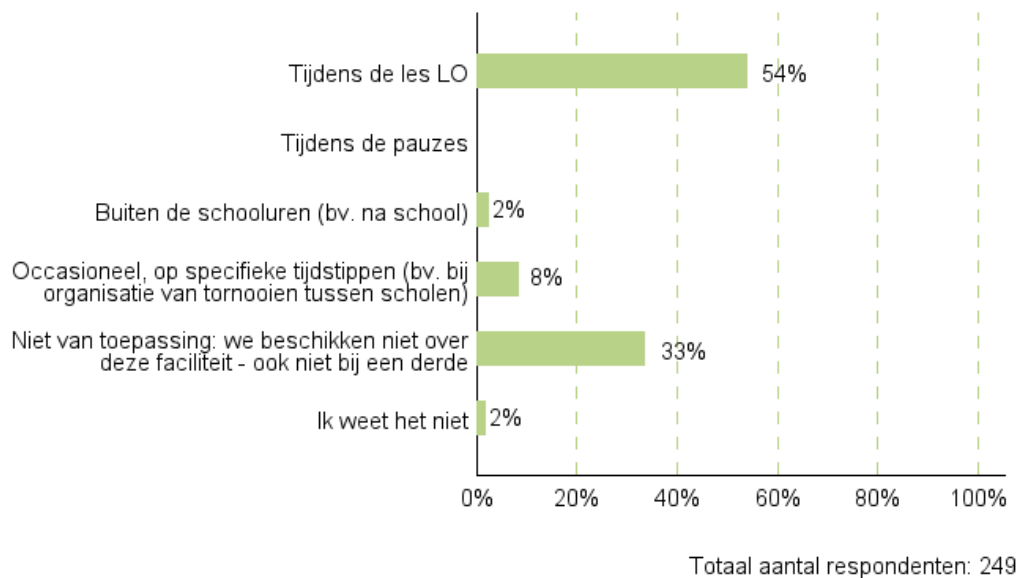
133 Zijn er sportvelden aanwezig op jouw school?

De respondent kon één antwoord selecteren.

134 Geef aan wanneer het zwembad beschikbaar is voor de leerlingen.

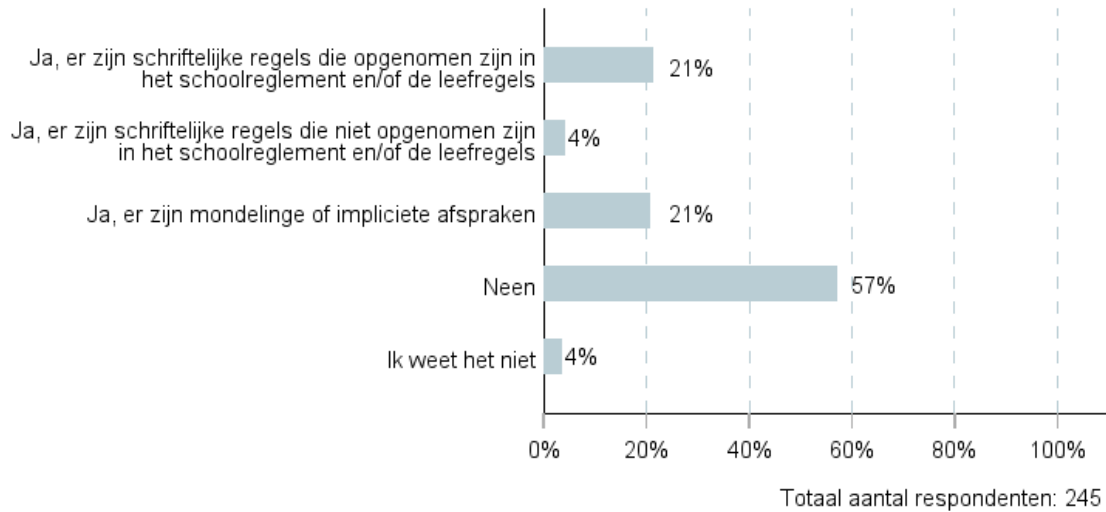
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

LANG STILZITTEN

135 Heeft de school afspraken en/of regels om minder lang stilzitten te stimuleren / aan te moedigen bij leerlingen (bv. over het meebrengen van schermpjes naar school of autogebruik door de ouders)?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

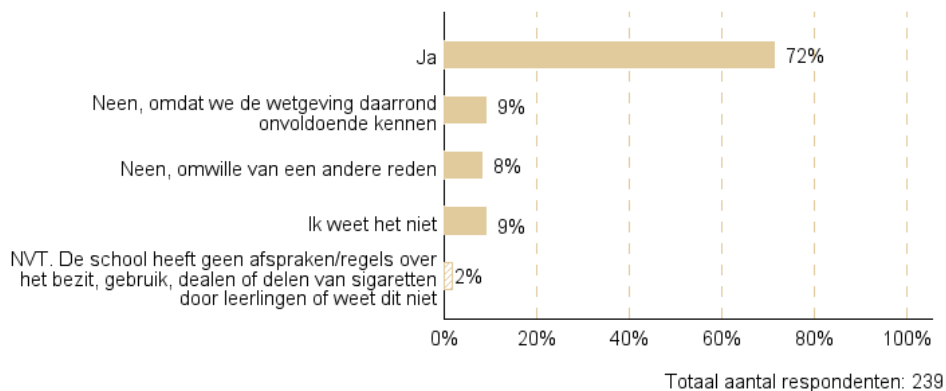

ROKEN

136 Is de e-sigaret (waaronder shisha-pen) opgenomen in deze afspraken en/of regels voor de leerlingen?

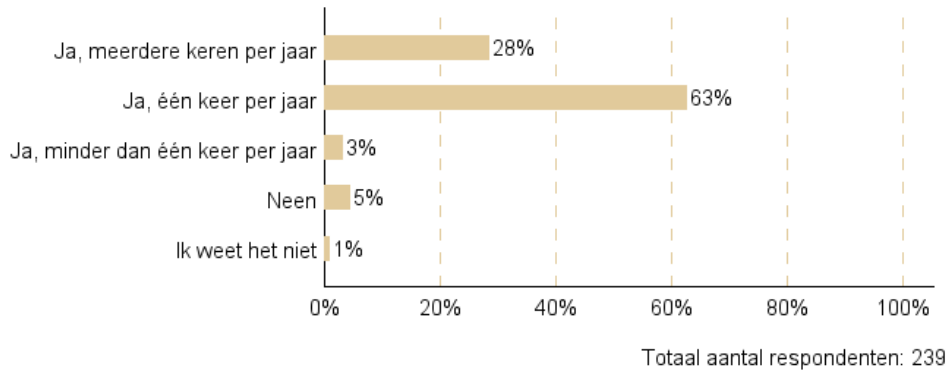
Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben over het bezit, gebruik, dealen of delen van sigaretten door leerlingen (zie [grafiek 80](#)).

De respondent kon één antwoord selecteren.

137 Communiqueert jouw school de afspraken/regels en/of het wettelijk rookverbod actief naar de leerlingen of ouders?

De respondent kon één antwoord selecteren.

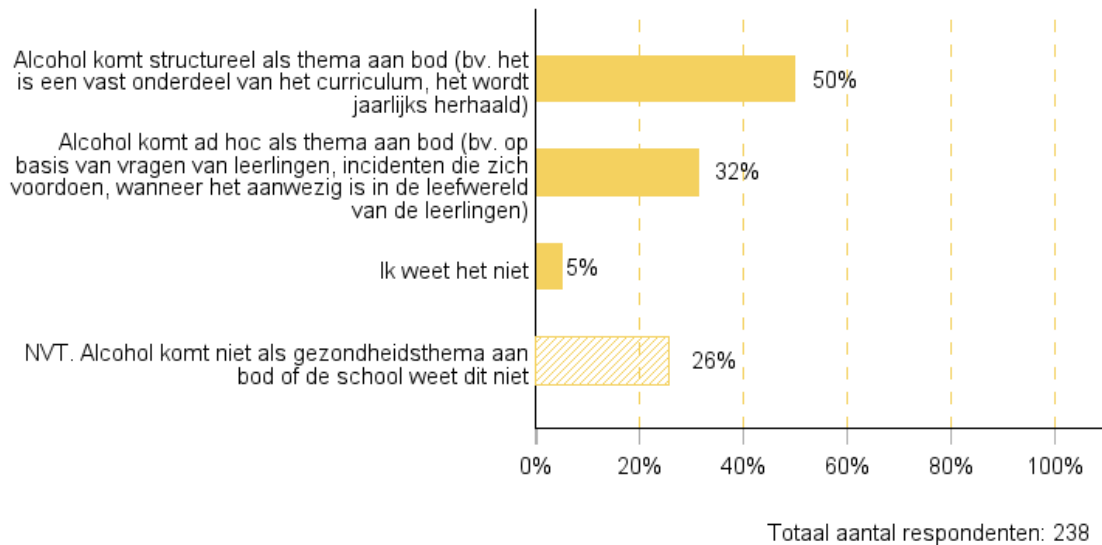

ALCOHOL EN ILLEGALE DRUGS

138 Op welke manier komt alcohol als gezondheidsthema aan bod?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat alcohol als gezondheidsthema aan bod komt in 1 of meerdere graden (zie [grafiek 96](#)).

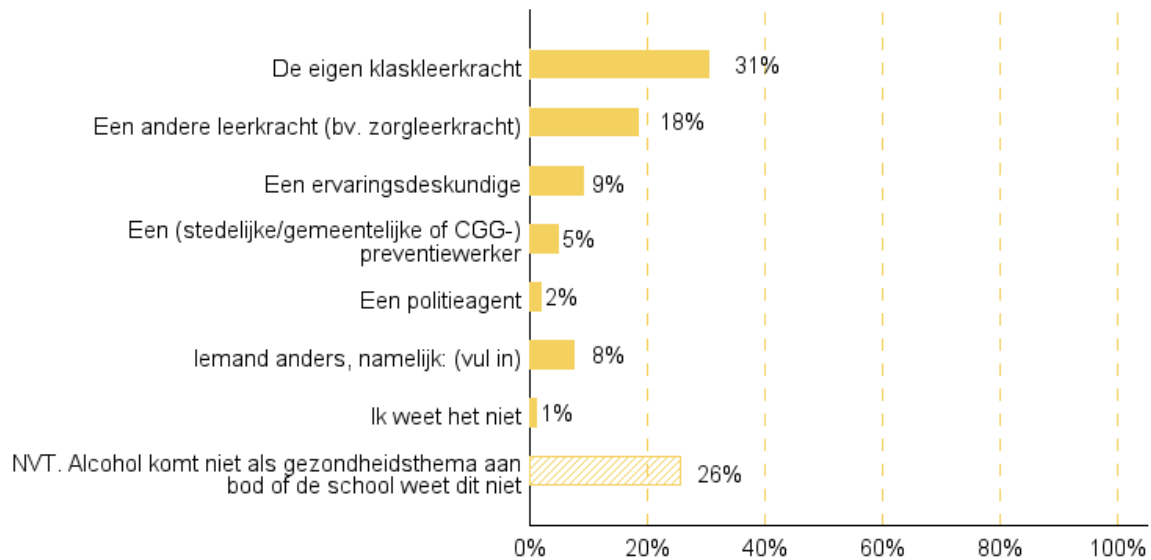
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

139 Door wie wordt het lesaanbod rond alcohol meestal voorzien?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat alcohol als gezondheidsthema aan bod komt in 1 of meerdere graden (zie [grafiek 96](#)).

De respondent kon één antwoorden selecteren.

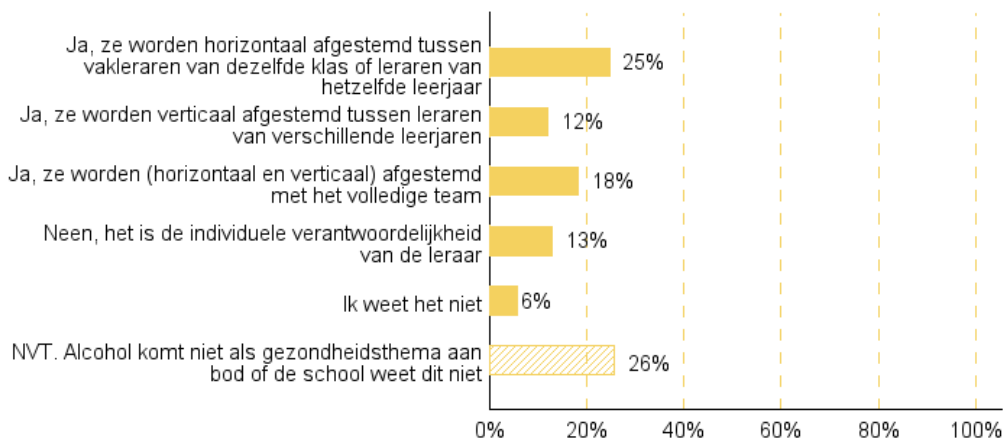

Totaal aantal respondenten: 238

140 Zijn lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond alcohol op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat alcohol als gezondheidsthema aan bod komt in 1 of meerdere graden (zie [grafiek 96](#)).

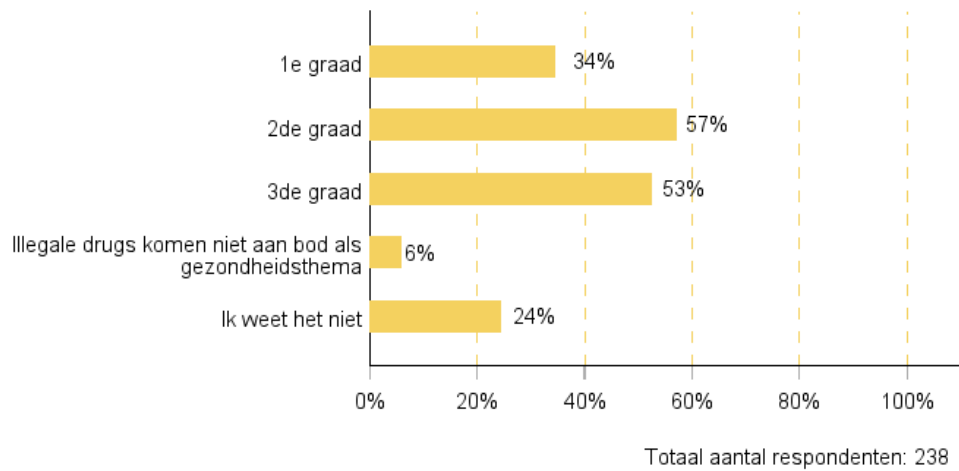
De respondent kon één antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 238

141 In welke graden komen illegale drugs als gezondheidsthema aan bod?

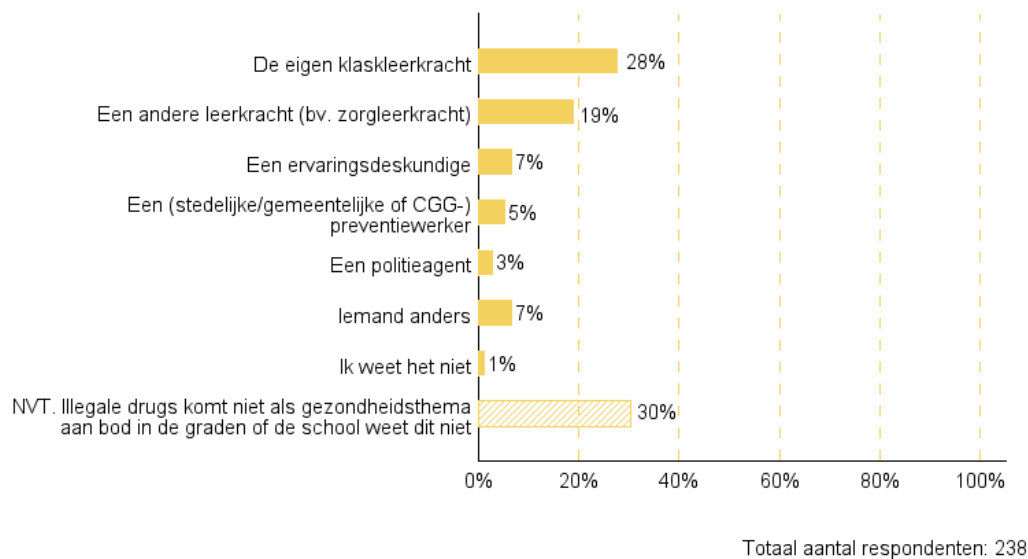
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

142 Door wie wordt het lesaanbod rond thema illegale drugs meestal voorzien?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat illegale drugs als gezondheidsthema aan bod komen in 1 of meerdere graden (zie [grafiek 140](#)). De overige respondenten worden in onderstaande grafiek ook getoond, als NVT. Illegale drugs komen niet als gezondheidsthema aan bod of de school weet dit niet.

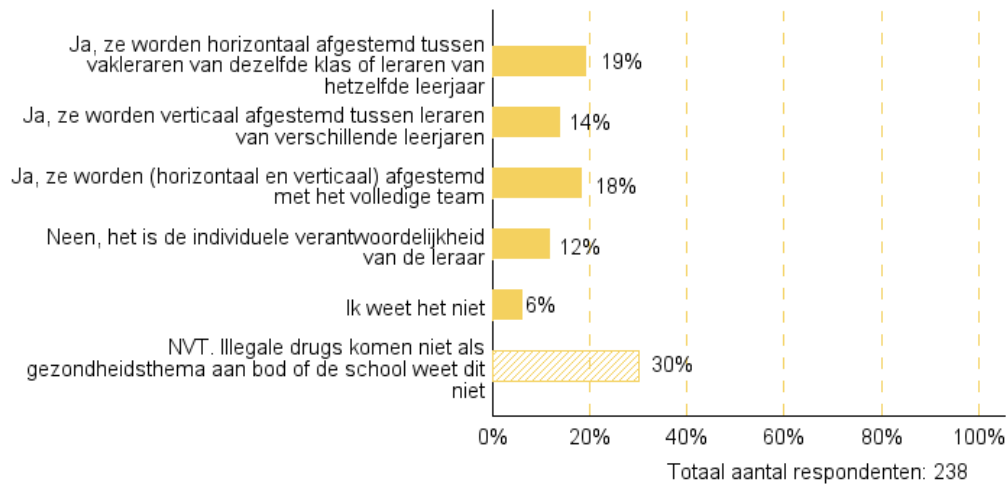
De respondent kon één antwoord selecteren.

143 Zijn lessen, projecten en andere educatieve activiteiten rond illegale drugs op elkaar afgestemd?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat illegale drugs als gezondheidsthema aan bod komen in 1 of meerdere graden (zie [grafiek 140](#)). De overige respondenten worden in onderstaande grafiek ook getoond, als NVT. Illegale drugs komen niet als gezondheidsthema aan bod of de school weet dit niet.

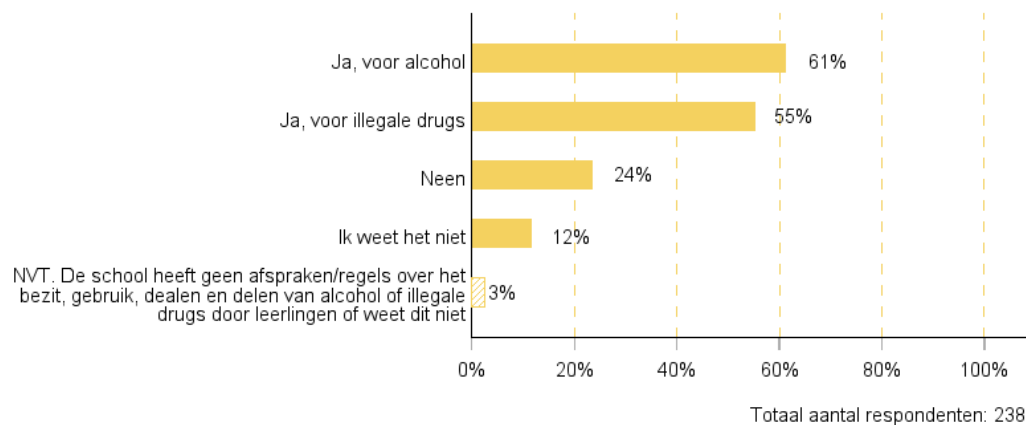
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

144 Zijn deze afspraken en/of regels voor de leerlingen gespecificeerd voor verschillende situaties of plaatsen (bv. buitenschoolse activiteiten, tijdens de middagpauze, ...)?

Deze vraag werd enkel gesteld aan scholen die in een eerdere vraag aangaven dat ze afspraken en/of regels hebben over het bezit, gebruik, dealen of delen van alcohol en/of illegale drugs door leerlingen (zie [grafieken 98 en 99](#)). De overige respondenten worden in onderstaande grafiek ook getoond, als NVT. De school heeft geen afspraken/regels over het bezit, gebruik, dealen en delen van alcohol en illegale drugs door leerlingen of weet dit niet.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

COLOFON

Deze publicatie is een realisatie van het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#) in opdracht van het [Departement Zorg](#). Meer informatie op www.preventiepeiling.be of via preventiepeiling@gezondleven.be.

AUTEUR

Aafke Buyl (projectmedewerker Preventiepeiling, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

MET DANK AAN

PROJECTMEDEWERKERS PREVENTIEPEILING

Lien Van der Biest – projectmanager
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Dorine Maes – projectmedewerker
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Barbara Willems – projectmedewerker
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

THEMA-EXPERTEN

Femke De Meester – lang stilzitten
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Hanna Peeters – alcohol en illegale drugs
(VAD)

Ruth Sederel – mondgezondheid
(Vlaams Instituut Mondgezondheid)

Veerle Soyez – mentaal welbevinden
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Ragnar Van Acker – beweging
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Britt Van Oost – roken
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Laura Vandeweghe – voeding
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

DE LEDEN VAN DE PROJECTGROEP PREVENTIEPEILING

Pieter Debognies (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Hendrik Delagrance** (SERV), **Stefaan Demarest** (Sciensano), **Femke De Meester** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Roos Goemaere** (Logo Midden-West-Vlaanderen), **Joëlle Konings** (Departement Zorg), **Marie-Claire Lambrechts** (VAD), **Rosien Mesdag** (The Human Link), **Koen Milisen** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Sarah Reyntens** (Logo Gezondplus), **Ruth Sederel** (Vlaams Instituut Mondgezondheid), **Sofie Sevenants** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Veerle Soyez** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Annelies Vandenberghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Laura Vandeweghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven), **Guido Van Hal** (UAntwerpen)

EINDREDACTIE EN LAYOUT Vlaams Instituut Gezond Leven vzw

© 2023, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie. www.gezondleven.be

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Valpreventie.be
Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen

